

zeneKar

2014/2

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

www.aho.hu
www.zene-kar.hu

HANGSZEREK A FEDÉLZETEN

AZ ISKOLAI
ZENEOKTATÁS
VÁLSÁGA

ZENEKARI
MUZSIKUSKÉPZÉS

Fotó: MŰPA – Pásztor János

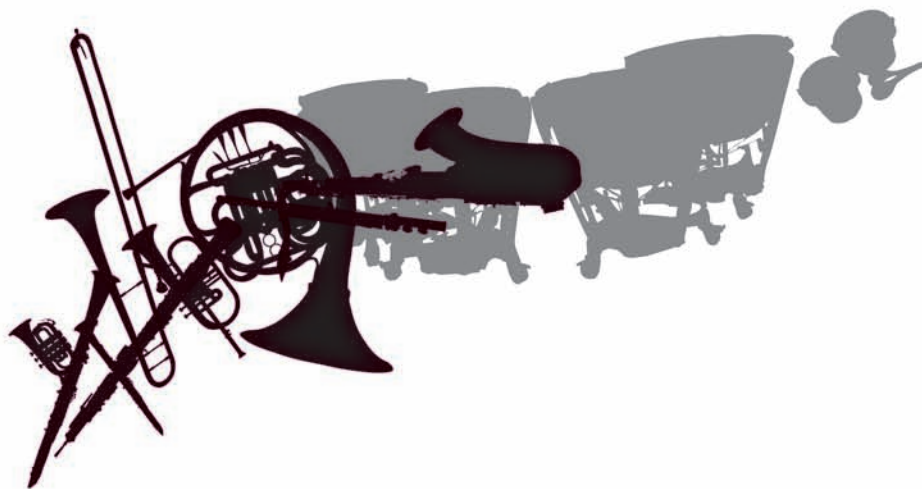
Eötvös Péter Paradise Reloaded (Lilith) című operájának magyarországi bemutatója a MŰPÁ-ban

Adams
Alexander
Alphasax
Amati
Bach
Bags
Berg Larsen
BG
Blackburn
Borgani
Buffet Crampon
B&S
Cannonball
Charles Bay
Cherub
Conn
Courtois
Denis Wick
Dotzauer
E. Schmid
Eastman
Edwards
Fontaine
Francois Louis
Getzen
Hammig
Hardcase
Holton
Hoyer
Jody Jazz
Jupiter
Keilwerth
King
König & Meyer
Kromat
Lebayle
Leblanc
Lorée
Ludwig
Majestic
Manhasset
Marca
Marigaux
Mateki
Melton
Miyazawa
Morizono
Muramatsu
Musser
Neotech
P. Mauriat
Paiste
Pearl
Powell
Premier
Rico
Rigotti
Roy Benson
Rudolf Meinl
Sankyo
Schagerl
Schneider
Schreiber
Seiko
Selmer
Sonaré
Steuer
Straubinger
Studio 49
Trevor J. James
Vandoren
VMI
Wilde + Spieth
Wittner
Yamaha
Yanagisawa

20 ÉV

TISZTA HANG

20 ÉVES A FON-TRADE MUSIC,
30 ÉVES A CSIDER HANGSZERÉSZMŰHELY

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14., Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622

FON
TRADE MUSIC

KALENDÁRIUM

4

ZENEI KÖZÉLETÜNK

Zenén innen, zenén túl – Miskolcon

Az utóbbi hetekben számos cikk született a Miskolci Szimfonikusoknál zajló változásokról. Kovács László és Horváth Ádám is beszámolt lapunknak arról, hogy hogyan látta és élte meg az elmúlt hónapokat. *(Réfi Zsuzsanna)*

5

BEMUTATÓK

Eötvös Péter: Éjszaka komponálók

A zenei világ a hatalmas lendülettel dolgozó Eötvös Pétert ünnepli. Nemcsak azért, mert a magyar zeneszerző, karmester és iskolateremtő idén 70 esztendő, hanem mert működik, még hozzá 2013-tól már stabil magyarországi hellyel a Budapest Music Centerben a Nemzetközi Eötvös Intézet és Alapítvány. Mert egymást követik a bemutatói, mert elnyerte a legjobb koncertfelvétel díját az Classical Music Awards (ICMA) zsűrijének döntése alapján, és mert ugyanez a felvétel a túlsúlyosan popzenei Grammy-díjak jelöltjei között kategóriájában a második lett. *(Albert Mária)*

8

Kortalan hagyomány

Elkészült Vajda János Cantus Firmus – A megtartó ének című műve, amelynek ősbemutatója a Kodály Filharmonikusok, a Kodály Kórus, a Csokonai Színház énekkara és a Lautitia Gyermekkar közös produkciójában 2014. április 11-én lesz Debrecenben, a Csokonai Nemzeti Színházban. Ez utóbbi mű a Debreceni Református Kollégiumban őrzött Református Énekeskönyv dallamainak feldolgozásával készült munkája, mely a zeneszerző több korábbi, szakrális tematikájú műveinek sorába tartozik, ám minden eddiginél nagyobb szabású vállalkozás. Vajda Jánossal készült interjúnkban először új operáiról kérdeztük a szerzőt. *(Ungvári Judit.)*

10

PORTRÉ

„Szavakkal le nem írható kommunikáció”

Claudio Abbadoval az elmúlt fél évszázad egyik legjelentősebb karmester-egyénsége távozott az élők sorából. Abbado egyik asszisztense, Alpaslan Ertüngaalp mondja el emlékeit, benyomásait a nagy karmesterről. *(Csengery Kristóf)*

11

REGIONÁLIS ZENEKAROK

Kaposvári generálpauza

Kilenc esztendővel ezelőtt alakult újjá a Kaposvári Szimfonikus Zenekar, s az együttes rövid idő elteltével sikeres koncerteket adott, kiváló vendégművészekkel muzsikált. Két évvel ezelőtt azonban büdzsájuk a korábbi összeg harmadára csökkent, tavaly pedig a zenekar működési támogatását a város – nehéz gazdasági helyzetére hivatkozva – megszüntette. *(Réfi Zsuzsanna)*

14

MŰHELY

KÖZÖNSÉG UTÁNPÓTLÁS – OKTATÁS

„Mindannyian tudnánk egymástól tanulni”

Idén már negyedszázados jubileumát ünnepelheti a Budafoki Dohnányi Szimfonikus Zenekar élén Hollerung Gábor, aki 1989-ben vette át az együttes irányítását. Szerinte a közönség eltűnése előbb-utóbb az egész zenei életet veszélyezteti. Fontosnak tartaná, hogy erre a zenekarok közösen dolgozzanak ki egy koncepciót és módszert. *(Réfi Zsuzsanna)*

16

A brit zenekarok a jegyeladások növekedése ellenére elveszíthetik előkelő pozíciójukat

Noha az elmúlt évben a közönség özönlött a koncertterembe – a számok alapján a nézők száma több mint 10 százalékkal nőtt –, erősödik az aggodalom, hogy a zenekarok kénytelenek lesznek csökkenteni előadásait, próbáik számát, és kevesebb új felkérésnek tudnak majd eleget tenni, ami veszélyezteti nemzetközi státuszukat. *(The Independent)*

19

Az iskolai zeneoktatás válsága

Hiába folyik elitképzés a zenei szakintézményekben, hiába próbálnak együtteseink egyre több ismeretterjesztő előadást szervezni, egyre csökken azoknak a száma, akik már iskolás korban nyitottá válnak az értékes zene befogadására, vagy amatőr szinten, kedvtelésből zenélnének. A Zenekar most dr. Nemes László Norbertet, a Kecskeméti Kodály Zoltán Zene-pedagógiai Intézet igazgatóját kereste meg, miben látja az iskolai zeneoktatás problémáit, amelyeknek a megoldása kulcsfontosságú a jövő közönsége számára. *(Csengery Kristóf)*

20

„Zenekari muzsikusokat kell képezni”

Nagy sikerű koncertet adott januárban, a Budapesti Filharmoniai Társaság élén Ötvös Gábor. A dirigens tartott már mesterkurzust „szólista-gyárakban” és „zenekari muzsikus-képző intézményekben” egyaránt. Úgy vélekedik, ha az itthoni állapotokat optimalizálni kívánják, ahhoz zenekari akadémiákra van szükség. *(Réfi Zsuzsanna)*

24

Hol tart ma a zenekari muzsikusok képzése Magyarországon? (5)

Sorozatunkban ezúttal Csaba Péterrel és Szecsődi Ferencsel készítettünk interjút, amelyben tovább kutatjuk, miért az elitképzésről híres a magyar zeneoktatás, és mi az oka annak, hogy a végül zenekari pályára kerülő muzsikusok nagy része nehezen birkózik meg a speciális kihívásokkal. *(Kaizinger Rita, Csengery Kristóf)*

25

PEARLE -FIM

Hangszerek a fedélzeten

Nem számítana kézipoggyásznak a hangszer, az instrumentumnak vett jegyért nem kellene illetékeket fizetni, s külön címkével fűtött rakertet lehetne igénybe venni a repülőkön, ha az Európai Parlament jogszabály-módosításaihoz a tagállamok szakminisztereit tömörítő tanács is hozzájárul. *(Réfi Zsuzsanna)*

30

KRITIKA

Kritika a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Kodály Filharmonikusok, a Nemzeti Filharmonikusok, a Budafoki Dohnányi Zenekar és a Duna Szimfonikus Zenekar, hangversenyeiről. *(Fittler Katalin, Kovács Ilona)*

32

PRÓBAJÁTÉKOK

29, 37, 38, 39, 40

HANGVERSENYNAPTÁR

40

A TAVALYIHOZ KÉPEST KÉTSZER ANNYI helyszínen, kétszer annyi programmal várja hazai és külföldi vendégeit az idei Budapesti Tavasz Fesztivál (BTF), amely a szervezők szándéka szerint Európa egyik legjelentősebb összművészeti fesztiváljává nőheti ki magát a következő években. A március 21. és április 6. között megrendezendő 34. Budapesti Tavasz Fesztivál 58 helyszínen 172 programot kínál a klasszikus, kortárs és könnyűzene, valamint a tánc-, színház- és képzőművészet területén. Az idei „húzónevek”, illetve kiemelt programok közé tartozik Philip Glass, a Zubin Mehta vezényelte Bécsi Filharmonikusok, a firenzei Uffizi Képtár vendégkiállítás és a hagyományteremtő szándékkal idén először megrendezendő Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó. Az idei tavasz fesztivál főbb helyszínei a Művészetek Palotája, az Operaház, a felújított Zeneakadémia, a Budapest Music Center, a Millenáris, a Bálna, az újonnan megnyíló Pesti Vigadó, a Nemzeti Színház, valamint a főváros más színházai és múzeumai. A fesztivál programjai felölelik a komoly- és kortárs zene, az opera, a dzsessz, a pop, a világzene, a tánc, az újcirkusz, a színház és a múzeumi kiállítások területét, de még a divat és a sport is része a kínálatnak. A bő két hét alatt hat világpremiert, tizennyolc magyarországi bemutatót, valamint további három színházi premiert láthat-hallhat a közönség. Közel húsz olyan társulat és produkció érkezik Budapestre, amely először mutatkozik be Magyarországon.

AUER LIPÓT, a világhírű magyar származású hegedűművész emlékére nemzetközi fesztivált, akadémiát és hegedűversenyt alapítanak Veszprémben – az erről szóló megállapodást kedden írták alá, és létrejött a szervezést lebonyolító programiroda is.

HÉT ÉVTIZED UTÁN először állították színpadra a világhírű magyar hegedűművész-zeneszerző, Hubay Jenő Anna Karenina című operáját. a németországi Braunschweig színházában.

A BUDAPESTI AMERIKAI NAGYKÖVETSÉG ünnepélyes keretek között átadta az MTA BTK Zenetörténeti Múzeumnak Hubay Jenő hegedűművész híres fehér zongoráját, amelyet korábban évtizedekig az amerikai nagykövet budapesti rezidenciáján őriztek.

ZSIGMONDY DÉNES világhírű hegedűművész és zenepedagógus életének 92. évében elhunyt. Bajorországi otthonában 2014. február 5-én érte a halál. Zsigmondy Dénes 1922. április 9-én született budapesti polgári család gyermekeként. Apai nagyanyja után vette fel a Zsigmondy nevet, amikor Németországban telepedett le 1944-ben. Eredeti neve Liedemann volt (apja, Hugo Liedemann mérnök után), de ezt németes hangzású névnek érezte, és - mint a család közölte - külföldön élő hegedűművészként hangsúlyozni akarta magyar származását.

ÉLETÉNEK 81. ÉVÉBEN MEGHALT CLAUDIO ABBADO. A milánói születésű olasz dirigens minden idők egyik legnagyobb hatású és legnépszerűbb karmestere a világ legnevesebb zenekarait vezényelte, és azután ívelt fel a pályája, hogy megnyerte a Dimitri Mitropoulos karmesterversenyt, és New Yorkban dolgozhatott. Hosszú éveken át vezényelte a Berlini és a Bécsi Filharmonikusokat, a milánói Scala és a bécsi Staatsoper zenekarát. 1968-tól 1986-ig a Scala igazgatója volt, 1989-ben Herbert von Karajan utódjaként került a Berlini Filharmonikusok élére, öt évvel később átvette a Salzburgi Ünnepi Játékok vezetését is.

MEGHIRDETTE a Filharmónia Magyarország Nonprofit Kft. a Pablo Casals Nemzetközi Gordonkaversenyt, amely a 48. lesz a Budapesti Nemzetközi Zenei Versenyek sorában. A kiírás szerint a csellóversenyt 2014. szeptember 4. és 13. között rendezik meg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem épületeiben, a győztesnek 8000, a második helyezettnek 6000, a harmadiknak 4000 euró a jutalma, és persze számos koncertmeghívás. A zsűri munkáját ketten irányítják, Pablo Casals özvegye, Marta Casals Istomin (Egyesült Államok) és Onczay Csaba, a tagjai Emilio Colón (Egyesült Államok), Julius Berger (Németország), Philippe Müller (Franciaország), valamint Fenyő László és Mérei Tamás lesznek.

HÚSZÉVES FENNÁLLÁSÁT ünnepelte decemberben az Óbudai Danubia Zenekar, amelynek életében most új korszak kezdődik. Ács Péter ügyvezető igazgató bemutatta az együttes új művészeti vezetőjét, Hámori Máté karmestert. Önkormányzatának döntése nyomán megkapták állandó próbateremnek a volt Flórián mozit. Az előadó-művészeti törvény előírásának megfelelően ősszel státuszba vették muzikusait, jelenleg 40 fős az együttes, de a létszámot tavasszal 45 főre szeretnék bővíteni.

AGGÓDIK a zenei csúcshintézmény létrehozásának terve miatt a Magyar Zenei Tanács (MZT), amelynek elnöksége nyílt levélben fordult Balog Zoltánhoz, az emberi erőforrások miniszteréhez az ügyben. „A magyar zenei élet évszázados múltú struktúrájáért és egészséges egyensúlyáért aggódva, értetlenül és aggodalommal figyeljük a sajtóhíreket, amelyek szerint létezik egy terv a három legjelentősebb hazai komolyzenei és operai játszóhelyet üzemeltető intézmény (Operaház, Művészetek Palotája, Zeneakadémia), valamint a Filharmónia Magyarország egyetlen csúcsszerv alá rendelésére, és ezt a szervet közvetlen szakmai és gazdasági irányítási jogokkal ruháznák fel” – fogalmaz a Magyar Zenei Tanács elnöksége.

A HONVÉD FÉRFIKAR HÍREI

A Honvéd Férfikar október 31-én indította el 3 részes budapesti bérlet-sorozatát a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében. A nyitóhangversenyen *Cherubini* Requiem-jét mutatták be az *Óbudai Danubia Zenekar* közreműködésével. A nagysikerű hangverseny-sorozat idén is folytatódott. Február 7-én *Riederauer Richárd* vezényletével kortárs férfikari műveket, majd március 7-én – a Honvéd Férfikar hangverseny-bérlet sorozata záró-koncertjén – a német romantika legszebb férfikari műveit hallhattuk *Strausz Kálmán* karigazgató és *Riederauer Richárd* másodkarnagy dirigálásában. *Schubert*, *Schumann*, *Mendelssohn*, *Rheinsberger*, *Reger*, *Bruckner* művei szerepeltek a közel 70 perces programban. A koncerten *Szilasi Alex* zongoraművész is fellépett a kórus műsorához illő szólódarabokkal.

A Honvéd Férfikart márciustól ismét a Magyar Állami Operaház színpadán *Richard Wagner*: „A bolygó hollandi” című művében, áprilistól a Nemzeti Színház *Honegger* „Johanna a máglyán” című remekművében láthatjuk majd.

Zenén innen, zenén túl – Miskolcon

Horváth Ádám és Kovács László a miskolci eseményekről

Az utóbbi hetekben számos cikk született a Miskolci Szimfonikusoknál zajló változásokról, arról, hogyan távozott az együttestől az eddigi művészeti vezető, Kovács László, és hogy milyen folytatást képzel a zenekar igazgatója, Horváth Ádám, aki Hamar Zsoltot szeretné megnyerni a társulat élére. A felkért, s jelenleg Wiesbadenben dolgozó dirigens nem kívánt nyilatkozni. Hamar Zsolt azt mondta, először az intézmény igazgatójával szeretné lefolytatni a tárgyalásokat. Viszont Kovács László és Horváth Ádám is beszámolt lapunknak arról, hogy hogyan látta és élte meg az elmúlt hónapokat.

Horváth Ádám

– Eddig az olvasók igen egyoldalú formában tájékozódhattak Kovács karnagy úr által. És ha valaki az összes megjelent cikket végigolvassa, akkor karnagy úr több esetben már saját magának is ellentmond, ettől függetlenül nem kívánok beszélni az ő bosszúhadjárataiba – mondja Horváth Ádám

– s úgy vélem, mindannak a kampánynak, amit ő folytat, a zenekar látja a legnagyobb kárát.

I A társulati ülésen, amikor kirobbant a botrány, a muzsikások azt kérték, hadd szavazhassanak titkosan, erre akkor azonban nem adott lehetőséget. Miért?

– Semmilyen botrány nem robbant ki. A 2014. január 17-i társulati ülés témája a 2014/15-ös évad volt. Azért hívtam össze, hogy „bemutassam” a társulatnak azt a karmestert, akivel én a zenekar jelenének és jövőjének építésén dolgozni szeretnék. A társulat tagjait megkérdeztem, hogy kívánják-e meghallgatni Hamar Zsoltot, hogy elmondhassa gondolatait, terveit. Amikor azt kérték, hogy igen, akkor megkértem Kovács karnagy urat, hogy fáradjon ki a teremből addig, ameddig Hamar Zsolt a zenekar tagjaival beszél. Ekkor kezdődött el az az eseménysor, amelyben Kovács karnagy úr az egész társulat előtt egy igen otromba kézmozdulatot tett az irányomba, és elmondta, hogy nem érdekli, hogy mit mondok, vagy gondolok, ő akkor is művészeti vezetőként marad továbbra is zenekarunknál, majd távozott a teremből. Miután Hamar Zsolt elmondta gondolatait, terveit, megkértem a zenekart, hogy a kérdésemre, miszerint elfogadják-e őt az Együttes művészeti vezetőjének, egyszerű igen-nemmel voksoljanak. Két zenekari művész kérte, hogy legyen titkos szavazás. Az egyik az a művésznőnk volt, akit Kovács karnagy úr bátorított annak idején, hogy pályázza meg az idő előtt megüresedett ügyvezetői állás helyet. Kovács Lászlónak a szerződése 2014 augusztusában lejárt volna, és elmondtam a társulatnak, hogy nem kívánom meghosszabbítani művészeti vezetői státuszát a zenekarunknál. Itt nem egy pályázatról volt szó, hanem egyszerű véleménynyilvánításról, amelyet a zenekar művészeitől kértem, hogy abban a kérdésben, amelyet az én kompetenciám eldönteni, mondjanak véleményt. Számomra fontos, hogy többségi támogatással válasszunk művészeti vezetőt, mert csak úgy lehet pozitív, építő tevékenységet folytatni, ha egy irányba mozdulunk mindannyian együtt. Hamar Zsolt egy kiváló, nemzetközileg is igen elismert és közkedvelt karmester, akit én kerestem meg még 2013 nyarán, hogy jöjjön Miskolcra, mi-

után Kovács karnagy úrnak már lejárt a szerződése. Egyébként engem 2013 júniusában a pályázatom során titkos szavazáson 70%-kal támogatott a zenekar, és amikor a személyes meghallgatásunk volt a társulat előtt, ki kellett mennünk, amikor a másik pályázó beszélt. Egy ehhez hasonló művészeti vezető váltás egyetlen nyugat-európai országban nem lenne újsághír, ezért is írt alá 60 zeneművész egy olyan nyilatkozatot, amelyben elhatárolódnak a karnagy úr által folytatott negatív sajtókampánytól.

I Visszatérve a zenészek által aláírt nyilatkozatra, előtte valóban hangfelvételeket játszott le a zenészeknek?

– Miután megjelent számtalan olyan nyilatkozat, amely nem felelt meg annak, ami valóban történt, úgy gondoltam, hogy ideje, hogy a zenekar tagjai végre tisztán lássanak. Kovács karnagy urat 2013. július 29-én tájékoztattam arról, hogy szerződése lejártával nem kívánom meghosszabbítani a zenekarnál betöltött státuszában és ennek pusztán az az oka, hogy mással képzelem el a jövőt. Fölajánlottam neki, hogy a következő évadban három hangversenyre hívjuk meg őt, amelyekre összesen olyan honoráriumot kínálunk neki, amely egyenértékű az egy évre kifizetett munkabérével. Ezen kívül egy önálló szabadtéri búcsúkoncertet 2014 májusában és egy évadnyitó hangversenyt 2014 szeptemberében, amelyen Hamar Zsolttal felváltva dirigálják az együttest, amolyan méltó művészeti átadás-átvételként, és egy Tiszteletbeli főzeneigazgató címet, amely bár anyagi előnnyel nem, de erkölcsivel annál inkább jár. Mindezt ő is elismeri, csak hozzátette a sajtó hasábjain, hogy nem hitte el! 2013 augusztusában föl-hívta Hamar Zsoltot, akit én 2013 júliusában megneveztem neki utódjául, mondván, hogy kiassa ellenünk a csatabárdot, és azóta az elmúlt bő fél évben ezt a csatabárdot dobálja a hátamba. Több ízben alaptalan, koholt vádakkal támadt a fenntartónál, de mindez nem vezetett volna a 2014 januári döntésemhez. A fő ok az volt, hogy a zenekari munka nyugalma veszélyeztetette és folyamatosan ellentétet szült a művészeink között, ügyvezetőként a gazdasági társaság jogszerű működését biztosító belső szabályozásokat, ügyvezetői utasításokat rendre nem tartotta be, illetve az abban foglaltak

végrehajtását vezetőként és munkavállalóként is megtagadta, a törvényi szabályozásnak megfelelő gazdálkodást nem tudta elfogadni.

Visszatérve a kérdéséhez, három olyan felvétel hangzott el a zenekar előtt, amelyekre engedély volt, és bizonyítják a tényeket. Ilyen volt például egy tervezett francia turné esete, amely miatt karnagy úr 2013. augusztus 21-én kérdőre vont a teljes társulat előtt, mondván, hogy miattam ez bizonyára már nem is lesz, hiszen mióta ő nem ügyvezető, nem tárgyalt a turné szervezőjével, ezt az utóbbi hét hétben ő nem is tette. Ezen a társulati ülésen az együttes tagjainak beleegyezésével felvétel készült, és ezt hallgathatták meg újra, majd lejátszottam a turné szervezőjének e kérdéstről mondott szavait, amelyet az ő tudtával és beleegyezésével vettem föl. Ezen ő elmondja, hogy heti rendszerességgel beszélt Kovács karnagy úrral, és a turné elmaradásának fő oka karnagy úr kínai turnéja volt. És ehhez kapcsolódik a másik kérdéskör, miszerint 2013. augusztus 21-ig Kovács László úgy informált engem, hogy nincs a kínai féllel a turnéra szerződés, majd azon a napon hirtelen előkerült mégis egy általa aláírt, iktatószám nélküli, valamint az aláírásánál a gazdasági vezetőnek kiadott számozott pecséttel lepecsételt szerződés, amelyben nekünk több, mint 15 milliós kötelezettségvállalásunk van az éves támogatásunk terhére. Megjegyzem, hogy az a pecsét amelyet megbízott ügyvezetőként kötelezettségvállalásra használhatott volna e szerződés aláírásakor, már korábban ügyvezetőként hoztam került, a gazdasági vezető viszont arra a kérdésre, hogy hogyan és mikor került erre a szerződésre szabálytalanul az ő pecsétje, nem tudott válaszolni, sőt a szerződés létét is tagadta.

Mindezek ellenére szeretném, ha már a jövőről beszélhetnénk. Eddig sem és ezután sem fogok semmilyen kritikai észrevételt tenni Kovács karnagy úr tevékenységére. Tisztelem a művészi munkáját. Úgy vélem azonban, eljött a váltás ideje. Én már úgy pályáztam meg a zenekari igazgatói posztot, hogy a dolgozatomban szerepelt Hamar Zsolt neve.

■ *Kovács László azonban azt mondja, Ön a kezdettől fogva nem működött együtt vele, s úgy vett fel munkatársakat, hogy nem is tájékoztatta erről...*

– Mindenben együttműködtem, amely a 2013/14-es évaddal kapcsolatos volt. Minden aszerint ment, ahogy karnagy úr eltervezte. Egy teljes egészében szervezetlen és

előkészítetlen erősen veszteséges kínai turnét szerveztünk meg úgy, hogy komoly sikerrel zárult, és a zenekar költségvetését nem terhelte. Az ügyvezető igazgató felelős mindenért, így az én kompetenciám a munkatársak felvétele. Az ügyvezetői munkakör átadás-átvételén megbízott ügyvezetőként karnagy úr nem vett részt, de az átadás szakmaiátlan előkészítése is jelzés értékű volt a számomra, hogy milyen szakmai irányban kell lépéseket tennem. Nem értem miért kellett volna megtárgyalnom vele, hogy kit veszek föl helyettesemnek, hiszen lejáróban volt a szerződése. A Kft. felelős vezetőjeként el tudom dönteni, hogy milyen szakmai munkatársakra van szükségem, illetve helyettesemként kinek a munkájában bízhatok. A január 23-i szerződés-megszüntetés után pedig számlájára átutaltuk azt az összeget, amelyet a törvény ilyen esetben előír, vagyis az augusztus 16-ig szóló munkabérének megfelelő ellenértéket.

■ *Mi lesz a szezontervben szereplő további koncertekkel?*

– A hangversenyek programja nem igazán változik. Csupán a karmesterek lesznek mások. Remélem, az évek alatt elveszített közönségünket is visszanyerjük. Olyan koncerteket kell adnunk, amelyekre mi magunk is örömmel vennénk jegyet. A statisztikák alapján az utóbbi években igen csekély jegybevételt realizáltunk. Közönséget, bizalmat és presztízst kell építenünk és ezt csakis kiváló művészi munkával érhetjük el. Örülök, hogy az újról hangversenyből kettőt is rendezhettünk, telt házzal. A kultúra napi rendezvényen is megtelt a Művészetek Háza, nagy sikert aratott a fellépés, amit vastapssal köszöntek meg. Medveczky Ádám koncertjén tőt sem lehetett leejteni. Ezek az előadások nem karnagy úr által voltak tervezve. Valószínűleg az általa meghirdetett műsorok is valamiféle koncepció mentén lettek megálmodva, de ezek nem találkoznak teljes mértékben a közönség igényeivel.

■ *Beszéljünk akkor a jövőről. Hogyan tovább?*

– A következő szezont már tervezzük, és reményem szerint rövidesen elkezdhetjük árulni a bérleteinket! Bízom abban, hogy 2014 szeptemberétől a zenekar tiszta lappal kezdi a szezont, s rövid időn belül a közönségünk érezni fogja, hogy mennyire fontos a számunkra, és hogy nincs más célunk, csak hogy boldogabbá tegyük a koncertjeinkkel.

* * *

Kovács László

■ *Ősz elején már arról lebetett ballani, hogy aggodalommal tekint a jubileumi, barmincadik szezonya elé...*

– Bár az első perctől kezdve (az utolsóig) Horváth Ádám mindig arról beszélt, hogy tiszteli a személyemet, a tevékenységemet, cselekedeteiben azonban durva módon semmibe vett – mondja Kovács László. – Miskolc 29 éven keresztül etalonja volt az igazgató és a művészeti vezető közös munkájának, most viszont hirtelen megszűnt az együttműködés. Nem konzultált velem olyan személyi döntésekről, amelyek nyilvánvalóan hozzám tartoztak. Engem érintő koncertek maradtak el vagy alakultak át, amelyekről „elfelejtett” értesíteni. Másoktól kellett például arról értesülnöm, hogy az egyik pillanatról a másikra igazgatóhelyettes–művészeti főtanácsadóval bővült a stáb. Ráadásul egy olyan személlyel, aki komoly zenetudós, de a gyakorlati zenekarvezetés nem csak ismeretlen terep, de nagyon távol áll a karakterétől. (Ő már nincs ebben a pozícióban.) Bár mindezen különöbben nem csodálkozhattam, hiszen a megválasztását követően Horváth Ádám közölte velem, 2014 nyarán lejár a szerződés, ő pedig más művészeti vezetővel képzelel el a folytatást.

■ *Erről korábban, amikor Horváth Ádám beadta a pályázatát, vagy amikor a zenekarral a meghallgatásán beszélgetett, nem tett említést?*

– Ha bárki megkérdezte tőle a megválasztása előtt, hogy mi a helyzet Kovács Lászlóval, mindig az volt a mosolygós válasza, hogy Kovács László személye nem lehet kérdés, az ő neve összeforrt a miskolci szimfonikusokkal, s a legnagyobb köszönetet és tiszteletet érdemli. Ma már tudom, ködösített, hiszen akkor bár mindenki úgy értette, velem akar dolgozni, tulajdonképpen ezt sosem mondta ki.

■ *A művészeti vezetőnek felkért Hamar Zsolt neve nem szerepelt már a pályázatában is?*

– Szerepelt, de nem a jövőző zeneigazgatóként, erre Horváth Ádám rosszul emlékszik, ha azt mondja.

■ *Őn hogyan reagált arra, amikor Horváth Ádám közölte Önnel, hogy új művészeti vezetővel képzelet el a folytatást?*

– Első találkozásunkkor Horváth Ádám tiszteletbeli főzeneigazgatói címet és 1 koncertet ajánlott a következő évre. Tényleg nem tudom, miért gondolta azt, hogy ettől boldog leszek... Annyira meglepett, hogy tulajdonképpen mindent ráhagytam, de második találkozásunkkor közöltem vele, nem kívánok önként felállni. Nemet mondtam, és ettől kezdve az ügyvezető igazgató minden lépésemre fokozottan figyelt, állandóan valami szabálytalanságot keresett, amivel el tud távolítani. El kell mondanom, hogy az ezt megelőző 8 hónapban a művészeti vezetés mellett – kényszerből, átmenetileg – én láttam el az ügyvezető igazgatói posztot is. Meglehetősen képben voltam tehát: hogy mikor, mit lehet és mit nem, a zenekar működését illetően. Rögtön az első hetekben kiderült, hogy az igazgató számára komoly gondot okoz a napi működés olajozott fenntartása, mert az addigi rutin feladatokról kiderítette, hogy ezeket eddig rosszul csinálták vagy az ő értelmezése szerint ezek szabálytalanok. A legegyszerűbb problémák megoldására a pénzügyi tanácsadó (mert akkor már az is volt, közel akkora fizetéssel, mint az enyém) által utasított megoldás háromszor bonyolultabb volt, mint amit addig használtunk. Ennek ellenére, vagy éppen ezért a feladatok nem készültek el időre, amitől a zenekar több alkalommal komoly anyagi veszteséget könyvelhetett el. (Koncertek plakát nélkül című, hírhedt sorozatunk.) Ekkor kértem segítséget a polgármestertől, megosztva vele az elmúlt időszak pénzügyi és közönség látogatottsági negatívumait. Vizsgálatot ígért, de tudtom szerint nem indította el.

Én akkor megfogadtam, nyilvánosan nem beszélek ezekről problémákról a zenekarnak, hiszen a legfontosabb az, hogy a „fenti” feszültségek ne terjedjenek el az együttesen belül is. Szeptember közepétől a próbákon csakis a zenéről esett szó. Ha emlékszik, ősszel még Önnek sem akartam nyilatkozni ezekről a gondokról. December közepéig tartott a türelmem. Akkor úgy éreztem, agyálaimat meg kell osztanom azokkal a kollégáimmal, akik 29 éve bíznak bennem, (26 év után titkos szavazással erősítettek meg a

pozíciómban) és ha én nem is maradnék, nem mindegy, kinek az irányításával dolgozik tovább az együttes.

■ *A kirúgásával foglalkozó cikkek fórum rovatában most is szerepelnek olyan állítások, melyek szerint Ön ingyen vitte el a kínai vendégszereplésre a feleségét...*

– December végén egy 3 hetes kínai turnéra indultunk. (Hasonlóan, mint legalább 5 másik magyarországi zenekar) Ezzel kapcsolatban idézem H.Á. nagy nyilvánosság előtti állítását: „egy zenekari tag nem kötelezhető arra, hogy külföldön munkát végezzen”. Többek közt így és még sok más módon próbálta meg elbizonytalanítani a turnén résztvevőket. Titoktartási kötelezettséget íratott alá az utazókkal, amiben megtiltotta, hogy a zenekar fennállásának egyik legnagyobb volumenű eseményével kapcsolatosan bármilyen információt szolgáltatassanak a sajtónak. Engem is erre utasított. Ő viszont hallgatott az előttünk álló útról. Hogy miért, erre soha nem adott választ. Visszatérve a kérdéshez: Valóban velem utazott a feleségem, de semmiféle anyagi segítséget nem kapott ehhez a szimfonikus zenekartól. Akkor hol van itt a probléma? A „rég” menedzsment nem vállalta az igazgatóval való együttműködést, február végével az utolsó „rég” is elhagyja ügyintézését, pedig az eltelt években velük teljes arculatváltást, sikeres mamutprojekteket valósítottunk meg sikeresen, sokat dolgozva, de jó hangulatban. Ebből a csapatból négy ember felállt, egynél kierősakolta a közös megegyezéssel való távozást. Közben hozott igazgatóhelyettes – művészeti főtanácsadót, művészeti titkárt (akik, már nincsenek ebben a státuszban), pénzügyi tanácsadót, s a kínai turné lebonyolításával is egy külsős szereplőt bízott meg. A plusz 4 ember munkáját eddig gond nélkül látta el a „rég” csapat, nem beszélve az újak anyagi juttatásairól.

■ *Minderre honnan volt pénz?*

– Az anyagi ügyekbe ebben a szezonban nem nagyon láttam bele. Annyit tudok, hogy az év elején Horváth Ádám egymillió forint körüli összegért eladott egy koncertet egy banknak. Ezt az üzletet többször el is mondta a zenekar előtt, de több ilyen pénzszerzésről aztán nem értesültem. Gondolom, ha lett volna más, tudatta volna velünk. Decemberben váratlanul bejelentette: „betoltam egy kis pénzt a rendszerbe, jutalmat fogtok kapni”. Utánanéztam, honnan jött a pénz. Sehonnán. Ennyi pénz maradt meg az általam tervezett évadban és teljesített koncertek után. Miért kellett mindezt saját

„szerzeményként” felcímkézni? Kicsit furcsa volt a zenekarnak, hogy ezt a zenekari viszonylatban jelentéktelen összeget milyen sokszor jelentette be nyilvánosan. Eddig ez nem volt gyakorlat, holott addig is voltak bevételeink. De akadt forrás újabb szolgálati mobiltelefonokra, fizetős megbízatásokra, és mindezzel meg lehetett nyerni az együttesből is néhány hangadót.

Korábban ez a zenekar a nyugalom szigete volt, a hatalomgyakorlás jelenlegi formájával eddig még nem találkozott... Most megtörténhet az, amelyre korábban nem volt példa, hogy egy 3 hetes lemezfelvételt – Hamar Zsolttal – szolgálatban vesz fel az együttes. A hangulatra jellemző, hogy a muzsikuskok egymással is alig mernek kommunikálni. A próbaterelem előtti falat igazgatói utasítások díszítik. Nyomasztóvá vált a légkör. A dolgozóknak megtiltották, hogy régi kollégákkal beszéljenek. Nagyon sokan jelezték, milyen méltatlannak érzik ezt a helyzetet, de ezt persze csak négy szemközt merték elmondani. Megértem őket, féltik az állásukat. Amikor tavalyelőtt, a korábbi zenekari igazgatót akarták eltávolítani, akkor ezt a társulatot sikerült egy emberként Szabó Péter mellé állítani, hetekig vissza is vertünk minden támadást. Mára ez a társulat megváltozott...

■ *Láttam azonban most egy olyan nyilatkozatot is, amelyet 60-an aláírtak a Miskolci Szimfonikusok tagjai közül, és arról szól, hogy nem vesznek részt a negatív sajtókampányban, de Hamar Zsoltot támogatják.*

– Ahogy értesültem, érdekes körülmények között született ez a papír, hiszen három csoportban berendelték a muzsikuskokat, akiknek fél évvel ezelőtt rögzített telefonbeszélgetéseket kellett, nagy hangszórókra kihangosítva végighallgatniuk, Horváth Ádám kommentárjaival. Mindezzel a szavahihetőségemet kívánta megcáfolni. Érdekes módszer, hiszen egy alkalmat kivéve nem emlékszem arra, hogy kérte volna, rögzíttesse a beszélgetést. Az erről szóló telefonos montázsok meghallgatása után került sor a papír aláírására. Volt olyan csoport, amely erre egy emberként állt fel, s ment ki a teremből.

Hamar Zsolt szerepvállalása egyébként számomra elég furcsa, hiszen éppen a kirúgásom előtt együtt ebédeltünk, és barátián elbeszélgettünk. Zsolt azt mondta, tisztelt engem annyira, hogy soha nem tenne olyat, amivel ellenem dolgozik. Persze arról is beszélt, hogy ez a pozíció érdekli, de csak akkor jönne, ha egyértelműen lezárt és tiszta

helyzet teremtené. Neki is elmondtam, nem akarok innen felállni, nagyon sok energiát fektettem ebbe az együttesbe. Így aztán nem is értettem az ezután történeteket...

Hozzá kell tegyem, megbocsájto vagyok azokkal az emberekkel, akik Horváth Ádámot világos fejű, határozott tervekkel rendelkező vezetőnek tartják. Ugyanis képes ezt is sugallni. Nekem is ez volt az első benyomásom. Aki azonban egy napot is dolgozott a közelében, tudja, hogy ebből semmi sem igaz. Megállítja a folyamatokat, azaz a felkiáltással, hogy jobbá teszi ezeket, aztán nem indítja újra. Ha nem állt volna egy összeszokott menedzsmenst a háta mögött, a második hónapban fejre áll volna a működés.

I Vannak, akik egy obszcén karmozdulatot emlegetnek a társulati ülésen, amelyre – hivatalosan – Ön is megérkezett...

– Figyelemre méltó, hogy az ellenoldal ezt képes felmutatni az elmúlt 30 év legnagyobb bűnének. Már azt is nagyon méltatlannak éreztem, hogy miközben még én vagyok a művészeti vezető, nem vagyok meghívva a társulati ülésre. Hogy arra a felszólításra, mi-

szert hagyjam el a termet, nem megfelelően reagáltam, meglehet, de amíg a társulat tagja vagyok, jogom van a társulati ülés utolsó percéig azon részt venni.

I Mit tartott volna a megfelelő elintézési módnak?

– Az elmúlt 29 év gyakorlatát folytatva Horváth Ádámnak először meg kellett volna kérdeznie titkos szavazással a zenekart, hogy akar-e velem a továbbiakban együtt dolgozni. Ezt nem merte megtenni, inkább ő eldöntötte, hogy nem kívánja folytatni a munkát velem. Ugye, senki nem gondolja komolyan – ismervé kettőnk eddigi életútját –, hogy az rendben van, hogy Horváth Ádám első találkozásunkkor közli velem: nem kívánok veled együtt dolgozni a Miskolci Szimfonikus Zenekarnál.

I Hogyan tovább? Vár valamit a cikkekettől, a nyilatkozatoktól?

– Ha a város vezetői nagyobb bizalommal voltak egy olyan ember felé, aki eddigi munkahelyeit viharos gyorsasággal, váratlanul hagyta el, valószínűleg tudják, mindezek ellenére miért bíznak benne. (Most hallom –

február közepén –, már nem igazgatója tovább a Miskolci Kulturális Központnak. Ez sem tartott tovább pár hónapnál. Az Önkormányzat közleménye szerint jól csinálta a dolgát, elvégezte a feladatait. Akkor vajon miért nem hagyták, hogy tovább csinálja?) A választ nem én fogom megadni. Bevallom, nem gondoltam volna, hogy hazai pályán alulmaradok Horváth Ádámmal szemben, már azért sem, mert azt hiszem, eddigi munkásságunk alapján mindkettőnk pontosan be lehet árazni... Hát, ilyen lett a jubileumi szezonom. Persze, minden rosszban van valami jó. A kirúgásomat követően folyamatosan csörgött a telefon, rengetegen biztosítottak arról, hogy együtt éreznek velem. Fél „Magyarországtól” kaptam „részvét”-nyilvánítást, s a Facebookon sok száz hozzászólás szólt mellettem. Olyanok is fontosnak tartották, hogy beszéljenek velem, akikről nem is gondoltam, hogy tudnak a működésemről... Rendkívül sajnálom a történeteket, hiszen karmesteri működésem meghatározó részét kellett feladnom, de nem vagyok kétségbe esve. Az idő előbb utóbb mindent elrendez, itt is ott is, helyére kerül minden és mindenki. R. Sz.

Eötvös Péter: Éjszaka komponálok

Foto: Heszli István

A zenei világ a hatalmas lendülettel dolgozó Eötvös Pétert ünnepli. Nemcsak azért, mert a magyar zeneszerző, karmester és iskolateremtő idén 70 esztendő, hanem mert működik, méghozzá 2013-tól már stabil magyarországi helyen a Budapest Music Centerben a Nemzetközi Eötvös Intézet és Alapítvány. Mert egymást követik a bemutatói, mert elnyerte a legjobb

koncertfelvétel díját az Classical Music Awards (ICMA) zsűrijének döntése alapján, és mert ugyanez a felvétel a túlsúlyosan popzenei Grammy-díjak jelöltjei között kategóriájában a második lett. (Bartók: II. hegedűverseny, Eötvös: Seven, Ligeti: hegedűverseny, előadók: Patricia Kopatchinskaja, Frankfurti Rádió Szimfonikus Zenekara, Ensemble Modern, vezényel: Eötvös Péter, Naive V5285. Ezen kívül az ECHO-Klassik és a Gramophone Award 2013-t is megkapták ezért a CD -ért.)

I Kortárs operaelőadásra telt meg január végén a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, Paradise reloaded című operájának budapesti premierjére. Az ősbemutatót Bécsben, a Neue Oper Wienben tartották 2013 októberében. A nagyszerű énekes szólisták mindkét házban azonosak voltak, Johannes Erath rendezése szintén, persze adaptálva a Müpa körülményeire. Ott az Amadeus Ensemble-Wien

játszott Walter Kobéra irányításával –, itt az MR Szimfonikus Zenekar Vajda Gergey vezényletével. Elégedett volt a zenei megvalósítással?

– Olyannyira igen, hogy a közeljövőben megjelenő CD-t is az MR Szimfonikusokkal készítettük el. Nem tagadom, keményen dolgoztunk. Az olvasópróbákon a dinamika az első napon még hiányzott, a második napon még mindig... Aztán egyszer csak

kigyulladt a felvételt jelző piros lámpa, és attól kezdve dinamikával játszottak. Zeneileg minden kiváló volt, már csak arra kellett figyelni, hogy felvétel közben ügyeljenek a zajokra, ne köhécseljenek, ne lapozzák hangosan a kottát. A felvétel előtti utolsó napon aztán arról beszéltek nekem, hogy mennyire élvezték a zenét, hogy az ilyen típusú feladat mennyire kezükre-fülükre áll. Így is volt: végül semmiféle zenei problémát nem tapasztaltam.

I A lemezfelvételt eleve a magyar zenészekre tervezték, vagy kompromisszum eredményeként kérték fel őket? Egyáltalán, mekkora apparátust foglalkoztat a darab?

– A Művészetek Palotája különféle hazai és külföldi intézményekkel működik együtt, a Paradise reloaded is koprodukcióban jött létre. A Neue Oper Wien, amelynek több produkciójában is hallhatók és láthatók az énekesek, adta a négy szólistát és hat mellékszereplőt. A bécsi előadás egy a Müpánál jóval kisebb, alternatív színházban volt. Cél szerűnek, logikusnak és költségtakarékosnak mutatkozott, hogy a magyar zenekar

játsszon a lemezen, arról nem is beszélve, hogy a CD-hez egy osztrák producert kellett volna keresnünk, ez az időbe sem fért volna bele. A Magyar Rádió adta a stúdiót, ahol a felvételeket készítettük. Ahogy Glyndebourne-ban, A szerelemről és más démonokról című operám CD albumánál is együtt dolgoztam a hangmérnökkel, a Paradise esetében is így lesz: májusban fogom a felvételt vezető nagyszerű csapattal együtt a CD-t elkészíteni.

A Paradise reloaded együttese operai mértékkel mérve közepes nagyságú, tíz első, nyolc második hegedű, hat brácsa, hat cselló és négy bőgő adja a vonóskart. Ennyien egy átlagos operaházi árokba is kényelmesen beférnek. Ahogy modern operákban gyakran előfordul, jelentős ütős arzenált is szerepeltetek, két csoportba rendezve. A fafúvókat megdupláztam, a három klarinét mellett egy kontrabasszus klarinét is játszik. A két trombitát és a két kürtöt sztereóba, két oldalra helyeztük. És komponáltam a Paradise-ba egy harmonikát is. Nagyon szeretem ezt a hangszeret, mert ha a vonósok ultra magas hangjai nem elég erősek, a felső tartományban ezt a hangzást váltja ki éterien szólva a harmonika. Az ördög tragédiájában, amely az Ádám-Lilith-Éva háromszög konfliktusának első megfogalmazása volt, persze más filozófiai és történelmi alapon, két zenekar játszott, egy az árokban, egy a színpadon. De hát azt az operát a Bajor Állami Operaház felkérésére írtam, amelynek a méretei megengedték, sőt megkívánták a nagy apparátust és a monumentális díszletet.

■ *A Frankfurter Operaház, június 29-én mutatja be új operáját, Az aranysárkányt. A librettó inspirációs forrása, mint a Három nővérnél vagy Az ördög tragédiájánál, ismét egy drámai mű, Roland Schimmelpfennig magyarul is játszott színműve, a Golden Dragon.*

– A frankfurter operaház és az Ensemble Modern közös megrendelésére komponáltam, a munka közepén járunk, a rendezővel, Elisabeth Stöpplerrel aktív a kapcsolatunk, a díszletek elkészültek, a stábbal rendszeresen találkozunk. Most rajtam a sor, hogy még néhány jelenetet hozzáírjak a darabhoz. Nagyon szeretem a tervezett előadást, igen érdekesnek találom. Tizenhat tagú kamarazenekar kíséri az öt énekest, mindenki több szerepet játszik: problémákkal teli európai polgárokat és ázsiai bevándorlókat, abszurd és mégis valamennyiünk számára ismerős figurákat. Októberben pedig Wrocławban mutatják be az Angyalok Amerikában című operámat Almási-Tóth András

rendezésében. A premier előzménye, hogy 2013 őszén a Wroclawi Kortárszenei Fesztiválon koncertszerűen játszották a művet. Beleszerettek, így teljes előadásban akarja műsorra tűzni az Wroclawi Operaház.

■ *Nemcsak az operái foglalták el méltó helyüket a világrepertoárban, a hangszeres művek is körbejárják a glóbuszunkat. A tavaly Los Angelesben bemutatott, Midorinak ajánlott, DoReMi című hegedűverseny újra hallható ebben az évben.*

– Többször is. Midori a New York-i Filharmonikusokkal júniusban fogja Alan Gilbert vezényletével előadni, velem pedig Kölnben, Utrechtben és Párizsban szólaltatja meg a versenyművet. Februárban Patricia Kopatchinskajával játszunk mindkét hegedűversenyművet ugyanazon a koncerten a müncheni Bajor Rádió Zenekarával. Áprilisban ugyancsak Patricia lesz a szólista a Budapesti Tavaszi Fesztivál koncertjén, Madaras Gergellyel. Gergely és Akiko Suwanai pedig a szombathelyi Bartók Fesztiválon fogja a DoReMit előadni. És elkezdjük Martin Grubingerrel a Speaking drums bemutatását is. Számára írtam a kompozíciót, mert olyan előadóra gondoltam, aki a sokoldalú tehetségével képes ezt a különös struktúrájú, Weöres Sándor nonszensz verseire komponált darabot életre kelteni. Megjegyzem extra képességeiről a budapesti közönség is meggyőződhet az idei Budapesti Tavaszi Fesztiválon. Igaz, az ősbemutatón 2013 szeptemberében Monte Carlóban más elfoglaltsága miatt még nem ő játszott, hanem az általam jól ismert, és ugyancsak kitűnő ütős Daniel Ciampolini. A sikert óriásinak mondhatom, a mű második részét meg kellett ismételnünk. Néhány hete felkerestem fantasztikus ausztriai stúdiójában Grubingert, ahol hatalmas ütős arzenáljából együtt kiválasztottuk a legalkalmasabb hangszereket. Jól értek az ütőhangszerekhez, de így is órákat dolgoztunk, és sokat tanultunk egymástól. Májusban együtt adjuk elő Tokióban, ahol egy Ligeti-Eötvös estet vezényelek és egyszemélyes zsűriként 108 beküldött partitúrából kellett azt a négy művet kiválasztanom, amelyek a 2014-es Toru Takemitsu Zeneszerzőverseny nyertesei lesznek. A japán komponista, szerintem igen bölcsen, úgy alakította ki a szabályokat, hogy minden esztendőben egy valakinek kell vállalnia a döntésért a felelősséget. 2013-ban Harrison Birtwistle volt „a” zsűri.

■ *Párizsban, novemberben a három újabb művével hívják fel a figyelmet arra, hogy 70 éves. A Francia Rádió Filharmonikus*

Zenekarával a Cello Concerto Grossót Jean-Guiben Queyras játssza, a Speaking drums itt is Grubingerrel hallható, a DoReMit pedig Midori adja elő. Kontinenseket szel át, ám a tanítás változatlanul fontos szerepet tölt be a munkásságában.

– Mesterkurzust tartok fiatal zeneszerzőknek július elején Párizsban, az IRCAM felkérésére. Onnan hazatérve Szombathelyen indítom a komponista mesterkurzust, a Bartók Szeminárium mindig is kitüntetett projekt volt számomra. Lassan egy éve lesz, hogy a Nemzetközi Eötvös Intézet és Alapítvány beköltözött a Mátyás utcába, a Budapest Music Centerbe. Megszerveztünk egy zeneszerző és egy karmester szemináriumot. A tavaszi zeneszerzői workshopon 22 országból 38 jövődől operakomponista dolgozott négy napon át. Mrožek Nyílt tengeren című, abszurd színművéből Almási-Tóth András írt egy librettót Out at S.E.A. címmel. Csak három hangszer határozottunk meg az előadáshoz: egy brácsát, egy csellót és egy klarinétot. A kurzus után a résztvevők otthon folytatták a munkát. Az elküldött anyagokból Horváth Balázssal kiválasztottuk a hat legígéretesebb munkát. Ez a hat szerző csak egy-egy szerepet dolgozott ki a három előadó számára (egy tenor, egy mezzo és egy bariton). A december 19-én egy estén, két egymást követő előadáson mutattuk az elkészült pályaműveket. Nem volt könnyű a stílusban, zenei szemléletben jócskán eltérő részleteket egymáshoz illeszteni, de a célt elértük: előbb Milánóban, majd Párizsban, azután még feltehetően másutt is hat fiatal szerzőt mutathatunk be értő, szakmai közönségnek. A bázeli Zene-művészeti Főiskolával közösen szervezett karmester kurzus hallgatói egy hetet töltöttek nálunk, azaz a BMC-ben. A svájci növendékekből álló kamarazenekar működött közre a munkában. Matthias Krüger fiatal svájci zeneszerzőt a bázeli főiskola jelölte ki, Bella Máté pedig az én ajánlásom alapján került a workshop programjába. Mindketten megadott hangszer összeállításra komponáltak egy-egy új művet. A közös munka a Budapest Music Centerben élőben közvetített online koncerttel, a bázeli Zeneakadémián hagyományos, telt házas hangversennyel zárult. Elégedett vagyok, mert az intézet és az alapítvány az elképzeléseimnek megfelelően működik. Már csak az idő szorításán lenne jó enyhíteni, mert nagy tempóban komponálok – éjszakánként. Szeretném, ha nem csupa nocturno kerülne ki a klaviatúrámból...

Albert Mária

Kortalan hagyomány

Három különböző műfajú művet ismerhet meg a színház- és koncertlátogató közönség ebben az évadban Vajda János zeneszerzőtől. A magyar kortárs muzsika egyik legjelesebb képviselője legutóbb Lorca két egyfelvonásosa alapján írt két operát: a *Don Perlimplint* és a *Don Cristóbal*t a miskolci Bartók Plusz Operafesztiválon mutatták be a Csokonai Nemzeti Színházzal közös produkcióban; a debreceni teátrumban 2013. november 22-én volt a premier. Minden eddiginél nagyobb szabású vállalkozásnak ígérkezik a Debreceni Református Kollégiumban őrzött Református Énekeskönyv dallamainak feldolgozásával készült munkája, a *Cantus firmus – A megtartó ének*, amelynek ősbemutatója a Kodály Filharmonikusok, a Kodály Kórus, a Csokonai Színház énekkara és a Lautitia Gyermekkar közös produkciójában 2014. április 11-én lesz Debrecenben, a Csokonai Nemzeti Színházban, április 12-én pedig Budapesten, a Zeneakadémián hallhatja a közönség a *Kortalan hagyomány* című koncerten. Vajda Jánost kérdeztük a mű megírásának körülményeiről.

– Somogyi-Tóth Dániel, a Kodály Filharmonia igazgatója keresett meg azzal az ötlettel, hogy jó lenne a debreceni kollégium könyvtárában található régi szövegek, versek, dallamok felhasználásával egy nagyobb szabású művet írni. A szövegekötvet magam állítottam össze Pálóczi Horváth Ádám, Csokonai Vitéz Mihály, Fazekas Mihály, Nagy István és néhány ismeretlen debreceni diákköltő versei alapján. Felhasználtam továbbá Janus Pannonius néhány sorát, melyet Pálóczi szövegeivel együtt zenésítettem meg. A művet mintegy keretbe foglalják a zsoltárokról épülő tételek.

■ Mennyire ötvözhetőek ezek a régies dallamok a kortárs zenével?

– Kérdés, hogy mit értünk kortárs zene alatt. Ha a „csúnya” zenét értjük, akkor nem ötvözhető, de nem gondolom, hogy a kortárs zene csak csúnya lehet. Azt sem gondolom, hogy valamiféle eddig soha nem hallott hangzástól válik kortársra valami, hanem attól lesz kortársra, hogy ezeket a szerzőket,

például Csokonait, kortársunknak tekintjük. Végül is két-háromszáz évvel ezelőtt is ugyanazok voltak a fontos kérdések: az élet, a halál, a szerelem – ezek alapvetően nem változtak. A technika rengeteget fejlődött, de az ember alapvetően ugyanaz maradt. Ugyanazok az érzelmek, fájdalmak, örömök foglalkoztatják, mint a régieket. Úgy gondolom, hogy Pálóczi vagy Csokonai igenis kortársaink, és a zsolnárokat sem véletlenül énekeljük még ma is. Erre utal a mű magyar címe: *A megtartó ének*.

■ Műfaji értelemben minek nevezhető a *Cantus firmus*? Lehet műfaji kísérletnek is tekinteni?

– Műfaji megjelölésként azt írtam rá a partitúrára, hogy kantáta, de csak jobb híján. Oratóriumnak azért nem nevezném a darabomat, mert az csak egy igazán szakrális mű esetében lenne helyénvaló, de itt nem teljesen erről van szó. Természetesen műfaji szempontból az is befolyásolt, hogy a tervek szerint ebben a produkcióban színpadi akciók is lesznek (bár nem tudom, végül ez megvalósul-e majd). Mindenesetre hagytam helyet a táncnak, a mozgásnak, és még azt is el tudom képzelni, hogy az előadásba betoldhatóak lesznek még további szövegek is, gondolok itt például a kollégiumban található iskolai színjátékok szövegeire.

■ Zeneszerzőként hogyan viszonyul a szakrális témákhoz?

– Zeneakadémista koromtól írok különböző liturgikus szövegekre zenét, oratóriumot, ilyen szempontból ez a munka semmiféle újdonságot nem jelentett. Az viszont igen, hogy szakrális zsolnárokat és dallamokat olykor meglehetősen sikamlós világi szövegekkel úgy tudjak összehozni, hogy az ne legyen triviális vagy ízléstelen. Remélem hogy ez sikerült – persze ezt nem én fogom megítélni.

■ A saját műveit illetően elkülöníti-e a szakrális és a profán tematikát?

– Bevallom, ezen sohasem gondolkoztam. Minden darabnál, legyen az szakrális vagy profán, igyekszem megtalálni a számomra megfelelő zenei megoldást, amit persze befolyásol, hogy oratóriumot vagy vígoperát írok-e éppen.

■ Mit tekinthetünk egyáltalán kortárs szakrális zenének? Lehet-e pusztán a téma

okán szakrálisnak tekinteni egy pop- vagy rockzenei alkotást?

– Biztos, hogy ez lehetséges, hiszen egyik zene sem alávalóbb a másiknál. De nem attól lesz valaki kortárs zeneszerző, hogy olyat produkál, amit eddig még soha nem hallottunk, hanem attól, hogy a mai világban él, szembe-sül mindazzal, ami körülveszi, és ehhez a zenetörténet elmúlt ezer évéből meríthet, válogathat eszközöket. Ez egyébként mániám, hogy hihetetlenül jó helyzetben van a mai zeneszerző, bármilyen furcsán hangzik. Egyfelől persze igaz, hogy a kutya nem hallgatja a kortársak műveit, a ma zenéjét, másfelől viszont egy mai szerzőnek egyszerre áll rendelkezésére az elmúlt ezer év szakrális és profán zenéje, a folklór akárhány változata, a könnyűzene. És mindez attól válik kortársra, hogy egy ma élő ember kezdi el a maga számára értelmezni – ettől az új nézőponttól válik a műve egyedivé. És akkor is egyedi lesz, ha olyan elemeket használ, melyeket külön-külön már ismerünk, de ebben a konstellációban még nem hallottuk őket.

■ A *Cantus firmus* szakrális műnek tekinthető?

– Nem, nem mondanám rá ezt egyértelműen. A műfaját nem nagyon tudnám meghatározni, de biztosan szerepe van benne a hitnek, s remélem, az életnek is. Igyekszik a felhasznált szövegek, dallamok segítségével egyfajta életutat bejárni ez a mű. Olyat, mely a zsolnártól indul, és oda is érkezik vissza. Közben nagyon sok minden történik, mint ahogy velünk is rövid életünk során: belefér a szerelem, beleférnek kicsapongások. A lényeg az, hogy az ember visszatérjen vagy hazatérjen. A címből az következik, és ez volt a kiindulópontom nekem is, hogy ezek az énekek, szövegek – itt elsősorban a zsolnárokról gondolok – valóban megtarthatnak bennünket egy olyan úton, mely vállalható a számadás pillanatában. Hogy amikor mérlegre tesszük, mi jót és mi rosszat tettünk az életünkben, az inga lehetőleg a jó felé lengjen ki. Ha meg lehet fogalmazni valamilyen üzenetet, akkor én azt a rendkívül egyszerű dolgot mondom és gondolom, hogy ezek az énekek, ezek a szövegek legyenek hatással az életünkre. (Ungvári Judit)

(A Vajda Jánossal készült teljes interjú a *Szenárium* 2013. decemberi számában olvasható *Cantus firmus – Szakralitás a kortárs zenében* címmel.)

Claudio Abbado (1933–2014)

Amikor 2014. január 20-án Claudio Abbado nyolcvan évesen elhunyt, az elmúlt fél évszázad egyik legjelentősebb karmesteregyénisége távozott az élők sorából. Megbecsült zenészcsaládba született: édesapja, Michelangelo Abbado hegedűművész és zeneszerző volt, hét évvel idősebb bátyja, Marcello, aki ma is él, zeneszerző, karmester, zongoraművész, Marcello fia, Roberto pedig neves karmester, akit a budapesti közönség is régóta ismer. Claudio Abbado első házasságából származó fia, Daniele Abbado operarendező.

Claudio Abbado a neves karmestereknek abba a népes csoportjába tartozott, amelyet Európa zenei fővárosa, Bécs nevelt érett muzsikussá: tanára a bécsi Zeneakadémia nagy hírnű professzora, a budapesti születésű Hans Swarowsky, Felix Weingartner és Richard Strauss egykori növendéke volt. Tegyük hozzá: Swarowsky a két világháború

között Schoenberg-től és Weberntől tanult zeneelméletet, így máris kirajzolódik a különféle hagyományoknak és zenetörténeti kapcsolatoknak az a gazdag hálózata, amelyet a Swarowsky-növendékek – Abbado mellett olyanok, mint Jesus-Lopez Cobos, Zubin Mehta, Miltiades Caridis, Giuseppe Sinopoli, Gianluigi Gelmetti vagy a Fischer testvérpár – mesterüktől megörököltek.

Abbado pályáivét korán kibontakozó nagy siker és rendkívüli sokoldalúság jellemezte. Igen hamar vált jelentős zenekarok és operaházak vendégévé, illetve vezetőjévé. Pályafutása során állt a Milánói Scala élén (1968–1986), volt első karmestere a Londoni Szimfonikusoknak (1979–1987), működött a Chicagói Szimfonikus Zenekar első vendégkarmestereként (1982–1985), igazgatta a bécsi Staatsopert (1986–1991), és persze ne feledkezzünk meg a lista végére hagyott legjelentősebb pozícióról: 1989-ben, Herbert von Karajan halála után a Berlini Filharmonikusok testülete őt választotta az ellentmondásos személyiségű, sok vitát kiváltó, korszakos német maestro utódává. Tizenhárom esztendőn át töltötte be ezt a tisztséget, 2002-ben adva át a stafétát Simon Rattle-nek. Ha nem számítjuk azt a hét esztendőt, amelyet 1945 és 1952 (Furtwängler távozása és visszatérése között) a román Sergiu Celibidache töltött a Berliniek élén, Abbado volt a zenekar történetének első nem-német karmestere az 1882-es kez-

detek, Brenner, Bülov, Nikisch és Furtwängler (no meg az 1945-ben alig pár hónapot szolgáló Leo Borchard) óta.

Ami a másik fontos mozzanatot, a sokoldalúságot illeti: Abbado számára természetesen meghatározó fontosságú volt a bécsi klasszika, Beethoven-szimfóniafelvételei etalonnak számítanak, de Mozart iránt is mindvégig (és különösen idős korában) nagy vonzalmat érzett, továbbá alapvető Schubert-, Schumann- és Brahms-karmester volt. Mahler külön fejezet munkásságában: azt a hitet, transzcendenciát, a filozófiai gondolatoknak és érzelmeknek azt az összetett gazdagságát, amelyet a nagy bécsi szerző életműve magába sűrít, csak kevesen tudták azzal a teljes azonosulással közvetíteni, amellyel Abbado – aki mindeközben (mint maga Mahler) született operakarmesterként a zenés színpadi műfajoknak is elhivatott művelője volt, Mozarttól és Rossinitól Verdiig és Pucciniig szinte mindent vezényelve (ritkaságokat is, mint Schubert Fierrabrása vagy Muszorgszkij Hovanscsinája) – szinte mindent, mert noha Wagner sem került el, kétségtelenül nem volt jelentős Wagner-dirigens. Mindemellert Abbado a zenei progresszió lelkes híveként élt a köztudatban, a kortárs zene elkötelezett propagátoraként tevékenykedett, olyan barátokkal karöltve, mint Luigi Nono és az új zene ügyéért szintén elszántan síkra szálló Maurizio Pollini. Vezényelte a 20. század zenéjét Schoenberg-től Stockhausenig.

Nagy zenekar-alapító volt, hittel és lelkesedéssel hozott létre és vezetett együtteseket, melyeknek életre hívásában két szempont vezetett: a nemzetköziség gondolata és az ifjúság felkarolása. Ez a kettős gondolat munkált benne, ha olyan együtteseket vezényelt, mint az Európai Közösség Ifjúsági Zenekara, az ebből „kiöregedettek” tömörítő Európai Kamarazenekar vagy a Gustav Mahler Ifjúsági Zenekar. Átlátni és átnyúlni generációs határokon és államhatárokon – ez a törekvés állt e tevékenysége háttérében. Sokan mondták róla, hogy a nemzetközi zeneélet egyik legnagyobb hatalma összpontosult a kezében. Ez nyilván valóban igaz volt, de aki a pódiumon látta őt és hallotta vezénylését, megtapasztalhatta: muzsikálásából nem a hatalomvágy, hanem az ember szeretete sugárzott. Ez tükröződött próbamódszerében is: már fiatalon elborzadt Toscanini hírhedt toporzékolásaitól, és elhatározta, hogy ő másképp bánik majd a

Claudio Abbado a 6-os stúdióban próbál a Rádiózenekarral az 1973-as olasz turnéra

muzsikussal. Így is lett, a zenészek pedig ezt a mélyen humánus bánásmódot azzal a szeretettel hálálták meg, amely Abbádót nemcsak a közönség, de a szakma körében is a világ legnépszerűbb karmesterévé tette. Ha nem is gyakran, de találkozhatott vele a magyar közönség. Hallottunk tőle Verdi-Requiemet az Erkel Színházban, Schubertet és Mahlert a Zeneakadémián, Mozartot és Beethovent a Művészetek Palotájában.

2000-ben gyomorrákot diagnosztizáltak nála. Megoperálták, emésztőrendszerének egy részét eltávolítva, s amikor felépült és legközelebb Budapesten vezényelt, a szinte légiessé soványodott karmestert a pódiumon látva sokan joggal gondolták: Abbado tiszta lény a megpróbáltatásból, a halál közelségének élményéből is a nemeset és a jót szívta magába: előadói stílusa még átszellemültebb és transzcendensebb lett, mint

volt, s ez a spirituális indíttatás tökéletesen illeszkedett Mahler zenéjéhez. Életének szép utolsó fejezete volt a bolognai székhelyű Orchestra Mozart alapítása (2004) és vezetése – ezzel az együttessel világszerte turnézott és emlékezetes lemezfelvételeket készített; koncertjeik során a tavalyi Tavaszi Fesztiválon Budapestre is eljutottak. Ez volt Claudio Abbado utolsó magyarországi fellépése.

„Szavakkal le nem írható kommunikáció”

Alpaslan Ertüngealp Claudio Abbadóról

– Nem. Ez volt a kapcsolatunk kezdete, és ettől kezdve haláláig én voltam az asszisztense. Az első vele végzett munkám 2011 áprilisában egy közös projekt volt a Mahler Kamarazenekar és az Orchestra Mozart közreműködésével. A két zenekart Abbado erre a produkcióra „összeépítette” – ő általában szerette ezt a gyakorlatot: két vagy több zenekart egyetlen nagyobb együttesé formálni egy meghatározott produkció kedvéért. Martha Argerich volt a szólistánk. Csak erre a projektre kértek fel. Rómában, az utolsó koncerten, az esemény utáni nagy forgatagban odamentem Abbadóhoz, és megköszöntem a lehetőséget, ő azonban nagyon kedvesen máris jelezte, hogy szeretné, ha később is találkozoznánk. Újabb projektre kértek fel, ismét az Orchestra Mozart közreműködésével, ezúttal azonban Maria João Pires volt a szólista – e próbaperiódus alatt már arra kért fel Abbado, hogy 2011 végéig maradjak az asszisztense. 2011 végén pedig, karácsony előtt, amikor Mahler 9. szimfóniáját játszottuk (a nyilvános főpróbát én vezényeltem), már a teljes 2012-es évre terjesztette ki a felkérést. Így dolgozott ő: először mindenkit nagyon alaposan kipróbált, ám ha az illető megfelelőnek bizonyult, akkor megnyílt, és immár teljes volt a bizalom. Velem is ez történt. Így váltam fokozatosan az állandó és egyedüli zenei asszisztensévé (assistente artistico – ő így nevezte ezt a munkakört). 2016-ig szólt volna a megállapodásunk, amelynek Claudio halála vetett véget.

Asszisztensként mi volt a feladata?

– A munkám nagyon sok mindent foglalt magába: zenekarokkal dolgozni, próbákat tartani, részpróbákat, szólampróbákat is, Abbado próbáit hallgatni, olykor helyette

próbálni, sőt alkalmanként koncerteken helyette vezényelni, véleményt mondani, kérdéseire válaszolni, társintézményekkel kommunikálni, egyes produkciókra művészeket válogatni – ezek voltak a munka hagyományos részei. Ezen felül tudni kell, hogy Claudio nagyon szigorúan átírta a legtöbb mű partitúráját: áthangszerelt részleteket, sok mindent hozzáírt a szólamokhoz. Persze nem újrakomponálta a darabokat, de olykor egészen extrém módon is belenyúlt egy-egy műbe, főleg olyan nagy romantikus kompozíciókba, mint a Bruckner- vagy Mahler-szimfóniák, de akár egy Schumann-nyitány vagy Schubert-szimfónia esetében is megtette ezt. Ez persze nagyon sok munkát igényel olyan szempontból, hogy a zenekar kottaanyagát valakinek elő kell készítenie. A kottaanyag előkészítése Claudióknak úgyszólván rögzisméje volt.

Mit jelentett konkrétan a „belenyúlás”? Előadási jelek beírását, dinamikai, frazeálási utasításokat?

– A próbákon nem szeretett beszélni. Úgy gondolta, ami fontos, az egyrészt természetes, másrészt legyen benne a kottában. Ezen felül azonban átírt teljes szólamokat, olyan mértékben, hogy új, önálló szólamokat is beleírt egyes kompozíciókba ott, ahol úgy gondolta, hogy a darab ettől jobban fog szólni.

Ez nagyon érdekes, sőt megbökkentő, hiszen a bitelesség kultuszának korában élünk, amikor mindenki Urtextből játszik, és a szerzői szándékot mindenben követő, kottahű előadásmód lényegében alapkövetelmény. Ezen a téren Abbado másképp gondolkodott?

Ön a karmester életének három utolsó évében Claudio Abbado asszisztense volt. Hogyan került kapcsolatba vele?

– Abbado mindig asszisztenssel dolgozott – de mindig csak egyel. 2011 áprilisában éppen a Ferihegyi repülőtéren vártam beszélésre, amikor telefonhívást kaptam Cesare Mazzonistól, Abbado művészeti tanácsadójától, aki 2002-ben, amikor az athéni Mitropoulos Versenyt megnyertem, a zsűri tagja volt, és azóta követte a pályafutásomat. Először csak egyetlen produkcióra kért fel. Megkérdezte, hogy a műsoron szereplő kompozíciók (Debussy: La Mer, Három noktürn, Ravel: G-dúr zongoraverseny és Pavane) szerepelnek-e a repertoáromon, s amikor igennel feleltem, annyit mondott: „Claudio vár”. Így kezdődött a közös munkánk.

Korábban soha nem találkozott Abbadóval?

– Gondolja csak el: hatvan évet töltött a pódiumon, hatvan év tapasztalatát gyűjtötte össze! Ha belegondolunk, mi állt a hatvan évvel ezelőtti kiadásokban, bizony, el kell ismernünk, hogy azokban nagyon sok minden nem úgy volt, mint ma. Akkoriban sok mindent szabadabban kezeltek, és ha még inkább visszamegyünk az időben, mondjuk, Mengelberg korába, akkor még nagyobb szabadsággal kezelték a kottát, még nagyobb rubatókat engedtek meg maguknak. Ha Abbado érezte, hogy egy részletben a zenekar hangzása számára hangszerelés szempontjából nem kielégítő, megtette azt, hogy egy, az adott pillanatban szabad hangszercsoportot is bevont egy dallam vagy egy futam megszólaltatásába, például egy kürtszólamot is hozzáírt a csellószólamhoz, vagy egy brácsaszólamot a második hegedűkhöz. Nagyon sok olyan „trükköt” alkalmazott, amelyet a mai karmesterek vagy nem használnak, vagy ha igen, nem íratják be a kottába.

■ *Megtette ezt kortárs művek esetében is?*

– Nem, soha. Kortárs zene esetében ott volt a zeneszerző, akivel meg tudta beszélni, ha észrevételei voltak, vagy ha hiányérzete támadt bármilyen vonatkozásban, esetleg problémákat észlelt a hangszerelés terén. Nagyjából a 20. század tízes-húszas éveig érvényesült nála ez a gyakorlat, tehát elsősorban a romantikusoknál. Prokofjev például már a Klasszikus szimfóniában azzal a precizitással jelzi a zenei arányokat, s azzal az igényességgel ügyel a dinamikai és hangszerelési egyensúlyra is, amely Abbadót is jellemezte.

■ *És a klasszikusok?*

– Mozart esetében Claudio nem komponált hozzá a partitúrához. Ott inkább dinamikai finomságokat írt bele a szólamokba. Ez az egész előkészítő folyamat nagyon összetett volt, és amikor végül meghallgattuk a felvételt, soha nem volt hallható, hogy valaki beleírt a kottába. Ezek a beavatkozások mindig a mű szellemét szolgálták.

Abbadónak ezen kívül nagyon fontos volt a színpad, a világítás, az ülésrend, a pultok magassága – szerette a produkciókat a legapróbb részletekig előkészíteni, s ennek megvalósítása, ellenőrzése is az asszisztens dolga volt, minden egyes helyszínen. Minden teremről külön alaprajzot kaptunk. Utolsó éveiben nagyon szerette a fényjátékokat. Koncert alatt olykor meg kellett változtatni a teremben a fényerőt, sőt akadtak olyan koncertek, amelyeken bizonyos művek előadásakor hangszercso-

portonként el kellett venni, majd vissza kellett adni a fényt. Mahler 9. szimfóniája volt az első olyan különleges eset, amikor a mű utolsó tétele során folyamatosan csökkentenünk kellett a fényerőt, egészen addig, amíg a mű végére teljes sötétség nem alakult ki a teremben. Természetesen egy ilyen, sötétben befejeződő mű végén nem alakul ki spontán tapsvihár, hanem vár a közönség, nekünk pedig előre meg kellett terveznünk, mikor és milyen fokozatossággal adjuk vissza a fényt. Erre külön forgatókönyv készült, amelyet először Claudioval egyeztettem, majd a technikusokkal, s amelyet végül a koncerten le kellett vezényelnem.

■ *Ez azt jelenti, hogy utolsó éveiben Abbado a koncert műfaját úgyszólván zenés színbáznak tekintette?*

– Mindig is ebben gondolkodott, de az élete végén már meg is engedhette magának, hogy minden elképzelését megvalósítsa. Senki nem mondott neki nemet. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy élete végére már minden egyes hangversenye részletesen megtervezett, önálló projektté változott.

■ *Egy-egy műsorral sok helyen fellépett?*

– Igen, egy programot általában sok helyen bemutattunk.

■ *Milyen volt Abbadóval a kommunikáció?*

– Kicsit visszahúzódó, félénk ember volt. Azokkal dolgozott és azokat szerette maga körül látni, akikben megbízott, és akik már évek óta beváltak. Attól kezdve azonban, hogy az ember bekerült a „bizalmi zónájába”, nemcsak megbízott az emberben, de maximálisan követelt is. Akkor már teljesen nyitott volt: közvetlen és barátságos.

■ *Igaz, hogy mindenki a keresztnévén szólította?*

– Ezt ő kérte így. Beléptem a lakása ajtaján, bemutatkoztam, és amikor az első két-három mondat után megkérdeztem, hogyan szólíthatom, ezt válaszolta: „nézd, Olaszországban mindenki maestro, a világosítótól a jegykezelőig mindenkit így szólítanak. Ha mindenki maestro, én Claudio vagyok. Engem tessék Claudióknak nevezni, nem szeretem a maestro szót.”

■ *Milyen nyelven beszéltek egymással?*

– Főként angolul, de ha Svájcban vagy Berlinben voltunk, automatikusan a németre állt át, és akkor velem is németül kommu-

nikált. A mindennapi munkánk során nem használtuk az olaszt, inkább csak az angolt. Olaszul akkor beszélt, ha koncert után vacsorázni mentünk, és a társaság összetétele nem volt túlságosan multinacionális, hanem inkább a honfitársai domináltak.

■ *Milyen zenekarnevelő volt, hogyan kommunikált a fiatal muzsikusokkal?*

– Mindig minden karmester pedagógus és pszichológus is. A zenekar hierarchikus intézmény, ott nem működik a demokrácia, mert akkor a produkció szétesik. Claudio olyan karmester volt, aki keveset beszélt, viszont szabadjára engedte a zenészeit, hagyta, hogy kibontakozzanak, és a maga tevékenységének legfőbb mozzanata az volt, hogy azt a hatalmas szellemi energiafolyamot, amely a muzsikusokból áradt, mintegy koordinálja. Mindig is szerette és támogatta a fiatalokat, de nem volt az a karmester, aki közvetlenül részt vállalt karrierépítésében. Ez alól csak egészen kevés kivétel akadt, például Isabelle Faust. Ami a kontaktust illeti, fontos, hogy Claudio sohasem használt partitúrát, még Berg Wozzeckjét vagy Debussy Pelléas és Mélisande-ját is fejből vezényelte. Nem fotómémóriája volt, mint Lorin Maazelnek, hanem a zene élt a fejében. És mivel a tekintete így szabaddá vált, folyamatosan pásztázta a zenészeket. Nagyon intenzív kontaktus alakult ki közte és a muzsikusok között, próbán és koncerten egyaránt.

■ *Sokan mondják, hogy volt a lényében valami hipnotikus.*

– Nála nyilvánvalóvá vált, milyen az igazi karmesteri munka. Ennek lényege nem a beintésekből, nem a tempó megadásából és kontrollálásából, nem a „forgalomirányításból” áll. Az igazi karmesteri tevékenység maga a zene, és csakis a zene. Azoknak a zenekaroknak az élén, amelyek karmestereként Claudio működött, már lehetséges volt, hogy egy szavakkal le nem írható kommunikáció valósuljon meg – kisugárzás, információszórás, atmoszférateremtés, egymásra hangolódás. Ebben a környezetben azok a zenészek, akik Sabine Meyertől Reinhold Friedrichig eleve a világ legjobbjai, olyan többletadagot kapnak zenei inspirációból, amely magasba emelte őket. Claudio ennek a művészetnek volt nagymestere. Varázsló.

(A megemlékezést írta és az interjút készítette: Csengery Kristóf)

Kaposvári generálpauza

Kilenc esztendővel ezelőtt alakult újjá a Kaposvári Szimfonikus Zenekar, s az együttes rövid idő elteltével sikeres koncerteket adott, kiváló vendégművészekkel muzsikált. Két évvel ezelőtt azonban büdzsájuk a korábbi összeg harmadára csökkent, tavaly pedig a zenekar működési támogatását a város – nehéz gazdasági helyzetére hivatkozva – megszüntette. Bár az együttes jelenleg Csipkerózsika álmát alussza, vezetői bíznak abban, hogy lesz folytatás. Így Kuti Béla beléptette a társulatot a Regionális Zenekarok Szövetségébe, és reméli, ez az összefogás is segít nekik abban, hogy a jövőben újra muzsikálhassanak.

! Meddig tudtak még koncertezni?

– Az elmúlt évben már nem léptünk pódiumra. Azért is szomorú ez, hiszen Kaposvárott a múlt század eleje óta folyamatosan, az 1950-es évektől pedig hivatalos formában működik szimfonikus zenekar. Az együttes 2005-ben alakult újjá, ehhez 10 millió 800 forint támogatást kaptunk a várostól. Eleinte évente öt-hat hangversenyt, és két ifjúsági koncertet adtunk, majd ez a szám négy koncertre és egy ifjúsági hangversenyre csökkent. A 2012-es évben a büdzsénk a korábbi összeg harmadára esett vissza, azután 2013-ban a zenekar működési támogatását a város – nehéz gazdasági helyzetére hivatkozva – megszüntette. Abban állapotunk meg a polgármesterrel, hogy bár nem koncertezünk, a zenekart nem szüntetjük meg, hogy a jogfolytonosság megmaradjon.

! Emlékszem pedig, hogy három intézmény kapcsolatából született az együttes, s ebben a kooperációban részt vett a honvéd zenekar, a zeneiskola és a kaposvári Csiky Gergely Színház.

– A színházi vezetés megszüntette a teátrum zenekarát, pedig az a társulat volt az egyik alappillére az együttesünknek. Így sokan állás nélkül maradtak, csak néhány muzsikusnak sikerült elhelyezkednie a helyi zeneiskolákban. Akadtak, akik elhagyták a várost, és olyanok is, akik teljesen munkanélküliekké váltak.

! Mi a helyzet a közönséggel?

– A zenekar újjáalakulását követően a város kulturális életének fejlődését, benne a Kaposvári Szimfonikus Zenekar tevékenységét fontosnak tartó, helyi polgárok különleges civil kezdeményezésbe kezdtek. Néhány hét

alatt közel ezer kaposvári írta alá, juttatta el a település kulturális igazgatójához és polgármesteréhez azt a dokumentumot, amelyben kéri, a zenekar működési támogatását növelje a város, hogy több koncertet adhassunk. Ez a dokumentum is bizonyítja, hogy a város polgárai magukénak érzik a Kaposvári Szimfonikus Zenekart, szükségesnek tartják létezését, jelenlétét a helyi kulturális életben. Az újjáalakulást követően telt házakkal léptünk pódiumra. Sajnos, azután a gazdasági válság hatásai egyre érezhetőbbé váltak a hangversenyteremben is. Igyekeztünk kedvezőbb jegyárakkal dolgozni, a nyugdíjasok, diákok, munkanélküliek nagyon jutányos belépőkkel látogathatták az előadásainkat, az ifjúsági koncertjeink pedig ingyenesek voltak.

! Közben azért sikerült rangos vendégeket is megnyerniük...

– Izgalmas programokat is műsorra tűztünk, hiszen például Sosztakovicsot, Prokofjevot, Mahlert játszottunk. Társulatunk 2008 nyarán a világ egyik legjelentősebb mesterkurzusán, a Wiener Meisterkurse Nemzetközi Karmesterkurzusa zenekaraként működött közre. Az együttesünknek – a zenekar magas szakmai színvonala elismeréseként – több éves együttműködési szerződést ajánlottak, amelyet – mivel az itthoni felkészülés és az utazás költségére nem kapott a várostól támogatást – nem tudtunk vállalni. Ahogy a testvérvárosok Csíkszereda, Bath vagy más hazai és külföldi zenekarokkal való együttműködését, svájci, angliai hangversenymeghívásokat is kénytelenek voltunk lemondani.

! Akkor most hogyan tovább?

– Azzal váltunk el a polgármestertől, hogy szünetel a zenekar, de amint a városnak több lesz a pénze, akkor újraindulnak a koncertek. Muzsikusaink folyamatosan érdeklődnek a zenekar helyzetéről, a világ minden tájáról kapunk telefonokat, e-maileket, amelyben szövegeket, karmesterek ajánlják fel együttműködésüket, korábbi vendégművészeink érdeklődnek, mikor muzsikálunk ismét együtt... Mindez megerősít abban, hogy a mostani, nehéz helyzet ellenére sem szabad feladnunk. Attól azért félek, hogy ez a tetszalott állapot egy idő után megöli az együttest. A zenekar, amely nem működik, nem koncertezik, szakmailag és szervezetenként is tönkremegy.

MAGAS SZÍNVONALÚ MUNKA, JÓ HANGULAT

Az együttes karmestere, a jelenleg Bécsben élő és dolgozó Kerényi Gábor így összegezte működésük öt esztendejét:

„Az együttes ez alatt a rövid idő alatt szinte példátlan művészi-szakmai fejlődésen ment keresztül. És ezt nem én mondom csupán, hanem a nemzetközi zenei élet legkiválóbbjai, például a Bécsi Filharmonikus Zenekar szólistái, akik többször felléptek nálunk. Minőségi munkánkat bizonyítja az is, hogy több külföldi meghívást kaptunk (Bécsbe, Svájcba, Angliába), amelyek egyikének sem tudunk eleget tenni, mert a város vezetése egyetlen forintot sem áldozott arra, hogy Kaposvár hírnevét elvigyük a külvilágba, pedig ha a mai és az akkori Magyarországra valami ráfér(t), az egy kis pozitív propaganda. Olyan szólisták tértek vissza hozzánk, akik különben a világ lelegegánsabb hangversenytermeiben lépnek fel (tehát van munkájuk és pénzük több, mint elég), mert úgy érezték, itt nemcsak magas színvonalú művészi munkát tudnak végezni,

hanem a zenekaron belüli hangulat is egyedülállóan jó (ezt egyébként Bécs egyik leghíresebb zeneakadémiai professzora egy beszédében ki is emelte).

A városvezetés egyik – nyíltan soha ki nem mondott – érve a pénzforrások beapasztására – ami végül a zenekar tevékenységének (talán nem végleges) megszűnéséhez vezetett – az volt, hogy nem járnak elég sokan a hangversenyinkre. Ez igaz is, meg nem is. Amíg a gazdasági válság be nem ütött, 250–300 rendszeres koncerthallgatónk volt, ami nagyon nagy szám. Ha Kaposvár lakosságát arányba állítanánk Budapestével, akkor ez olyan, mintha a fővárosban a szimfonikus hangversenyeket többezres stadionokban kellene megrendezni. Természetesen a koncertre járó közönség a városi lakosság rohamos elszegényedésével rohamosan csökkent. Sok e-mailt kaptam, hogy milyen szívesen jönnének a hangversenyinkre, de még a gyerek érettségi öltönyére sem telik 2–3000 Ft... Szóval, a

politika leszegényíti az embereket, majd azt állítja, hogy ezeknek a nyomorultaknak nincs kedvük a kultúrához. Pedig csak arról van szó – mint azt a város egyik vezetőjének szó szerint mondtam –, hogy az emberek túl sok fizetést kapnak az éhenhaláshoz, de ahhoz túl keveset, hogy emberi módon élhessenek, és megpróbálnak a legmegalázóbb módon lavírozni.

Számomra érthetetlen, hogy miért hoznak létre egy zenekart, ha azt a legsikeresebb fejlődés közepette egy-két éven belül elorsvasztják. Ez olyan, mintha valaki a világra hoz egy gyereket, majd nem ad neki enni. És itt a város kiadásának nem százalékairól, hanem ezrelékeiről-tízezrelékeiről beszélünk, szóval valójában nem pénzkérdésről van szó, hanem a totális kulturális érdektelenségről.

Kár, hogy ez az ország évszázadok óta lerombolja azt, amit már egyszer felépítettek, és egyik kedvenc szórakozása a nívósabb emberek elüldözése.”

A támogatás hiánya az együttes teljes megszűnését jelentheti. Ezzel közel egy évszázados tradíció szűnne meg, s megsemmisülne az újjáalakulás óta végzett szakmai munka. Ráadásul mindez az állami normatív támogatás elnyeréséhez szükséges jogfolytonosság elvesztését jelentené. De nem adjuk fel, küzdünk a zenekar lété-

ért. Tavaly beléptünk a Regionális Zenekarok Szövetségébe, hiszen fontos ügyet képviselnek, és remélem, nemsokára a kaposvári együttes ismét koncertező tagja lehet ennek a szervezetnek. Mi kaposvári zene-művészek, művésztanárok szeretnénk aktív részesei, építői lenni városunk kulturális életének, ezért egészséges lokálpatrio-

tizmusnak tartjuk a város szimfonikus zenekara működésének támogatását, a zenekar életben tartását. Ugyanis a város művészeti intézményeinek, művészegyütteseinek működése, színvonala határozza meg a város szellemiségét, kulturális életének minőségét.

R. Zs.

VINCZE ISTVÁN KÜRTMŰVÉSZ

(Budapest, 1944. szeptember 16.–Drezda, 2014. január 20.)

Türellemmel viselt hosszú betegség után életének 70. évében elhunyt Vincze István kürtművész a Drezdai Staatskapelle egykori szólókürtöse. Vincze István a nagy rézfúvós hagyományokkal rendelkező Soroksáron született. 1962–1967-ig a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanult Lubik Zoltán osztályában, ezt követően pedig a weimari Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait Karl Biehlig professzor irányításával.

1969 és 1971 között az Állami Hangversenyzenekar kürtművésze volt.

1971-től 1973-ig a jénai Filharmonia, 1973 és 1976 között a weimari Staatskapelle szólókürtöseként folytatta pályafutását.

1976-tól 2009-ig a világ egyik legrégebbi zenekarának, a drezdai Staatskapellének volt megbecsült szólókürtöse. Ugyanettől az évtől kezdett tanítani a drezdai Carl Maria von Weber Zeneművészeti Főiskolán, ahol 1993-ban nevezték ki professzornak.

Játékát számos szóló-, kamarazenei és zenekari felvétel őrzi. Magyarságát mindvégig büszkén vállalta, állampolgárságát élete végéig megtartotta. Nem feledte első, nevelő zenekarát sem, a Szent István (akkor I. István) Gimnázium Szimfonikus Zenekarát, amelynek 1958 és 1963 között volt tagja. Ennek emlékére 1994-től minden nyáron meghívta mesterkurzusára az „istvános” kürtösöket egyházashtyei birtokára.

Tartalmas életét teljes egészében családjának és a zenének szentelte.

„Mindannyian tudnánk egymástól tanulni”

Hollerung Gábor szerint közös koncepcióval kellene a közönséget nevelni

Idén már negyedszázados jubileumát ünnepelheti a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar élén Hollerung Gábor, aki 1989-ben vette át az együttes irányítását. Vezetése alatt az ifjúsági társulat néhány év leforgása alatt hivatásos zenekarrá vált, s olyan közönségnevelési sorozatot indított útjára, amelynek

eredményeként együttese már az egyik legnagyobb publikummal bír. Koncertjeik teltházások – s talán egyetlen zenekarként –, költségvetésük nagyobb részét jelentik a saját bevételeik, mint az állami támogatás. Hollerung Gábor azt mondja, munkája során mindig az volt számára a legfontosabb, hogy a hallgatóság megértse a zenét. Ennek ellenére azt mondja, a közönség eltűnése előbb-utóbb az egész zenei életet veszélyezteti. Fontosnak tartaná, hogy erre a zenekarok közösen dolgozzanak ki egy koncepciót és módszert.

I Mi az oka annak, hogy a Dohnányinál már a kezdetektől nagy hangsúlyt helyezett a közönségnevelésre?

– Ez nyilvánvalóan abból az iskolából fakad, ahonnan jövök, és a mestereimnek köszönhető, akik nagy hatást gyakoroltak rám. Egyikük Pernye András volt, aki mérhetetlen természetességgel és lapidáris egyszerűséggel világította meg a zene lényegét. Olyan magával ragadóan érthető és átélhető volt, hogy a mai napig visszaköszönek a mondatai, a gesztusai. Arra tanított meg, hogyan szemléljem a zenét. Földes tanár úr pedig arra nevelt, hogy mindig mindent meg kell érteni ahhoz, hogy abból zenét tudjunk létrehozni. Tulajdonképpen az életemben mindig az volt a legfontosabb, hogy megértssem a zenét. Ebben hittem az amatőr kórusok, és az egykori ifjúsági együttes előtt állva is. A zenekarban az első pillanattól kezdve a nevelés volt számomra a legfontosabb, és ez így van mind a mai napig. Mélységesen meg vagyok győződve arról, hogy értelem nélkül semmit nem lehet csinálni. Ahhoz, hogy az emberek megszeressék a zenét, valódi élményhez kell juttatni őket. A muzsika nem információk, hanem érzelmek halmaza, s bizony, egyszerű ellentétek mechanizmusának rendszere. Fontosnak tartom azt is, hogy a zenészekben

legyen annyi amatőrség, hogy rácsodálkozzanak a zenére. Mert ez a művészeti ág addig fog fennmaradni, amíg mi, zenészek, magunk is szeretjük.

I A közönségnevelésükben jelentős szerepet játszott az Ön által vezetett Budapesti Akadémiai Kórustársaság is...

– Igen, de nagyon fontos kezdeményezés volt az Énekel az ország-sorozata is, amely jövőre már a harmincadik születésnapját ünnepelheti. Eredetileg középiskolásokkal indult, de aztán jött minden korosztály, jövőre pedig nemzetközivé bővítjük... Amikor a kórusossal huszonvalahány évesen először dolgoztam, Mozart Requiemjét tűztük műsorra, és azt mesélték az idősebb tagok, hogy – bár a művet kívülről tudták – zenei magyarázataim nyomán szinte egy új művet ismertek meg. A zenei nyelv lényegi elemeire koncentrálna egy egyszerű amatőr együttes is sok hivatásos kórust megszegyenítően képes olyan diszciplínákat megérteni és alkalmazni, mint két hang közül melyik a hosszabb, súlyosabb vagy súlytalanabb, és reflex-szerűen ráismer egy feszültség-feloldás viszonyra.... ha mindezt megérti a közönség is, akkor sokkal könnyebben ráismer ezekre a zenében. Bernstein sorozata szintén erősen hatott rám, többek között ő

erősített meg abban, hogy a zenét nem szabad titoknak beállítani, hanem egy birtokba vehető, élvezetes világnak. Ezért igyekszem mindent minél egyszerűbben megközelíteni, vulgarizálni, és adott esetben más művészeti ágakat is segítségül hívni. Ez persze sokak szemében árusítás...

I Valóban ezért haragszanak Önre a kollégák?

– Rám rengeteg dolog miatt haragszanak, már ifjúkoromban is – többnyire akaratlannul – sokak lábára léptem... Attól is bonyolult a hazai helyzet, hogy Kelet-Európa a rendszerváltást követően érdekes választ adott arra, hogy hogyan viszonyul a művészet a kapitalista világhoz. Vad piacgazdaság kezdődött ezen a területen is, amelybe az állam visszanyúlka, és ezzel épp annyit ártott, amennyit használt.

A rendszerváltás után a magyar zenésztársadalom is többnyire rossz választ adott a kialakult helyzetre. A pozíciókat nem a saját értékükön kezelték, hanem inkább misztifikálták. A politikát sokan még ma is arról igyekeznek meggyőzni, hogy tőlük semmit sem lehet elvárni, de alanyi jogon megilleti őket a halhatatlanság. Ebben a helyzetben egy új együttes létrejött és ezáltal a tortából való részesedése sokakat irritál, sőt zavar a mai napig.

Máig nem derült ki igazán, hogy van-e zeneipolitikája az országnak, és az adott támogatásért mit várnak el. Miközben a Dohnányi Zenekar bármilyen szempontból minimum összevethető az élvonalbeli magyar zenekarokkal, az állami támogatás a mai napig sem érte el a 2009-es támogatási szintet, amely az együttes költségvetésének a felét már akkor sem tette ki... Kissé úgy tűnik számunkra, az a tény, hogy a zenekar létezésének kulcsaként kiadásainak több mint a felét saját bevételeiből fedezi, a források felett rendelkezők szemében inkább negatív megítélésben részesül.

Van, aki törődik azzal, hogy mi lesz öt év múlva, van aki kevésbé. Ráadásul a közönséggel való viszonyunk nem teljesen őszinte. A kollégáim egy része nem veszi, vagy nem akarja észrevenni, hogy gondok vannak. Jómagam annak ellenére is így érzem, hogy látszólag hatalmas a publikumunk. Látjuk a közönség elszegényedését,

A BDZ és a Harmonia Garden crossover bangversenye a MOM kulturális központban

kiöregedését, a középréteg kimúlását, s azt, hogy a fiatalokat egyre nehezebb megszólítani. Nagyon sok koncertre járó ugrásra készen várja, hogy olcsóbb legyen a jegy, mert a teljes árut már nem tudja megfizetni. Közben rengetegen vattáznak, sok helyen erre egész mechanizmus épült fel. Ez persze nem baj, az viszont igen, hogy ezt nem teheti meg mindenki. Mi például ezt nem tehetjük meg. Mindemellett is a piaci árakhoz képest szerény összeget kérünk a megérthető zene-sorozatainkért, mert ezzel nevelünk közönséget. Ezek a koncertek relatíve a legdrágábbak, hiszen egy egész zenekar ül a pódiumon, komoly műsorral, neves vendégművészekkel...

■ Hiszen befektetésnek tartják a jövőbe...

– Persze, ennek azonban két része van. Mánikusan igyekszem az emberekhez közelebb hozni a zenét, és ennek látom is az eredményét. Azok a koncertek, amelyeken van zenei magyarázat, sokkal könnyebben eladhatók. A Zeneakadémián most e nélkül rendezzük az előadásainkat, és a közönség már reklamál is.... Emellett igyekszünk értékes, mégis a gyakorlatlan koncertlátogató számára is befogadható műsorokat összeállítani.

Különösen bosszantó, hogy ez utóbbi tüske a magyar zenei életben meghatározó emberek szemében, akik különböző jogkörökkel rendelkeznek az együttesek megítélésében. Sokan képesek a Dohnányi évi két nagy visszhangot kiváltó Cinemusic és Filmharmonikusok produkciója kapcsán a filmzenével azonosítani, tudomást sem véve arról az évi több mint 60 koncertről, amely je-

lentős részében közönségnevelő missziót lát el. Dehonesztáló megjegyzések kísérik a zenekar részvételét a Havasi koncerteken, pedig ezek a produkciók sokakat vonzanak, s bizony akadnak, akik ennek köszönhetően váltak koncertlátogatóvá. Mi, szomorúzenészek kizártuk az embereket abból, hogy aktív részesei legyenek az előadásoknak... Az egész hangversenyszisztéma olyan, hogy passzívan kell hallgatni. Rászólunk a közönségre, bele ne tapsoljon a két tétel szünetébe. Arról nem is beszélve, hogy a publikumnak nincs esélye arra, hogy bármire ráismerjen....

■ Úgy vélem, a legtöbb bíres filmzenét egyáltalán nem könnyű eljátszani, akad olyan mű, ami bizony olyan, mint egy Wagner-darab. Nem véletlen, hogy a világban leginkább rangos zenekarok vállalkoznak ilyen előadásokra.

– A legutóbbi filmzenés koncertünkön Rachmaninov III. zongoraversenye, Bach d-moll toccatája is szerepelt a műsorban, és komoly külföldi zenészek gratuláltak a hangverseny programjához és színvonalához. Egyébként bárki próbálja meg a Star Wars-t úgy eljátszani, ahogy az meg van írva, vagy akár a Harry Pottert, amit próbajáték-anyagnak is érdemes kitűzni. Igen, a filmzenére elkapkodják a jegyeket, utána a gyerekek sorban állnak autogramért, és más előadásra is szívesen eljönnek. Nekünk, profi zenészeknek az a dolgunk, hogy jól produkáljunk, hiszen a fiatalokat csak így lehet megnyerni a műfajnak.

■ Ön szerint mivel lehet hatni a kicsikre?

– Az ifjúsági koncertek egyik nagy problémája a darabválasztás. Olyan műveket kell játszani, ami számukra is érdekes. A kicsiknek még izgalmas, ha egy-két muzsikuszik nekik, és megnézhetik a hangszereiket, de a tizenéveseknél már más minőség van szükség. Sok olyan koncert születik, amelyben zenész logikával és a mi, kicsit introvertált ízlésünk alapján igyekszünk megmutatni, mire vagyunk képesek. A közönséget azonban nem ezzel kell nevelni, hanem azzal, hogy számukra élvezetes dolgokat hallanak. Nem szerencsés, hogy nincs elhatározva, mindez hogyan történjen. Miközben a zenekarok mindegyikénél rendeznek ifjúsági koncerteket, szervez ilyen, saját sorozatokat a Filharmónia, a Műpa és most már a Zeneakadémia is, mi, akik ezzel foglalkozunk, ebben a kérdésben sem konzultálunk, nem ülünk össze, hogy megvitassuk, hogyan tovább. Pedig mindannyian tudnánk egymástól tanulni. Engem nagyon érdekelne, hogy más mit gondol minderről. Láttam sokféle ifjúsági rendezvényt. Volt, amiből tanultam, de akadt, amittől összeomlottam. Sajnos azonban e téren is elmegyünk egymás mellett a szakmában.

■ Győrbe viszont felkérést kapott, A megérthető zene-típusú hangversenyének ott is részesei lehetnek a gyerekek.

– Örülök és megtisztelő is ez a felkérés. Egy nagyon erős sorozatnak lehetek a részese, amely jelentős művekből, világos logikával van felépítve. Látom már a három szezon mennyiben változtatta meg a gyerekeket. Az ifjú közönségnek érezhetően kialakultak bizonyos reflexei, sok visszajelzést kaptunk

az ifjúság pozitív élményeiről. Nagy öröm számomra, hogy a győriek a saját ifjúsági szorulatukban is hozzánk hasonló úton járnak. A mai világ annyira szerteágazó műfajú, hogy sokfelé kell nyitni, de mindig színvonalasan. Alkalmazkodni kell ahhoz a korhoz, amelyben élünk, ahol az ingerek olyanok, amilyenek. Ma már azzal, hogy nyitányt, versenyművet és szimfóniát pakolunk egymás mellé, nem lehet új közönséget megszólítani. Ezért tervezem a jövő szezonban a Dohnányi Zenekarnál is azt, hogy jó pár koncertünkön adjunk valami pluszt. A műsorválasztásunkkal is igyekeztünk ezt tükrözni, például a MŰPÁ-val közös bérletünkben szcenikus formában színre kerül többek között Petrovics Lysistratéja és Bartók Csodálatos mandarinja, de emellett Offenbach: Orfeusz az alvilágban című műve és Orff Catulli carminája is. Egy új bérletet indítunk a BMC-ben, amelybe kitűnő vendégeket hívunk és egyebek mellett ritkán, vagy sosem hallott hangszereket is megismerhet a közönség.

! *Az is ritkaság, hogy egy együttesnél sorban álljanak a jelentkezők, akik céges koncertet szeretnének, ez a Dohnányiról elmondható. Minek köszönhető ez a nagy érdeklődés?*

– Egyértelműen a kommunikációnak. Az ezeket a hangversenyeket kísérő moderáció egyértelműen egy erős kötődést alakít ki a közönséggel. Hangsúlyozom, azért kell beszélni, mert a közönség egyre kevésbé érti, mi történik a pódiumon, mert már évtizedek óta nem kap megfelelő zenei nevelést. Amikor az akadémiaira jártam, a tanáraink irtóztak attól, ha valaki az érzelmeit akarta megmutatni. Az énektanítás többnyire nem élménycentrikus, ennek köszönhető, hogy a mai üzletembereknek semmilyen viszonya sincs a zenével, miközben még hetente jártak énekkórára... Jó ellenpélda Lettország, ahol a zene társadalmi ügy ma is, korábban ugyanis a függetlenség iránti vágyuk a kóruséletben testesült meg. Ott napjainkban is minden polgármester énekel egy kórusban. Németországban pedig a dalárdák – színvonaluktól függetlenül – a társadalmi élet fontos színterei és ez a zenei élet presztízsének egyik záloga. A magyar kórusélet alól sajnos kicsuszszant a szociális bázis. Szerencsére ma már van némi újjáéledés, de sokkal kisebb létszámmal. Pedig aki énekel egy kórusban, az biztosan jegyet vált mások hangversenyeire is.

! *Az új közönségért milyen technikákat vetnek be? Hogyan szólítanak meg újabb és újabb hallgatóságot?*

– A közönséggel igyekszünk személyes kapcsolatot kialakítani. Nagyon népszerű a Hangoló című lapunk is, amelyet többségében a Budapesti Akadémiai Kórustársaság újságírói-hajlammal vagy gyakorlattal rendelkező tagjai készítenek profi módon, a zenekari menedzsment segítségével. Mindent megteszünk azért, hogy az együttes működjön, megmaradjon. Az év elején nagyon felemelőek voltak az újravezény koncertjeink, Budafokon duplázunk is kellett. Néha elgondolkodom a tyúk és a tojás viszonyán. Sosem volt elég forrásunk, és ezért kellett így építenem az együttest, vagy nem is tudtam volna másképp csinálni és ezért kaptam folyton-folyvást kevés támogatást? Az biztos, hogy mindig is a magam feje után mentem. Most is nagyon rossz anyagi helyzetben vagyunk, ez az, ami egyre inkább felőröl. Érzékennyé váltam a támadásokkal szemben is. Bosszant, hogy odateszünk pénzt, ahol lyukas a zsák. Az elmúlt húsz év alapján úgy érzem, hogy a politika sosem tud olyan rossz lenni, mint amennyit mi magunknak ártani tudunk.

S hogy lesz-e közönség tíz év múlva? Remélem, igen, de kérdés, hogy mi meg fogunk és meg tudunk-e mindent tenni ezért...

R. Zs.

Konferencia a populáris zenéről

2014. január 31-én és február 1-jén kétnapos konferenciát rendezett az MTA BTK „Lendület” 20-21. századi Magyar Zenei Archivuma és Kutatócsoportja Könnyűzene – könnyűzene? Magyar populáris zene a 20-21. században címmel. Hasonló tematikájú tudományos eseményre Magyarországon eddig csak néhány alkalommal került sor. Kiemelkedő jelentőségű volt ezek közül a Zenei Hálózatok 2008-ban megtartott interdiszciplináris ülése, az undergroundról és a Kádárkorszak popzenéjéről rendezett pécsi találkozók, valamint a 2012-ben megvalósult Radics Béla-émlékkonferencia.

A mostani rendezvény, amelyre az említett konferenciák szervezői és előadói közül többben is meghívást kaptak, elsősorban azért igyekezett a korábbiakhoz hozzátenni, hogy a politikatörténeti, szociológiai és médiatudományi megközelítések mellett az esztétikai, illetve zenetudományi kutatásoknak és problémafelvetéseknek is teret adott. A „Lendület” kutatócsoport egy olyan fórum létrehozását tűzte ki célul, amely nemcsak rámu-

tat a populáris zene fogalmának rendkívüli komplexitására és problematikus voltára, de a legkülönbözőbb tudományterületekről érkező szakemberek találkozhelyéül is szolgál. A referálók között éppúgy voltak történészek (Csatári Bence, Tóth Eszter Zsófia), mint muzikológusok (Dalos Anna, Szabó Ferenc János), esztéták (Ignác Ádám, a konferencia szervezője), színháztudományi szakemberek (Imre Zoltán, Heltai Gyöngyi), avagy éppen szociológusok (Feischmidt Margit, Barna Emília).

A szervezők szem előtt tartották, hogy Magyarországon a populáris zenei műfajok döntő többségével mindössze egy-két kutató foglalkozik behatóan, így a program kialakításakor a témában jártas valamennyi hazai szakember felkutatása helyett mindenekelőtt arra törekedtek, hogy az előzetesen kialakított tematikus blokkokban a lehető legtöbb olyan zsánerről szó essék, amelyet az elmúlt száz esztendőben az aktuális kulturális politika vagy a közvélemény könnyűnek, szórakoztatónak, populárisnak minősített.

A két nap során elhangzott húsz referátum hat csoportba rendeződött: külön szekció foglalkozott például a jazzel, az operettel, a hatvanas-hetvenes évek rockzenéjével, de a populáris zenei színteret aktuálisan alakító trendekkel is. Azon túl, hogy kronológiailag alkalmasint több évtized történéseit tekintették át, az egyes szekciók minden esetben lehetőséget adtak arra, hogy egy-egy műfaj interdiszciplináris megvilágításban láttassék; az egyes előadások között tapasztalható metodológiai és terminológiai különbségek gyümölcsözően hatottak a szekciókat követő vitákra, amelyekben örömteli módon a hallgatóság is intenzíven részt vett.

A közönség efféle aktivitása, valamint a sajtó részéről történő megkeresések egyértelműen jelezték, hogy a populáris zene hazai kutatása iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A szervezők már csak ezért is azt remélik, hogy a folytatás mielőbb megvalósulhat. Az ez irányba mutató következő fontos lépés egy formálódóban lévő tanulmánykötet, amely a konferencián elhangzott előadásokból ad majd válogatást.

(Ignác Ádám)

A brit zenekarok a jegyeladások növekedése ellenére elveszíthetik előkelő pozíciójukat

A szakma tapasztalt képviselői szerint a brit zenekaroknál fennáll annak veszélye, elveszítik a világ legjobb zenekarai között betöltött előkelő helyüket. Noha az elmúlt évben a közönség özönlött a koncerttermekbe – a számok alapján a nézők száma több mint 10 százalékkal nőtt –, erősödik az aggodalom, hogy a zenekarok kénytelenek lesznek csökkenteni előadásait, próbáik számát, és kevesebb új felkérésnek tudnak majd eleget tenni, ami veszélyezteti nemzetközi státuszukat.

A Brit Zenekarok Szövetsége (ABO) felmérése szerint a hangversenyek és előadások látogatottsága 2012 és 2013 között 16 százalékkal magasabb volt, mint három évvel ezelőtt. Évente több mint 4,5 millió néző jár élő zenei hangversenyekre az Egyesült Királyságban. Mark Pemberton, az ABO igazgatója szerint: „Az embereknek van igényük arra, amit mi nyújtunk számukra. Vannak, akik szerint a klasszikus zene kihalóban lévő műfaj. De a tények azt mutatják, hogy sokkal népszerűbbek vagyunk, mint ahogy azt feltételezik rólunk.”

A felmérés alapján azonban kiderült, a közönség számának növekedése nem nyilvánult meg nyereségként a kasszákban: a jegyeladásból és bérletekből származó bevételek 11 százalékkal csökkentek ugyanezen időszakban. Emellett reálértéken 14 százalékkal csökkent az állami támogatás is.

A számok bemutatására az ABO éves konferenciáján kerül sor Londonban ezen a héten [a cikk dátuma 2014. január 26.]. „Hallani fogunk amerikai zenekarokról, ahol katasztrófális helyzetek vannak. Voltak bezá-

rások, sztrájkok és kizárások is” – mondja Mark Pemberton.

„A legfontosabb üzenet számunkra az, hogy különösen ügyelnünk kell az ilyen problémák felmerülésének megelőzésére. Ebben a helyzetben az állami támogatás szerepe továbbra is rendkívül nagy jelentőségű. Nem akarunk vészmadarak lenni, de nem lesz könnyű dolgunk.”

Timothy Walker, a Londoni Filharmonikus Zenekar ügyvezetője és művészeti igazgatója szerint: „Komoly kérdés, hogy meddig lehet folytatni a zenekarokat érintő megszorításokat. Sokan működnek még, de további elvonásokat nem lesznek képesek túlélni.”

„Igazán akkor kell elkezdenünk aggódni, ha ritkítani kell a próbáinkat, és nem tudunk új felkéréseknek eleget tenni” – teszi hozzá. „Éppen azok a dolgok vannak veszélyben, amelyek előreviszik ezt a művészeti ágat, és biztosítani tudják a legmagasabb nemzetközi színvonalon történő megmaradásunkat. Ha pedig a dolgok így mennek tovább, komolyan elkezdhetünk aggódni azért, hogy elmaradunk az élvonaltól.”

A művészek „nagyon megértőek az államháztartás egyensúlya iránti igénnyel szemben” – állítja Timothy Walker, de rögtön hozzá is fűzi: „ez az állapot azonban nem tartható fenn örökre.” A nézőszámok növekedése és a jegyeladásokból származó bevételek visszaesése közötti látszólagos ellentétre az ad magyarázatot, hogy a koncerttermek megtöltése érdekében a zenekarok kedvezményeket nyújtanak.

„Nagyszerű fiatal közönségünk van” – mondja Timothy Walker. „De sok jegyet di-

ákoknak szóló – kb. 4 fonttól kezdődő – áron adunk el, ami bizony nem járul hozzá bevételeink növeléséhez.” A Royal Albert Hallban megrendezésre kerülő BBC Proms hangversenyek látogatói éveken át szintén mindössze 5 fontért válthattak jegyet.

Sok zenekar kénytelen más, új módokon bevételt szerezni, például több külföldi turné, külföldi felvételek szervezésével, illetve több kereskedelmi projektben, pl. filmzenék készítésében való közreműködéssel. „Már mindenki megtette ezeket a lépéseket... Melyek lesznek a következők? Elbocsátások, megrikított próbák és bemutatók? Minden további megszorítás már kárt okozhat. Sok minden változott az elmúlt három évben” – fűzi hozzá Timothy Walker.

Sokan külföldön keresnek munkát, ahol többet tudnak keresni, így kevesebb szer lépnek hazai színpadra. A felmérés szerint a brit zenekarok tavaly 35 külföldi országban – köztük Kínában, Oroszországban és az Egyesült Államokban – turnéztak és adtak több mint 400 hangversenyt.

Michael Eakin, a Liverpooli Filharmonikusok ügyvezetője és az ABO elnöke szerint a költségvetési megszorítások „egyre sebezhetőbbé teszik a zenekarokat”. Ugyanebben az időszakban reál szinten a korábbi mennyiség majdnem egyharmadával növekedtek az adományokból és szponzoroktól befolyt összegek, de az adományok közel 40 százaléka oktatásra és új épületek létrehozására irányul.

A felmérés szerint a hozzájárulásokból származó bevétel-növekedés nem volt elegendő ahhoz, hogy ellensúlyozza a közfinanszírozás visszaesését. Mark Pemberton szerint: „Segítséget jelent, de nem helyettesíti az állami támogatást. Jók vagyunk a források előteremtésében. Nem igaz, hogy nem tudunk jól kérni.”

Pemberton attól tart, hogy a zenekarok a költségvetési nehézségekkel párhuzamosan kevesebb kockázatot fognak vállalni. „A zenekaroknak élő kortárs művészeti szervezetteknek kell lenniük: a kulturális örökség ápolása mellett a kortárs művészet bemutatása is feladatunk.”

(Forrás: *The Independent*, 2014.02.26.)

Az iskolai zeneoktatás válsága

Nemes László Norbert zenekultúráról, zenepedagógiáról

„Kutatómunkával sikerült már bizonyítani, hogy az ének-zene az egyik legelutasítottabb tantárgy az iskolákban”

A magyar általános oktatási intézményekben az alaptanternv szerinti zenei oktatás jelenleg a klasszikus zene határain belül maradván, Bartók Bélával és Kodály Zoltánnal véget ér, a tanárok a zene megszerettetése, az interaktív közös zenélés helyett a lexikális tudásanyag átadására koncentrálnak. Sem a tananyag felépítése, sem az oktatók felkészültsége, elkötelezettsége nem megfelelő, s mindez nemhogy kevés az internet és az okos-telefonok világában, de amellett, hogy a diákok nem jutnak átfogó zenei ismeretekhez, a zenehallgatás, vagy az együttzenélés öröme sem szerzi meg számukra. Ilyen módon hiába folyik elítélés a zenei szakintézményekben, hiába próbálnak együtteseink egyre több ismeretterjesztő előadást szervezni, egyre csökken azoknak a száma, akik már iskolás korban nyitottá válnak az értékes zene befogadására, vagy amatőr szinten, kedvtelésből zenélnének. A Zenekar most dr. Nemes László Norbert egyetemi docenst, a Zenepedagógia Tanszék vezetőjét, a Kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatóját kérdezte, miben látja a iskolai zeneoktatás problémáit, amelyek megoldása kulcsfontosságú a jövő közönsége szempontjából.

FOTÓ: SCHILLER KÉPA

! Egyért-e azzal a megállapítással, amely szerint Magyarországon a komolyzene az utóbbi években jelentős presztízs-csökkenést szenvedett el?

– Ha egy hazánkba látogató Budapestre érkezve megnézi a koncert kalendáriumot, akkor éppen az ellenkezőjét tapasztalhatja. Nagyszerű hangversenytermeink, köztük a Zeneakadémia, a Művészetek Palotája, az Opera, az Erkel Színház, az új Budapest Music Center és más koncerthelyszínek estéről estére több száz zenebarátot vonzanak. A klasszikus zene rajongói esetenként akár nyolc-tíz különféle hangverseny közül választhatnak. A Zeneakadémia és a Műpa zenepedagógiai programjai a fiatalabb korosztályokat is megszólítják. Kiváló professzionális zenekaraink vannak, nagyszerűek a magyar hangszeres szoliszták, az énekesek és kamaraegyüttesek. Vokális együtteseink kö-

zött vannak olyan énekkarok, amelyek kiváló, iskolateremtő karnagyok munkájának köszönhetően hosszú ideje a nemzetközi élmezőnyhöz tartoznak. Az előadóművészek és a zeneszerzők utánpótlásáról, s a magas színvonalú tehetséggondozásról a mai napig több tucat kiváló zeneiskolai és konzervatóriumi tanár gondoskodik. Mi azonban, akik nap mint nap itthon járunk-kelünk, érzékeljük, hogy a napfényes felszín alatt nem felhőtlen a helyzet.

! Ön egy intézmény vezetőjeként, zenepedagógusként és konferenciák résztvevőjeként rendszeresen járja a világot. Hogyan látja: mennyire tekinthető a komolyzene térvesztése világjelenségnek?

– Minap egy érdekes amerikai kutatási eredményre figyeltem fel. Ennek alapján úgy tűnik, hogy a szimfonikus zenekari koncertek hallgatottsága jó, azonban ugyanez a kutatás utalt arra is, hogy az érdeklődők többsége nem a hangversenytermet jelöli meg mint preferált koncerthelyszínt, ahol szívesen hallgat zenét. A Los Angeles Philharmonic Orchestra nyaranta kitelepül a szabadtéri Hollywood Bowlba, a Budapesti Fesztiválzenekar évekig minden júniusban a Hősök térére játszott ingyenes koncerteken. A zürichi Tonhalle zenekara éjjeli koncertekkel csábítja a fiatalokat, ahol a klasszikus

zene nagy táncos partiba torkollik éjfél után, szigorúan szülők nélkül. Az újszerű helyszínválasztás, a megszokott sémáktól való eltávolodás sokakat vonz. Azt mondják, a fiatalok kevésbé vonzódnak a klasszikus koncertekhez, pedig szélsőséges mennyiségben „fogyasztják” a zenét a digitális platformokon keresztül, de látjuk, hogy egy-egy újítás képes lázba hozni őket. Az Eric Whitacre kezdeményezésére létrejött Virtual Choir fiatal és idősebb énekeseket hozott össze egy igazán különleges és nagyon progresszív zenei produkcióban. Látjuk, hogy a koncerttermek és a zenekarok is igyekeznek újszerű programokat létrehozni a közönség megtartása érdekében. Adekvát megoldásnak tűnnek a koncert-pedagógiai rendezvények is, bár ezek nem teljesen új keletű kezdeményezések. A New York-i Filharmonikusok *Young People's Concerts* sorozatára Leonard Bernstein idején figyelt fel a nagyközönség. Gyerekként én is láttam ezeket a filmeket, de számomra Bartalus Ilna kiváló műsorai is fontos inspirációt jelentettek annak idején. Szerencsére az amatőr együttműzsisikálás tradicionális formái is továbbélnek sok helyen. Szomorúan tapasztalom ugyanakkor, hogy itthon egyre kevesebb a jó amatőr kórus és zenekar. Mintha minden eltolódna az elítélés és a sztárkultusz felé, pedig éppen emiatt van nagy veszélyben a hangversenytermi komolyzene. Mindebből számomra az a tanulság, hogy egyrészt alkalmazkodnunk kell a körülötünk állandó mozgásban és változásban lévő világhoz, másrészt azonban igyekeznie kell a zenepedagógus társadalomnak, hogy az iskolai zenei nevelés céljait és eszközeit pontosan definiálja.

! A komolyzene iránt megnyilvánuló érdeklődés, a zenei műveltség terén Magyarországon a nemzetközi mezőny mely részén helyezkedik el? Nevezhetjük-e még magunkat „zenei nagybatalomnak”, „Kodály országának”?

– Nem tudom, hogy zenei nagyhatalom vagyunk-e. Ezt szokták ugyan mondani, de szerintem ez csak egy hangzatos szlogen, éppen olyan, mint egy manapság sokat hallott másik jelmondat is: Bécs a zene fővárosa. Ezt sem tudom igazán értelmezni, de persze

egyetértek azzal, hogy Bécs zenei élete csodálatos. Igen, Kodály országa vagyunk. És Bartóké is, akit egy szörnyű történelmi korszakban elvesztettünk. Korunk magyar zenekultúrájának alapjait nekik köszönhetjük. Kodály szellemisége és alkotásai nemcsak kortársaira voltak meghatározó hatással, hanem a következő generációkra is. Nemcsak kiváló magyar zeneszerző (Bartók szerint Kodály zenéjében „ölt testet legtökéletesebben a magyar szellem”) és nagy tudású kutató volt, hanem olyan gondolkodó is, aki átvitt értelemben minden tettével honfitársaiért és hazájának élt. Kodály sokak számára felejthetetlen mester és mentor volt, de ahogyan Szabolcsi Bence Kodály temetésén mondta: „egész Magyarország Kodály tanítványa volt.” Kodály Zoltán zenepedagógiai filozófiája korszakos hatással volt az óvodától az éneklő iskolán át a Zeneakadémiáig ívelő zeneoktatási rendszerre, amely évtizedek óta élvezzi a külföld nagyfokú érdeklődését. Itthon a szakzenész képzés ma is világszínvonalú, s ez nemcsak a tanároknak, hanem az állam által finanszírozott intézményi hálózatnak is köszönhető.

■ Mi lehet az oka annak a súlyos ellentmondásnak, amely egyfelől a ma is világszínvonalú magyar szakmuzsikus-képzés, s ennek nyomán az országban működő, nemzetközi rangú zenei előadóművészek jelenléte, másfelől a zenei szempontból egyre műveletlenebb hazai tömegek között mutatkozik?

– Először szeretném azt megvilágítani, hogy én mit értek zenei műveltség alatt. Amikor zenei műveletlenségről beszélünk, sokan leginkább olyasmire gondolnak, hogy valaki például nem ismeri Schubert nevét. Szerintem ez nem feltétlenül zenei műveletlenség, s persze lehet most engem eretnokséggel vádolni, de a műveltség nem csak azt jelenti, hogy ismerem a szerző nevét, hanem sokkal inkább jelenti azt, hogy fogékony vagyok a zenei értékekre, képes vagyok befogadni Schubert zenéjét. A zenei műveletlenség, a zenei fogékonyság hiánya összefüggésben van a tömegkultúra, a szórakoztató ipar és ezen belül is a hanglemezgyártás térhódításával, amely az embereket az évtizedek során az aktív zenélésből a passzív zenehallgatás felé tereli. A tömegkultúra, amelyet nem a közösségek alakítanak és hoznak létre, hanem egyszerűen korlátlan mennyiségben zúdul az emberekre, ráadásul az internet-használat növekedésével párhuzamosan egyre erősebben, teljesen megváltoztatta szűkebb és tágabb értelemben vett kulturális környezetünket. Nem az a baj, hogy a poszt-

modern szemlélet nem tesz különbséget magas- és tömegkultúra között, igényes és igénytelen zene, jó zene és rossz zene között, hanem hogy a passzivitás, a zenei gyakorlat hiánya gyengíti a közönséget, gyengíti a közönség kapcsolatát az értékes zenével. Hogyan várható el, hogy bárki is végigüljön egy olyan hangversenyt, amelynek egyetlen hangját sem élvezzi, mert ő maga soha nem zenélt, nem énekelt, nem játszott hangszeren?! A zene művelését, amely évszázadokon át az egyik alapvető emberi tevékenység volt, felváltotta a zene hallgatása. A zeneérzés fontos előfeltétele a zenei gyakorlat, mert ez vezet el a hangversenyteremig. Nem véletlen, hogy Esterházy „fényes” Miklós hercegi udvarát zenei központtá tette Haydn közreműködésével. Miklós herceg hangszeren játszott, zenét szerzett, aktív, amatőr zenészként igénye volt a magas színvonalú zenekarra. A mai londoni pazar koncertélet nem létezne az angol amatőr kórus- és zenekari mozgalom nélkül. Az amatőr zenei tevékenység adja a zenei műveltséget, a fogékonyságot, a zene érzését, amely szeretném, ha a zenepedagógiában szinonimájává válna a zeneértésnek. Ha azt akarjuk, hogy a fiatalok képesek legyenek felismerni a zenében műfajoktól függetlenül fellelhető kulturális értékeket, akkor véget kell vetni annak a gyakorlatnak, amely szerint az iskolai énekzene adatokat és elméleti ismereteket tanít meg a zenéről. Minden ma használatos tankönyv ezt sugallja. Ha változást akarunk, akkor ezt kell felismerni és megváltoztatni. A zeneoktatás lényege az aktivitás – maga a zenélés. Ehhez azonban radikálisan újra kell definiálnunk nemcsak a zenepedagógia célját, hanem a jelenlegi zenepedagógiai gyakorlatot is.

■ Sokan gondolják, hogy a klasszikus zene Magyarországon egyre inkább tapasztalható térvészése bánterében minden másnál (így az elektronikus médiumokban uralkodó felszínes szórakoztatás dömpingjénél is) jelentősebb szerepet játszik a zenepedagógia sanyarú helyzete – és zenepedagógia alatt itt most természetesen nem a szakmuzsikus-képzést, hanem az általános iskolai és gimnáziumi ének-zene oktatás helyzetét értem. Ön is így látja?

– Mit tapasztalunk ma az iskolákban? A teljes magyar tanárképzés van válságban, a tanárképzésben évtized óta tartó kontraszelektió több ezer rossz tanárt ömlesztett a rendszerbe. Ugyanez a helyzet a zeneoktatásban is. Kevés a jó muzsikus tanár. Hány magyar ének-zene tanár tud ma többet mondani egy magyar népdalról annál, hogy AABA? Há-

nyan vannak, akik előadóművészi hitelességgel és kreatívan képesek ma az általános iskolában és gimnáziumban gyerekeket zenére oktatni? Hányan énekel a zenetanárok között zenészhez méltó életet, járnak rendszeresen koncertekre, olvassák a szakirodalmat, járnak konferenciákra, bemutatókra? Hányan vannak? Kutatómunkával sikerült már bizonyítani, hogy az ének-zene az egyik legelutasítottabb tantárgy az iskolákban. Ez borzalmasan lesújtó. Erről nem csak a médiadömping tehet, hanem a tanár is, akinek a tanítás tartalmáról és módszereiről való gondolkodása sokszor nagyon téves. A bajokat persze tetézi a zenetanításra fordítható időkeret szűkülése, de még inkább rémisztő a pedagógiai gyakorlat. „Osztály vigyázz!” – így kezdődik egy átlagos ének-zene óra a magyar általános iskolákban. S ott van a sok száználmas dolgozat, például a zeneszerzők életrajzából, meg a zeneelméleti ismeretekből. Kis terc, nagy terc, modális meg mixolíd stb. Éneklés helyett kornyikálás, nagy érdektelenség, unalom, közöny. Más problémák is vannak, lássuk be: harminc éve ugyanaz a tankönyv, ugyanaz a tananyag, harminc éve nincsen rendes hangtechnika még az ének-zenei iskolák többségében sem, nincsenek jó hangszerek, a zongora lakattal elzárva a gyerekek előtt, az átszellemültség teljes hiánya. Kodály Zoltán nem erre gondolt, amikor az iskolai ének-zenei nevelésről beszélt.

■ Egy régebbi cikkében, egy zenepedagógiai konferencia kapcsán, Ön kifejtette, hogy szükségesnek érzi a magyar ének-zenepedagógiai rendszer átfogó reformját. Most is úgy látja-e, hogy az általános iskolai és gimnáziumi ének-zeneoktatás teljes körű átalakulása nélkül lehetetlen lesz jelentős eredményt elérni a komolyzene, vagy fogalmazzunk így: az értékes zene megszerettetése terén?

– Egyszerűen vissza kellene találnunk a Kodály Zoltán által oly világosan megfogalmazott célhoz: a klasszikus zene szépségének és éltető erejének átélése az örömteli közös zenélésen keresztül. Közös zenélés az iskolában, amely elvezethet az amatőr kórusokban és zenekarokban való közreműködéshez, a korábban hivatkozott aktív zenéléshez, a zene megérezéséhez, következőképpen hosszútávon a koncertlátogatás igényéhez. Kodály hatalmas víziójának szellemi alapjai kerültek végveszélybe, az álom az örömteli és színvonalas zenei közoktatásról szertefoszlott. S nem javít a helyzeten az a sok lelkes iskolai kóruskarnagy sem, aki saját karrierjét igyekszik versenyeredményekkel építeni. A pontozásos amatőr versenyek is súlyos sérülése-

ket okoztak zenepedagógiánknak. A zeneoktatás nem a kupákról szól, „minden zenei produkciót nem lehet centiméterrel lemérni, mint egy lóversenyt, ahol nincs probléma: a ló orra ennnyivel hosszabb, hát bejött elsőnek” – nyilatkozta Kodály szarkasztikusan egy 1951-es előadásában. A kodályi álom megvalósulásához vezető utat nem lehet a jelenlegi szemlélettel megtalálni. Másik probléma az, hogy a tanterv mennyiségi szemléletű, többnyire felesleges zeneelméleti és zenetörténeti anyagot igyekszik közvetíteni, éppen a zenei műveltség fogalmának egyoldalú értelmezése miatt. A zeneelméleti és zenetörténeti anyagból mindig csak az a fontos, ami abban az adott pillanatban segíti annak a bizonyos zeneműnek az értő és érző befogadását. A helytelen szemléletet tükrözik a jelenlegi tankönyvek. Nem tankönyv kell, hanem jó zenei antológia éneklésre, hangszeres zenélésre és zenehallgatásra.

■ *Az Ön már idézett gondolatmenetének egyik fontos része volt annak megállapítása, hogy műlbatalanul szükséges a zeneszemlélet megváltoztatása, ami a műfajokkal kapcsolatos gondolkodásmódot illeti. Magyarországon ma egymás mellett, de egymásról legtöbbször tudomást nem véve él a klasszikus komolyzene, a kortárs zene, a jazz, a népzene, a rock, a pop, a világzene, a könnyűzene sokféle ága. Aból következtetve, amit ön mond, arra kell következtetnem, hogy az előrelépést segítő mozzanatok egyike lehet egy egységes zeneszemlélet kialakulása; az a gondolkodásmód, amely számára a Zene, stílusoktól függetlenül, egy, és ezen belül a stílárius eltéréseknél fontosabb a kvalitás. Egyetlen tényező a döntő: az, hogy a szóban forgó zenei megnyilvánulás a saját paradigmája keretein belül magasrendű-e, gazdag-e, erős invencióról tanúskodik-e. Ez az általánosan értékelvű szemlélet persze feltételezi a klasszikus zene képviselőinek lemondását a saját zenei világuk primátusáról – ez az a magatartás, amelyre mi, klasszikus zenével foglalkozók eddig még sohasem voltunk képesek. Csakbogy most a tét nagyobb, mint bármikor korábban volt: ha a komolyzene bent marad az elefántcsonttoronyban, fél évszázadon belül elveszítheti a közönségét. Ön is úgy gondolja, hogy „nyitni kell”?*

– Már korábban nyitni kellett volna, de a rosszul értelmezett hagyomány évtizedeken át tartotta vissza a paradigmaváltást a zenepedagógiában. Az én generációmról és a fiatalabbakra hárul az a nehéz feladat, hogy a romokból próbáljunk valamit újra felépíteni.

Nyilvánvaló, hogy egy zeneileg szivárványos, színes világban élünk. Mindenütt zene szól, sokféle műfaj és zenei stílus él egymás mellett, a fiatalabb generáció tagjai viszont, akik zenével gyerekkoruk óta rendszeresen foglalkoznak, mindenevők. Testvérem, aki a kecskeméti Kodály Iskolában tanult, ma sikeres üzletemberként dolgozik, rock koncertekre jár, időnként előveszi a basszusgitárt, ugyanakkor szombatonként magyar kortárs kóruszenét énekel a kiváló Ars Nova énekegyüttesben. És ez működik. Számára nincsen jobb vagy rosszabb. Eligazodik ebben a színes zenei világban, és szerintem jól választ. Érdekes figyelni arra is, hogy ma a Zeneakadémiáról kikerülő fiatal, remek klasszikus zenészek közül hányan és mennyire nyitottak a nem klasszikus műfajok irányába. Folyamatosan érnek meglepetések. Nem magyar a példa, de itt van a 2Cellos Horvátországból. Két helyes, nagyszerű csellista fiú, Zágrábban, Londonban és Manchesterben tanultak, s miközben gyönyörűen játszanak Bachot, fantasztikusan játszanak AC/DC-t is. A fiatalok rajonganak értük. Szerintem ezekre a jelenségekre oda kell figyelni, nyitottnak kell lenni, rengeteg inspirációt lehet szerezni. Az esetükben a kulcsszó: a tehetség.

Az Ön által hivatkozott cikkben hangsúlyoztam, hogy nem a klasszikus zene helyett akarunk „rockzenét az iskolákba”. Ugyanakkor véleményem szerint a kiemelkedő kulturális minták mellett meg kell jelennie a sokszínűségnek, s a hétköznapiok esztétikumának is. A mai tankönyvekben talán a gimnáziumi anyag végén van valami összefoglaló a nem klasszikus műfajokról. Nem erre gondolok. Itt ismét van egy szemléleti különbség: nem ismeretanyagra van szükség, hanem cselekedtetésre. Miért ne lehetne egy gimnáziumi ének-zene órán gitáron elpengetni egy egyszerűbb akkordsort, és ahhoz dallamot improvizálni? Miért ne lehetne a növendékeket inspirálni akár egy pop-stílusú dal vagy reklámzene komponálására? Valami ilyesmi vezethet el a különböző zenei stílusok, zenei formák, kifejezőmódok megérzéséhez. S mindezt nem a klasszikus zene helyett, hanem mellett. Segítsük a fiatalokat eligazodni saját koruk kultúrájában!

Olyan zeneoktatást szeretnék látni az iskolákban, amely tevékenységközpontú, s amely a zene megismerésének folyamatában játékos és kreatív módszereket használ, inspirálja a gyereket az alkotásra, és segíti a mássokkal való folyamatos és harmonikus együttműködésben. Eszközrendszerében épít a fiatalokban meglévő kreativitásra, használja a legkorszerűbb technológiai eszközöket, fejleszti az önkifejezést és az ön-

ismeretet. Az említett módszerek mellett nagyon fontos említeni a kisgyermekkorú zenei nevelésben jól használható Kokas módszert, amelyben mindezek tökéletes harmóniában vannak együtt. Ezek nem új dolgok, évtizedek óta velünk vannak, szomorú azonban, hogy mindeddig nem válhattak a zenepedagógiai kánon részévé.

■ *Pedagógiai intézmény vezetőjeként nyilván volt és van lehetősége arra, hogy szűkebb keretek között sok mindent kipróbáljon az említettek közül. Tett-e erre kísérletet? Ha igen, milyen visszajelzést tapasztalt a pedagógusok és a zenét tanulók részéről?*

– Az új gondolatok átadására a továbbképzések keretében van lehetőség. A tanárok általában merevek, a fiatalok viszont nagyon nyitottak, velük sokkal egyszerűbb, mint a tanárokkal. Voltak viszont olyan, a tanárképzés tantervét érintő kezdeményezéseim, amelyeket a Zeneakadémián oktató kollegáim egyszerűen lesöpörtek az asztalról. Pedig jelentős áttörés nem lesz addig, amíg tanárképzésünk tartalmát nem hangoljuk újra. Bizom a meggyőzés erejében, s miközben tudom, hogy nem szabadna a változást tovább halogatni, türelmesnek kell maradnom.

■ *Abhoz, hogy Magyarországon ez az új szemlélet jelentős szerephez juthasson, a hazai zenei alaptanterv gyökeres változására volna szükség. Látja-e ennek esélyét?*

– Az új Nemzeti Alaptanterv ének-zene rész modern és korszerű, létrehozásában én is közreműködtem. Ugyanakkor elszomorít, hogy az erre épülő kerettanterv számos erénye ellenére több tekintetben koncepciótlan és ellentmond az alapidokumentumnak. Értelmetlen volt új alaptantervet írni, ha a kerettanterv nem követi annak szemléletét. A tanterv kijavítását az oktatáspolitikának kell kezdeményeznie. A Kodály Intézet és munkatársai készen állnak a feladatra, de szükségünk van a zenei élet sokféle szereplőjének segítségére, támogatására és leginkább aktív részvételére. Nagyon sokan csak panaszkodnak, ötletelnek, de most még nem látom magam mellett a csapatot, akit segítségül lehetne hívni, amikor cselekedni kell.

■ *Egy effajta szemlélet- és gyakorlatváltás elképzelhető-e azzal az alacsony énekóraszámmal, amely ma az általános iskolák és gimnáziumok mindennapjait jellemzi?*

– Nemcsak óraszám kell, hanem sok tehetséges tanár is. A tehetséges tanár heti egy órában is képes örömteli élményeket nyújtani, a tehetségtelen tanár viszont egy életre képes a zenélés örömetől megfosztani a fiatalokat.

I Nebéz kérdés, és nem is biztos, hogy kellőképpen derülátó válasz adható rá, de megkerülhetetlen: vajon egy ilyen gyökeres zenepedagógiai szemléletváltás megvalósítható-e azzal az énektanár-gárdával, amelyet a magyar zeneoktatás az elmúlt évtizedekben nevelt ki, s amelynek képviselői az egyirányú, zárt modellekben gondolkozó oktatási módszereken szocializálódtak?

– Egyértelműen NEM a válasz. Ülni az osztályteremben, és hallgatni a tanár előadását az aznapi tananyaghoz kapcsolódóan – ez sehová sem vezet. Ez nem tanulási környezet. Szerintem már az egyetemi oktatásban sem működik ez a szemlélet. Egyetemi hallgatóink bajban is vannak, amikor nem a befűzött tananyagot kell felmondaniuk, hanem például egyedül kell egy művet elemezniük saját gondolatokkal, egyedi szemlélettel. Pedig nem a hallgatókkal van a baj. Arra építeni a zenepedagógiát, hogy a növendék semmit sem tud, és az iskolások semmi zeneit nem hoznak magukkal az osztályterembe, és én a tanár majd megmutatom nekik – ez a gondolkodás teljesen téves és korszerűtlen. A fiatalok rengeteg mindent hoznak magukkal, ráadásul rengeteg gondolatuk van, amit persze jobb híján a „chatroomban” osztanak meg másokkal. Az interaktivitás, az együttműködés, az alkotásban való részvétel nagyon fontos az iskolai környezetben. A kóruspróbát és a zenekari próbát lehet frontálisan irányítani, az ének-zene óra viszont legyen interaktív, s induljon ki abból, hogy a fiatalok milyen zenei tapasztalatot hoznak magukkal, és segítse őket új dolgok felfedezésében. Először is a tanárokat kell szembesíteni alternatív tanítási formákkal, azok lehetőségeivel és előnyeivel. Az út a zene megérezéséig és befogadásáig nem problémamentes. A cél az, hogy minden egyes megtett lépés élményekkel és biztatással legyen teli. Ebbe a gondolkodásba az iskolai éneklésre kapott kettes sem fér bele.

I Hasonlóan kényes kérdés, kivált egy Kodály Intézet vezetőjéhez: ez az új gondolkodásmód rokonítható-e, s ha igen, miben és mennyiben, Kodály gondolkodásmódjával?

– Kodály minden alap gondolatával, miszerint a művészeti nevelés és ezen belül a zenei nevelés a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formája. Ennek egyik leghatékonyabb eszköze a közös éneklés, amely erősíti a közösségi összetartozás érzését, s az éneklésen keresztül megszerzett zenei tapasztalatok és zenei élmények pedig segítik elvezetni a fiatalokat a régi mester-

művek és korunk zenéjének értő befogadásához, s egyben a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

I Az úgynevezett Kodály-módszer, melyet a magyar zenepedagógia Kodály zenei nevelési gyakorlatából szűrt le, ám amelyet tételen maga Kodály soba, sehol nem foglalt rendszerbe, az elmúlt fél évszázad egyik különlegesen fontos magyar kulturális exportcikke volt: zenepedagógusok sokasága népszerűsítette rendszeresen a világ minden táján. Ha a stílris tolerancia és a kreativitás zászlaja alatt létrejöhetne egy szellemében több módszert egybefoglaló, eklektikus új szisztéma, az ismét a zenei gondolkodás, a zene megszerzetésének úttörőjévé avathatná Magyarországot?

– Az, amit ma általában Kodály-módszer névvel jelölünk, egy olyan zenepedagógiai eszköztár, amelynek egyetlen alapeleme sem Kodálytól való. Ebbe beletartozik a relatív szolmizáció mint a zenei olvasás elsajátításának egyik lehetséges eszköze, de a ritmusnevek és a ritmikus mozgás is. Kodály ismerte korának legprogresszívabb zenepedagógiai gyakorlatait, és felismerte, hogy azok miként szolgálhatják a magyar zeneoktatás ügyét. Ha Kodály szellemében képesek lennének mi is progresszívek maradni, és a különféle új módszerekben meglátni azt, ami hatékonyan szolgálhatja a magyar zeneoktatás Kodály és tanítványai által szolgáltatott, és egyszer már sikerre vitt ügyét, akkor újraépíthetnénk a zeneoktatás megroppant épületét. Én nem hiszek a rendszerbe foglalásban, sokkal inkább hiszek abban, hogy a jó és tehetséges tanár, ha jó felkészítést és elegendő inspirációt kap tanulmányai és pályája során, képes lesz eldönteni, hogy az adott környezetben, az adott időben és adott pedagógiai helyzetben mely módszerrel juthat kicsit közelebb ahhoz a soha el nem érhető, legcsodálatosabb eszméhez, hogy „legyen a zene mindenkié!”

I Ha sikerülne megvalósítani a magyar ének-zeneoktatásban egy jelentős reformot, milyen változásokat remélne ettől a felnövekvő nemzedékek zeneszemléletében?

– Nagyon nehéz megmondani, hogy ebben az elképesztően gyorsan változó világban mit hoz a következő évtized, év, holnap. Abban azonban biztos vagyok, hogy a tevékenység-központú, az alkotásra és kreativitásra ösztönző zenepedagógia sokak életét teheti tartalmasabbá.

(Csengery Kristóf)

TISZTELT OLVASÓNK!

Hűsz éve jelenik meg folyamatosan szaklapunk, amely eljut a magyar szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, könyvtárakhoz és azokhoz, akik érdeklődnek a zene iránt, de arra is kíváncsiak, hogy miként működik egy zenekar, milyen szakpolitikai döntések befolyásolják azokat a teljesítményeket, amelyek révén egyre értékesebb és magasabb színvonalú hangversenyeken vehetnek Önök részt.

LEGYEN 2014-BEN IS ELŐFIZETŐNK!

A

zeneKar

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja, amely a Magyar Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg évi 6 alkalommal

Éves előfizetőknek postaköltséggel együtt:

Összesen 3270 Ft/év

Rovatainkban foglalkozunk

a magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangversenykritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszer-történettel, oktatással, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint közöljük a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagzenekarainak hangverseny-programjait és próbajáték felhívásait. Innen megtudhatja, mi történik a hangverseny-pódiumon és mögötte!

Megrendelhető e-mailben:
info@zenekarujsg.hu

Amennyiben levelünk mellékleteként nem talál díjbekérőt, vagy csekket, megrendelési szándéka esetén kérjük, jelezze e-mailben csekk, vagy áfás számla igényét a pontos cím, illetve a számlázási cím feltüntetésével.

„Zenekari muzsikusokat kell képezni”

Ötvös Gábor vezénylésről és az együttesek lélektanáról

Nagy sikerű koncertet adott januárban, a Budapesti Filharmoniai Társaság élén Ötvös Gábor. A dirigens eddigi pályafutása alatt 197 zenekart dirigálhatott, bejárta a világ rangos koncerttermeit, többek között a New York-i Metropolitanben is sokszor pódiumra lépett. A dirigens tartott már mesterkurzust „szólista-gyárakban” és „zenekari muzsikusképző intézményekben” egyaránt. Úgy vélekedik, ha az itthoni állapotokat optimalizálni kívánják, ahhoz zenekari akadémiákra van szükség. Vagy az történik, mint ami máshol: kínai, koreai muzsikusokkal lesz tele minden együttes...

! Rendszeresen fellép Magyarországon?

– Most akadt egy hosszabb kihagyás, közel húsz év. A nyolcvanas években gyakorta jöttem vezényelni, dolgoztam az Állami Hangversenyzenekarral, a Rádió együttesével. Korábban még Mihály András is hívott, hogy tanítsam be az Operaházban a müncheni mesterdalmnokokat, a próbarendet azonban sosem sikerült megfelelően összeállítani... A fordulatot követően akadt néhány nagy tervem is, ezek azonban egyre másra, anyagi okok miatt meghíúsultak.

! Minek köszönhető a mostani felkérése a Filharmonia Társaság Zenekarához?

– Győriványi Ráth György hívott meg erre a koncertre, azt mondta, megdöbbentette, hogy még sosem vezényeltem ezt a zenekart. Örömmel elfogadtam a felkérését, és már az első próbán jó kapcsolatot alakítottam ki az együttesel, amelyben nagyon sok a fiatal. A legfőbb célom mindenütt az, hogy megkönnyítsem az együttes munkáját. Mi az a hangzás, amelyre szükségünk van, hogyan tudjuk a zeneszerző elképzelését realizálni. A sok évtizedes tapasztalatom szerencsére az, hogy zenekarok szívesen próbálnak velem.

! Mindig és mindegyik?

– Összeszámoltam, eddigi pályám során összesen 196 együttest vezényeltem, a Budapesti Filharmoniai Társaság a 197. Be kell valljam, korábban nem is tudtam, hogy létezik a világon ennyi zenekar... Jelentős részükhöz rendszeresen visszahívtak dirigálni. Két olyan zenekar volt, ahol a próba közepén azt mondtam a muzsikusoknak: úgy látom, Önöknek ehhez nincs kedvük, és most már nekem sincs... Viszontlátásra! De ez a nagy kivétel. A zenekarok szeretnek keményen is dolgozni, s szépen muzsikálni.

! Milyen emlékeket őriz még erről a 197 együttesről? Mely társulatot tartotta a legjobbnak és milyenek a magyar együttesek?

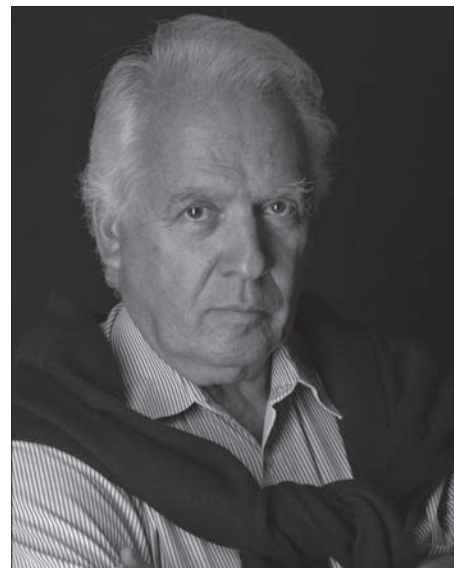
– Minden zenekarnak vannak előnyei. Egy-egy vicces megjegyzésemet a magyar zenekarok értik meg leghamarabb, már akkor nevetnek, amikor elmondom az első mondatot. A hazai együttesek természetes muzikalitással rendelkeznek, képesek a perfekt együttjátszásra, a pontos intonációra. Az angol zenekarokra az jellemző, hogy először alaposan megvizsgálják a karmestert. Ha igent mondanak rá, akkor követik mindenben.

! Külföldről milyennek látszott a magyar zenei élet? Milyen szereplői tűntek fel a nemzetközi pódiumokon?

– Nagyjából mindenkiel találkoztam. Baráti kapcsolatban vagyok többek között Frankl Péterrel, Pauk Györggyel és rengeteg „osztálytársammal”. Rendszeresen találkozunk. Az ötvenes években itthon uralkodó légkörben a Zeneakadémia jelentette a menedéket. Ligeti György is a tanárom volt, később sokat dirigáltam a darabjait... Bár külföldön éltem, azért tudtam arról, hogy mi történik itthon. Egyébként több magyar énekessel is dolgoztam, például Marton Évával vagy Geszthy Szilviával. Váradi Júlia pedig a nevét is tőlem kapta, hiszen Tözsér Juliként jött az első meghallgatásra, és együtt találtuk ki neki – Nagyváradról – a nemzetközi viszonylatban jobban használható Váradit.

! Úgy látom, operákat és szimfonikus darabokat egyaránt dirigált.

– Egyformán fontosnak tartottam mindkét repertoárt. Az operai karrierem Olaszországban kezdődött, majd a hamburgi

szimfonikusok vezetője lettem, s aztán a frankfurti dalszínházhoz szerződtem. Kertész Istvánt követtem Augsburgban, ahol az Opera vezetőjeként még a Ringet is rendeztem. Mindent ki akartam próbálni. Sokat jártam aztán a világot. Az ember vendégkarmesterként mindenhol otthagyja a névjegyet, de a zenekar nivóját alapvetően nem változtatja meg, csak arra az egyetlen előadásra. A világ első feliratozott operaelőadását például én dirigáltam Torontóban, ez az Elektra volt.

! Olyan fellegvárban is vezényelhetett, mint a New York-i Metropolitan....

– Először a New York City Operához hívtak, amely sokkal érdekesebb dalszínház volt, izgalmas rendezőkkel, fiatal művészekkel. Rudolf Bing volt akkoriban a Met főnöke, és miután látta a Cityben a Makropoulosügyet a vezényletemmel, meghívott. A MET-ben aztán évente három hónapot töltöttem. Néha nehéz volt a sztárokkal, de emlékezetes előadások születtek.

! Pályája során mi volt ilyen nagy hatással Önre?

– Már 1957-ben, Velencében, a konzervatórium mellett dolgoztam a Fenice színházban is, ahol Wieland Wagner rendezte éppen akkor a Ringet. Kérdezték, hogy tudom-e a tetralógiát, persze igennel feleltem, pedig akkoriban nem nagyon ismertem ezeket a zenedrámákat. Még otthonról sem, mert a szüleim inkább Schubert pártján áll-

tak. Aztán Wieland hívott, hogy legyek a zenei asszisztense Bayreuthban, így bekerültem a Festspielhausba, és ez nagyon nagy hatást gyakorolt rám. Lassan Wagner karmesterré váltam. De persze ez hosszú folyamat volt.

I Melyik volt az első opera, amelyet vezényelhetett?

– Véletlenek sorozata indította a karrieremet. Zeneszerzést tanultam Velencében, s mellette Triesztben is korrepetáltam, ahol az Iván Szuszanyint tüzték műsorra, egy orosz karmesterrel. De a premier napján a dirigens kórházba kellett vinni, így az intendáns behívatott, hogy helyette nekem kell beugranom. Bezártak egy öltözőbe a partitúrával együtt. Halálosan kétségbe voltam esve. Szerencsésen végigdirigáltam az előadást, de nem sokat hallottam belőle.... Attól kezdve azonban Olaszországban az egyik ajánlat jött a másik után. A véletlenek mindenki karrierjében jelentős szerepet kapnak.

I Nemzetközi tapasztalatával milyennek látja a hazai zenészképzést?

– Mindenhol akadnak hullámhegyek. Hubay vagy Zathureczky idejében a hegedűsnek szinte magyarnak kellett lennie. A magyar zongoristáknál és a karmestereknél is volt ilyen. A tengerentúlon időnként mes-

terkurzust adok. Azt tapasztaltam, hogy az egyik egyetemen zenekari muzsikusokat gyártanak. Ez nem jelenti azt, hogy nem lehet belőlük szólólista, de hetente háromszor zenekari gyakorlaton vesznek részt, a szólómokat a tanárokkal veszik át, később a karmesterrel próbálnak. Valóban professzionális koncerteket adnak. Aztán oktattam olyan egyetemen is, amely főleg szólistákat nevel. A mesterkurzus mellett betanítottam nekik a Hoffmann meséit is. A tanárok és növendékek azonban a zenekari munkát nem veszik olyan komolyan, számukra a szólókoncertek a fontosak. Semmilyen gyakorlatuk nincs a lapról olvasásban... Emiatt sokat vitatkoztam a tanárokkal, mert a szemeszterek drágák, viszont akiből nem válik szólólista, az állást sem talál, mert zenekarban sem tud játszani... Ha itthon a jelenlegi állapoton változtatni kívánnak, ahhoz zenekari akadémiákra van szükség. Vagy az történik, mint ami máshol: kínai, koreai zenészekkel lesz tele minden együttes. Ha Magyarország zenei nagyhatalom kíván maradni, akkor zenekari muzsikusokat kell képezni. Olyan zenészeket, akik tökéletes technikával képesek együttesen a megfelelő intonációval, perfekt ritmussal játszani, s mindig olyan karmesterrel dolgoznak, aki mindent megkövetel tőlük. Meg kell tanulni a dirigens nyelvét, azt, hogy milyen a mi hangzásunk, mit játszunk vibratóval, és mit a nélkül. Mit jelent

egy hangsúly és hogyan építünk fel egy csúcspontot. Hogyan hallgatunk egymásra!

I Ön szerint mi a különbség az amerikai és az európai zenekarok között?

– A professzionalitás. Ahol angolul beszélnek, ott tudnak lapról olvasni, s amiről a dirigensnek beszélnie kell, az a zenei interpretáció. De ezekkel az együttesekkel mindig lehet dolgozni, mert profi módon teszik a dolgukat. Európában általában az a hozzáállás, hogy amíg a próbák tartanak, addig mi is megtanuljuk a darabokat. A másik különbség az, hogyan viszonyulnak a hibákhoz. Európában azt mondják, hibázni emberi dolog, míg Amerikában szégyellik magukat, ha tévednek. Más a mentalitás. Ismerni kell a zenekarok lélektanát, bár ezt én hamar megtanultam, hiszen Olaszországban kezdtem a karrieremet. Mario Rossi olasz karmester, 1956-ban, a forradalom alatt Magyarországon ragadt, és én segítettem neki, amiben tudtam. Ő azt mondta, ha kikerülünk innen élve, kérhetek tőle bármit. Két hét múlva már hívtam, s aztán elkezdődtek az itáliai évek. Zseniális tanárom volt, Franco Ferrara, és akkoriban tartozott a fiatal dirigensek közé Claudio Abbado, majd később Riccardo Muti. Hát, így indult az a temérdek operaházig és 197 zenekarig vezető út...

R. Zs.

Hol tart ma a zenekari muzsikusok képzése Magyarországon? (5)

Sorozatunkban ezúttal Csaba Péterrel és Szecsődi Ferencsel készítettünk interjút, amelyben tovább kutatjuk, miért az elitképzésről híres a magyar zeneoktatás, és mi az oka annak, hogy a végül zenekari pályára kerülő muzsikusok nagy része nehezen birkózik meg a speciális kihívásokkal.

„Nem lehet technikát zene nélkül tanítani”

Beszélgetés Csaba Péter hegedűművésszel, a MÁV Szimfonikus Zenekar vezető karnagyával a magyar hegedűoktatás helyzetéről

I Ön hegedűművészként a világ számos pontján fellépett, rendszeresen tartott, és tart mesterkurzusokat valamennyi jelentős zeneakadémián és zeneművészeti főiskolán. Emellett dirigensként több mint negyed évszázada foglalkozik zenekarral is. Az Ön meglátása és tapasztala-

ta szerint jelent-e különbséget a zenekari vonóshangzás minőségében, ha egy karmester vonós hangszeresként kezdte a zenei pályafutását, vagy más hangszer felől érkezett a dirigensi pályára?

– Szerintem biztos, hogy van különbség mind vezénylés-technikában, mind az elért

hangzásban, de magához a zenekarhoz való viszonyulásban is, hogy valaki vonós, vagy más hangszeres – esetleg az sem – vagy zeneszerzés-előtanulmányokat folytatott. Egy vonós alkat számára, aki kezdettől vonós hangszeren játszik – függetlenül attól, hogy milyen technikai színvonalon –,

nagyon fontos, hogy egy zenekar lehetőleg úgy szólaljon meg, mintha egyetlen hangszeren játszana. Nyilvánvaló, hogy mind a hangzás, mind a játékmód iránt teljesen másként fog közelíteni. Amikor egy zenekarral dolgozunk, és jól ismerjük a hangszereket – főként a vonós hangszereket –, akkor arra törekszünk, hogy az az óriási hangszer, ami egy zenekar, úgy szólaljon meg, mintha én szólaltatnám meg azon a módon, ami hozzám a legközelebb áll. Egy vonós hangszer áll a legközelebb ahhoz az ideális hangzáshoz, ami végül is az emberi hang.

I Gondolom, a fúvós hangszerekek azért nem osztanák maradéktalanul ezt az észrevételt, hiszen a légzéstechnika miatt ők sokkal közelebbinek érzik magukhoz a vokális hangképzést.

– Igen, pontosan erre akartam kitérni, hogy természetesen más hangszerekkel is meg lehet közelíteni az éneklést, és valóban közel is áll hozzá, viszont a fúvósoknál inkább az artikuláció és a frazeálás, vagyis a zenei gondolat értelmezése kerül előtérbe, ami természetesen a vonós hangszereknél is nélkülözhetetlen, hiszen ez teremti meg a zene eleven lüktetését. Vonós játékosként ugyanakkor azt is megtanuljuk, hogy a vonó beosztásával miképpen lehet magának a zenei folyamatnak a dinamikáját befolyásolni. A vonós hangszerek megszólaltatása más időzítést igényel, mint például a gyakran sokkal precízebb fúvós hangszereké, és egy jó karmesternek többek között az is a feladata, hogy a kettőt egyensúlyba tudja hozni, vagyis ne csak taktírozzon, hanem együtt is lélegezzen a különféle hangszercsoportokkal. Ez a gyakorlatban sokszor azt jelenti, hogy ugyanabban a pillanatban kétféleképpen kell lélegeznie, hogy a zenekar különböző hangszercsoportjainak elég ideje legyen a felkészülésre a hangzás megszólaltatásához. Ez egyébként nem titok, de a dirigálás egyik nagy kihívása.

I Egy zenekar vonós hangzását általában az együttes névjegyének tekintik. Ön szerint egy vonós képzettségű karmester könnyebben ki tudja ezt a jellegzetes vonós hangzást keverni, mint egy más hangszeres?

– Általában igen. Természetesen ezt nem lehet száz százalékosan elfogadható tényként kijelenteni, hiszen vannak olyan karmesterek, akik nagyon szép hangzást képesek elérni, jóllehet nem vonós hangszeresek. És olykor a fordítottja is igaz. Ugyanakkor azért általánosságban elmondható, hogy aki jó karmester, és vonós is volt, az helyzeti előnyt élvez ebben a tekintetben. Mind ezt természetesen nem azért mondom, hogy eltúlozzam a vonósok fontosságát. De esetükben csaknem egy zenekarnyi megszólalásról van szó, hiszen majdnem azt mondhatnánk, hogy a hangzás hatvan százaléka a vonósokon múlik. Vagyis ha jók a vonósok, akkor az úgy tűnik, mintha a zenekar is jó lenne. Sajnos a fordítottja sokkal jobban lerontja a hangzásminőséget, mint egy gyengébb fúvóshangzás, mivel egy szép, ápolat vonóshangzás megfelelően képes kiemelni a fúvósokat, nem beszélve arról, hogy milyen nagy biztonságot képes teremteni számukra. A fúvósoknak az egymás közti belső egyensúly, a tiszta intonáció miatt amúgy is sok megoldandó feladatuk van. Épp ezért kétszeresen is fontos, hogy a szép együttes hangzás elérése érdekében a vonósok táplálják és színben is megtartsák a fúvósokat. Az igazán élvonalbeli szimfonikus zenekarokban éppen ezért a vonósok nem rosszak. A fordítottja inkább előfordul, de nem abban az értelemben, hogy a fúvósok lennének gyengébbek, hanem úgy, hogy a vonós hangszerekek kiemelkedően jók.

I Ön szülővárosában, Kolozsvárott végezte hangszeres tanulmányainak jelentős részét. Az erdélyi vonósképzés ma is arról nevezetes, hogy egykori növendékei a világ valamennyi jelentős szimfonikus zenekarában megtalálhatók. Ön szerint, mitől ilyen kiváló az erdélyi iskola?

– Bár a főiskolát már Bukarestben végeztem, de előtte Erdélyben tanultam, 12 évig ugyanannál a csodálatos tanárnál, Zsurka Péternél. Ő egy kivételesen nagyszerű ember volt, aki a háború után magánéleti okokból költözött Magyarországról Erdélybe. Ott azonban soha nem kapta meg azt a hivatalos elismerést, ami megillette volna. A növendékei persze tisztelték és becsülték. Nagyszerű hegedűsök sorát nevelte fel, és még azok is, akik esetleg nem tettek szert

hírnévre jó hegedűsök lettek. Ő egyébként a budapesti Zeneakadémián Rados-növendék volt, a zongoraművész Rados Ferenc édesapjánál, Rados Dezsőnél tanult, aki a nemzetközi hírnévű budapesti hegedűiskola egyik meghatározó tanár-egyénisége volt. Ami Zsurka Péter kiválóságát illeti, természetes hogy szükség van bizonyos módszertani ismeretekre, vagyis meg kell tudni mondani, hogy ezt vagy azt hogyan tanítsuk. Viszont kell egy igazi, erős ösztön is ahhoz, hogy valaki jól tanítson, és az is szükséges, hogy legyen egy biztonságos útja. Vagyis legyen egy olyan út, amit nem lehet csak a könyvekből megtanulni, amihez tehetségre, tapasztalatra és nyitottságra egyaránt szükség van. És hogy amit innen-onnan meg tud tanulni, ellesni, össze tud szedni az ember, például másokat hallgatva, azt saját maga képes legyen megszerezni, és megerősíteni. Mert itt erről van szó.

I Mindehhez azonban feltételezem nem csak zenei intelligenciára, hanem valamilyen közelebből nebezen meghatározható intellektusra, ha úgy tetszik „batodik érzékre” is szükség van...

– Valóban, ehhez kell azért egy érzék, hogy valaki igazán nagyszerű legyen. Mert természetesen sok mindent lehet gondolni, és sok mindent meg lehet tanulni, ha tehetség is van, viszont ahhoz hogy valaki olyan nagyszabású tanár-egyéniséggé váljon, és olyan fantasztikusan biztos legyen a dolgában, ahhoz azért erre a bizonyos hatodik érzék, vagy intuíció is szükséges. Zsurka Péter fantasztikusan biztos tanár volt: minden, amit mondott az ült. A tanítása a zene valamennyi alkotóelemére egyszerre terjedt ki. Olyan nem volt, hogy egy-egy órán csak a ritmusra, vagy csak a dallamra helyezte volna a hangsúlyt. Maximalista volt, de ez olyan fajta pozitív maximalizmus volt, ami előre vitt. Nem pedig az a fajta analízis maximalizmus, ami inkább gátolja, visszahúzza a fejlődést. Mindig előre mutatott, előre vitt, soha nem ragadt le feleslegesen egy-egy problémánál. Arra is képes volt rávezetni a növendékeit, hogy hogyan találják meg a hegedűjátékhoz a saját testalkatuk számára leginkább megfelelő testhelyzetet. Természetesen lehet könyvet írni a megfelelő testhelyzetről – számos könyvet is írtak már ebben a témában – de alkatilag minden ember más és más, nem lehet mindenkitől azonos testtartást, illetve hangszertartást megkövetelni. Rá kell vezetni a másikat arra a helyes érzetre, hogy a testét, és a karjait, az ujjait, az agyát megfelelően tudja használni és egyensúlyban tartani. Ebből áll a

tanítás. Utána természetesen tudni kell a repertoárt, a stílust, az etűdöket, az újgyakorlatokat, meg millió egy dolgot. Ezek azonban mind olyan tényezők, amelyeket meg lehet tanulni. De ahhoz, hogy kiderüljön, hogy egy jól képzett hegedűs mire alkalmas – szólistának, koncertmesternek, szólamvezetőnek, kamaramuzsikusként vagy éppen tuttistának –, még más is kell. Én néha abban látom a problémát – és ezt annak fényében mondom, hogy gyakorlatilag a világ valamennyi jelentős akadémijában és főiskolájában megfordultam –, hogy a technikai tudás és a zenei ismeretek között nincs meg a megfelelő egyensúly. A technikai tudást el lehet sajátítani napi öt-hat-nyolc óra gyakorlással. De azt megtanítani, hogy a détaché, vagy a tercmenetek hogyan mennek át eleven, lélegző zenélésbe, az a valódi művészet. Az én tanárom ezt tudta nagyon. Vagyis, amikor tanításról beszélünk, akkor nem elég csak hegedűtanításra gondolni. Nagyon sok minden másnak is el kell jutnia a növendékhez. Nekem szerencsém volt, mert a hegedülésel párhuzamosan egy kiváló tanárnál, Terényi Edénél zeneszerzést is tanulhattam, mintegy 15 évig. Ezzel persze nem azt akarom mondani, hogy mindenkinek, aki hegedűs akar lenni, zeneszerzést is kell tanulnia. Viszont a kamarazenélés az egyik legfontosabb eleme egy hangszerjátéknak. Mert ha az ember kiáll, hogy eljátssza a Beethoven- vagy a Berg-hegedűversenyt, akkor egészen másképpen játssza, ha maga is olyanfajta muzsikusként is jelentős gyakorlatra tett szert, vagyis hozzászólt, hogy szüntelen dialógust folytasson a többi hangszerrel. Ugyanis a zenélésben minden relatív. Minden attól függ, hogy a másik hogyan reagál. Ez az amit nem lehet előre beállítani. Attól egyébként meg lehet örülni, amikor néha megpróbálják, és azt hallani, hogy: „megmondtam neked, hogy az ott rövid, és akkor azt ott annyi ideig tartod, és egy fél másodperccel sem tovább!”. De ha előtte a másik úgy adja át a frázist, hogy az egy fél másodperccel tovább tart, akkor mi mást lehet tenni? Ezt nem tudják! Ezt nem tanítják! Most nem azt akarom mondani, hogy nem tanítják a „relativitáselméletet”. A zene azonban élő dolog és a flexibilitás a zenélés alapkövetelménye. Karmesterként ugyanezt próbálok itt a MÁV-zenekarral is megvalósítani. Ezek a legérdekesebb, de egyben legnehezebb feladatok. Egy zenekar ugyanis nem csak a szép hangzásától kitűnő, hanem attól, hogy flexibilis is. Folyamatosan reagálni kell a másikra, nem lehet mindig mindent beállítani.

■ *A tanításra visszatérve, ott azért vannak olyan elemek, amelyeket be kell állítani.*

– Természetes, hogy egy kezdő hangszerjátékosnál, mondjuk, egy öt éves gyereknel be kell állítani, mégpedig jól be kell állítani bizonyos reflexeket, tartást, izommozgásokat. Mert ha ezeket elrontják, annak csak húsz éven át tartó javítgatás lesz a vége, és az sohasem lesz az igazi. De 18 éves korban, mikor főiskolára kerül valaki, ez már nem lehet egy állandó program. A főiskolán már másról kellene beszélni, sokkal távolabb horizontokat kellene megnyitni a növendékek előtt. Az igazi technikai nehézségek ugyanis nem abból állnak, hogy most oktávokat, vagy decimákat kell-e játszani, és vajon le tudom-e azokat játszani. Ezek alapvető dolgok, éppúgy, mint egy futónál, akinek tornacipőben és sportfelszerelésben kell futnia, ha versenyt akar nyerni. Ezek mind csak eszközök. Az úgynevezett, divatos szóval szólva, „magas technológia”, csak ez után kezdődik. Vagyis ez még csak az abc eleje, de ahhoz, hogy valaki eljusson az x vagy a z betűig, addig még millió dolgot kéne megtanulnia, de sajnos alig tanítanak meg ebből valamit. Sőt, alig mutatnak rá ezekre a problémákra.

■ *Ön tebát elsődlegesen abban látja a képzés hiányosságait, hogy egy bizonyos ponton túl a tanárok nem lépnek tovább?*

– Részben igen. Ugyanakkor azt is érzem, hogy van egy olyan törekvés is, hogy minden túlságosan steril, „hibátlan” legyen. Ez elméletben persze rendben van, és ezt meg is hallgathatják, de utána mégis csak azt mondják, hogy „hát igen, jó, nagyszerű, megcsinálta”, csak éppen tíz év múlva senki sem fog emlékezni rá.

■ *Nincs katarzis.*

– Épp az imént kérdezte, hogy mi volt Erdélyben. Nos, Erdélyben volt egy olyan időszak, amikor az életben – és most 30-40-50 évről beszélünk – volt egy olyan fajta hol virulens, hol látens kényszer, ami bizonyos időszakonként pluszt, vagy mínuszt jelentett, vagyis hogy magyarnak lenni Romániában. Nem volt könnyű élet, jóllehet tudom, hogy Magyarországon sem volt könnyű az a korszak. De ezek az érzelmek ott Erdélyben folyamatosan keveredtek, és ennek volt egy valódi felhajtóereje. Erdélyről én azt gondolom – és nem azért mert ott születtem –, hogy nem csak egyike a legszebb tájaknak, hanem érzelmileg is az egyik leggazdagabb és legfertilegbb régió. Erdélyben a zene átélése hihetetlen in-

tenzitású. Bartók zenéjében éppen erről az átélésről, intenzitásról van szó, és nem arról, hogy hogyan tudjuk azt eladni a marketing segítségével. Erdély sokszínűségéhez hozzátartozik ez a rendkívüli természeti erő. A vad rengetegek, a tavak, az ércék és más ásványok a hatalmas hegyek mélyén. Érdekes módon Erdélyben az emberi élet is a természethez hasonlóan nagyon változatos. Szerintem ott olyan gazdagság van mind érzelmileg, mind a tehetségek vonatkozásában – bár tehetséges ember mindenhol van, ezzel nem azt akarom mondani, hogy Erdély e tekintetben kivételes – de ott olyan hihetetlen koncentrációja van a tehetségeknek, ami nemcsak két Nobel-díjast adott a világnak, hanem a magyar kultúrát is számtalan íróval, költővel, sőt zeneszerzővel gazdagította.

■ *Az Ön által említett távolságtartó, steril előadásmód sztemderddé válásában, úgy gondolom, hogy a lemezcégeknek, és az ázsiai iskolázottságú, úgynevezett „perfekcionista” muzsikusként is megvan a maguk szerepe.*

– Egyre szélesebb körben terjednek az alacsony költségvetésű felvételek. Minden kisebb és nagyobb cég meg akarja csinálni a maga katalógusát, és arra törekszik, hogy minden mű, lehetőleg csekély bekerülési költséggel rögzítésre kerüljön. Ezzel szemben egyáltalán nem törekszik arra, hogy elmélyüljön az adott kompozícióban. A lemezkészítés, az alkotói folyamat, önálló művészeti alkotás, amit nem szabad üzleti alapon elválasztani a művészettől. Ugyanez érvényes a tanításra is. Természetes, hogy egy hét éves gyereknel nem rögtön azt kezdjük magyarázni, hogy hogyan artikuláljuk Mahler frázisait. De az ő szintjén neki is többet kell megmutatni a zene lényegéből, és hogy az mihez köthető. Természetesen az ő szellemi nívojára és korának megfelelő érzésvilágára vonatkoztatva. Azt is ekkor kell megtanulnia, hogy mi módon lélegezzen, hogyan emelje az ujját, vagyis hogy hogyan használja a fizikumát. Ami nagyon hiányzik, hogy a gyerekekben – de sajnos később sem – nem fejlesztik eléggé a művészetet. A művészi kifejezésnek és a technikai fejlődésnek egyensúlyban kell lennie, és majdnem párhuzamosan kell fejlődnie, hogy mindig, mind a kettő rendben legyen. Én mindig azt mondom, hogy nem lehet technikát zene nélkül tanítani, de nem lehet zenét technika nélkül sem. Az igazán nagy tanár zeneileg oldja meg a technikai problémákat is.

(Kaizinger Rita)

Nyolc félév, nyolcvan mű – zenekari vonósképzés Szegeden

Beszélgetés Szecsődi Ferencsel

A zenekari játék oktatásáról szóló sorozatban e hasábkon eddig többnyire mindenki a hazai hiányosságokról beszélt: ideje, hogy szó essék egy biztató példáról is. Ha van eredmény, azt se hallgassuk el.

– A Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karán sokáig működött egy régizenei együttes, a Musica Parlante. Vezetője kiváló kollégánk, Meszlényi László volt, aki azonban egy szemműtét után 2004-ben arra kényszerült, hogy felhagyjon e tevékenységével. Ő egyébként vezényelte a zenekart. Akkori dékánunk arra kért, adjak tanácsot: ki volna az a budapesti karmester, akit felkérhetnénk a gazdátlanul maradt együttes vezényletére? Én azonban azt mondtam, nem kell ide karmester, helyette a Szegedi Szimfonikusok kitűnő koncertmesterét, Kosztándi Istvánt kellene megnyernünk, hogy a továbbiakban e minőségében irányítsa a fiatal muzikusokat. Elhívtuk a koncertmester urat egy beszélgetésre: örömmel vállalta a feladatot, egyszersmind azonban azt is jelezte, hogy mivel a Szegedi Szimfonikusokkal délelőttönként próbálnia kell, csak úgy tudná végezni ezt a munkát, ha a gyerekek hajlandók lennének reggel fél nyolc és fél tíz között járni az órákra... Fél nyolcas kezdés? Mit mondjak, akadt, aki előzetesen kételkedett az ügy sikerében, de megállapodtunk abban, hogy belevágunk, próba szerencse. Két hónap múltán érdeklődtem Kosztándi tanár úrnál: hogyan boldogul? Válaszul elmondta: egy reggel fél nyolckor beérkezvén arra lett figyelmes, hogy a zenekar már javában játszik a teremben, mégpedig teljes létszámban. Riadtan nézett az órájára, azt hitte ugyanis, hogy alaposan elkésett, de nem: kiderült, hogy a növendékek már fél hétkor kinyitatták az egyetem épületét, hogy bemehessenek a terembe, és szólampróbákat tarthassanak... Fantasztikus társaság gyűlt össze: amikor Csajkovszkij Vonósszerenádját adták elő, azt a produkciót bizony megkönnyeztük néhányan. Ilyen zenélést csak akkor hallani, ha a zenekar, mint mondani szokás, egy test, egy lélek.

■ *Ez azonban egyelőre csupán a zenekari gyakorlat egy fajtája volt.*

– Már akkor felvetődött bennünk a kérdés: miért nincsen Magyarországon zenekari muzsikusképzés? Miért kizárólag majdani szolistaokat oktatnak a különféle főiskolák hangszeres főtanszakain? Akkor álltam elő a gondolattal: ha már itt dolgozik nálunk a Zeneművészeti Karon egy olyan nagyszerű szakember, mint Kosztándi, mi volna, ha bevezetnénk egy *Szimfonikus zenekari alaprepertoár* elnevezésű programot, amelyet a hallgatók szabadon választott tantárgyként vehetnének fel? Egyeztettünk Gyüdi Sándorral, a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatójával. Ők ketten Kosztándi Istvánnal kidolgoztak egy négy éven, nyolc féléven át tartó programot, amelynek lényege, hogy a hallgatók félévente körülbelül tíz művet tanulnak meg, és így négy év alatt nyolcvan kompozícióval kerülnek bensőséges viszonyba. Másutt ez úgy zajlik, hogy kiválasztják a szólamok egy-egy nehéz állását, és azokat gyakoroltatják be a növendékekkel. Nálunk más terv valósult meg: a repertoárismeretet heti két órában sajátítva el, a teljes műveket tanulják meg a hallgatók. Ismét csak másutt mindez „tömbösítve” történik. Az a módszer legfeljebb arra jó, hogy a növendékek hirtelen megtanuljanak öt-hat művet, de ugyanolyan gyorsan el is felejtsek valamennyit. Nálunk e helyett a folyamatos, szisztematikus képzésre helyezük a súlyt. Kosztándi István vezetésével szó esik a helyes tempókról, frazeálásról, akcentusokról, intonációs problémákról, a megfelelő vonásnemekről – és persze külön figyelmet fordítanak a különleges nehézségű szaka-

szokra is. Mire a növendékeink elvégzik a négyéves programot, már akkora repertoárral rendelkeznek, hogy bekerülve egy szimfonikus zenekarba, felkészülten láthatnak a feladataikhoz, nem éri őket meglepetés.

■ *Ha mindez 2004 óta működik így, akkor Szegeden a tizenkét éves, folyamatos munka eredményei már bizonyára jócskán tapasztalhatók.*

– Nemcsak Szegeden látjuk a munkánk eredményét, de büszkén mondhatom, hogy az ország jó pár zenekarába bekerültek olyan növendékeink, akik fényesen megállják a helyüket. Elmesélhetem, hogy egykori tanítványunkat, Farkas Dórát a szombathelyi Savaria Szimfonikus Zenekarhoz vették fel, s a közelmúltban egy pont híján ő lett az együttesben Az Év Zenekari Művésze. A zenekar kamarazenei versenyén is nyert társával Farkas Dóra – a győztesek jutalma az volt, hogy együtt játszhattak Vásáry Tamással. Mondanom sem kell, milyen nagy élmény egy zenekari muzikus számára ilyen nagyságrendű művésszel közös produkcióban muzsikálni.

■ *Csak a vonósok részesülnek Szegeden zenekari képzésben?*

– Korábban csak a hegedűsök vehettek részt a szimfonikus zenekari alaprepertoár elsajátításában, az utóbbi egy évben azonban már a fúvós hangszerek területén is megkezdődött ugyanez a munka. El kell mondanom: ahhoz, hogy egy effajta képzés megvalósulhasson, nemcsak olyan szakem-

ber szükséges, akinek kisujjában van a zenekari játék minden csínja-bínja, de az illetőnek olyan személyiségnek is kell lennie, aki képes összefogni, lelkesíteni és irányítani a fiatal muzsikusközösséget. Máskor is hangsúlyoztam már: mi a Zeneművészeti Karon elsősorban embereket nevelünk, és csak másodsorban muzsikuskat. A kettő ugyanis nem választható el egymástól. Ha valaki bekerül egy zenekarba, hiába jó hangszeres muzsikos – ha emberi szempontból nem tud megfelelni a követelményeknek, akkor biztosan nagyon nehéz dolga lesz. A Szimfonikus zenekari repertoárismeret kurzuson Kosztáncsi István nemcsak hangszerjátékosként ismeri meg a hallgatóinkat, de képet kap arról is, melyikük mennyire kitartó, mennyire elhivatott, mennyire szorgalmas. Szorosan összefügg ezzel, az hogy a kurzusban eltöltött két-három év után legkiválóbb hallgatóinkat a Szegedi Szimfonikus Zenekar állandó kisértőként szerződteti.

■ *Hogyan zajlik a gyakorlatban egy óra?*
– Szólampróbaszerűen. Elkezdődik a foglalkozás, és átjátsszák a szólamokat, egyénileg is, közösen is.

■ *Mi minden kerül bele a repertoárból a programba?*

– Növedékeink a Bach-passiókkal kezdik, Haydn- és Mozart-szimfóniákkal folytatják a munkát. Természetesen Beethoven szimfóniái is fontos részét alkotják a képzési tervnek. Egyre nehezebb és nehezebb művek következnek – a nyolcadik félévben már Mahler-szimfóniák és Bartók-művek (*Concerto, Divertimento*) is terítékre kerülnek. A nyolc félév lényegében a teljes szimfonikus zenekari repertoár keresztmetszetét nyújtja.

■ *Jól sejtem-e, hogy mint a legtöbb jól működő vállalkozás esetében, a siker itt is alapvetően személyfüggő? Kosztáncsi István esetében alighanem olyasvalaki áll a program élén, aki képes lelkesedést önteni a keze alatt dolgozó fiatalokba.*

– Ez valóban így van. Hozzá kell tennem, hogy nem működhetne ilyen jól ez a projekt, ha nem jellemeznék a Zeneművészeti Kart egy olyan együttműködés a tanárok között, amely a kölcsönös bizalomra és egymás munkájának elismerésére épül. A kamarazenei tanszék vezetője, Masopust Péter az ország egyik legkiválóbb kamarazene-tanára, aki a vonósnegyes-kultúrára is rendkívüli

súlyt helyez. A debreceni országos Dohnányi-versenyről szinte mindig az ő tanítványai hozzák el a legfontosabb díjakat. A kamarazene szervesen hozzátartozik a zenekari képzéshez. Nagyon jól összedolgozunk. Hozzájár a növendék főtárgyra, Masopust Pétertől kamarazenét tanul, és részt vesz a szimfonikus zenekari alaprepertoár elsajátítását célzó programunkban. Három különböző tanárnál *all round* zenei képzést kap – és nincsen féltékenység. Ha az egyik tanár fél attól, hogy a növendéke a másiktól mit fog tanulni, az megbénítja a munkát. Nálunk az a cél, hogy a növendék minél nagyobb tudást szívhasson magába. Nagyon jó viszonyban vagyunk egymással, és mindent tudunk a növendékeinkről. Szegeden senki sem kallódhat el. A növendékeink szeretnek ide járni, mert sok a feladat, és sokoldalúan készülhetnek a pályára. A zenekari gyakorlat például csak egy együttesben kötelező, de sok olyan növendékünk akad, aki „szerelemből” beül egy másik zenekarba is. Tóth Péter zeneszerző személyében jelenleg új dékánunk van, aki rendkívül nyitott minden új kezdeményezés iránt, megpróbáljuk tehát az eddig kialakult zenekari képzési gyakorlatot tovább bővíteni. (Csengery Kristóf)

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

művészeti vezető: Csaba Péter

BRÁCSA SZÓLAMVEZETŐI PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET

Időpontja: 2014. március 30. (vasárnap), 10.00
Helye: a zenekar próbaterme (1088 Budapest, Múzeum u. 11).

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

I. forduló:

- 2 szabadon választott tétel (gyors és lassú) J. S. Bach hegedűre írott Szólószonátáiból és Partitáiból, vagy a Csellószóvitéből
- Az alábbi versenyművek valamelyikének 1. tétel kadenciával:
K. Stamitz: D-dúr brácsaverseny op. 1.
F. A. Hoffmeister: D-dúr brácsaverseny

II. forduló:

és az alábbi versenyművek valamelyikének 1. tétel kadenciával:
Bartók Béla: Brácsaverseny op. post.
Hindemith: Der Schwanendreher
Walton: Brácsaverseny

III. forduló:

Zenekari anyag

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a HR menedzserhez (1088 Budapest, Múzeum u. 11.) vagy e-mailben (aharangozo@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni 2014. március 26-ig.

A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a HR menedzsernél átvethető 2014. február 17-től vagy igény szerint elektronikus úton küldjük.

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

További információ a zenekari titkártól kérhető a csgyurkovics@mavzenekar.hu e-mail címen.

Budapest, 2014. február 13.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

SZEKUND SZÓLAMVEZETŐI PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET HELYETTESÍTÉSRE

Időpontja: 2014. március 21. (kedd), 10 óra
Helye: a zenekar próbaterme (1088 Budapest, Múzeum u. 11).

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- Mozart: A-dúr vagy D-dúr hegedűverseny I. tétel + kadencia
- 2 Bach tétel (gyors és lassú) a Szólószonátákból, vagy Partitákból
- szabadon választott romantikus, vagy XX. századi hegedűverseny I. tétel + kadencia
- Zenekari anyag

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt a HR menedzserhez (1088 Budapest, Múzeum u. 11.) vagy e-mailben (aharangozo@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni 2014. március 18-ig.

A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a HR menedzsernél átvethető 2014. február 3-tól vagy igény szerint elektronikus úton küldjük.

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.

További információ a zenekari titkártól kérhető a csgyurkovics@mavzenekar.hu e-mail címen.

Budapest, 2014. január 27.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

Hangszerek a fedélzeten

A zenészek számára kedvezőbb uniós rendeleteket javasol az Európai Parlament

Nem számítana kézipoggyásznak a hangszer, az instrumentumnak vett jegyért nem kellene illetékeket fizetni, s külön címkével fűtött rakteret lehetne igénybe venni a repülőkön, ha az Európai Parlament jogszabály-módosításaihoz a tag-államok szakminisztereit tömörítő tanács is hozzájárul. Számos, a légi utasok számára kedvezőbb uniós előírás mellett foglalt állás február elején az EP, és ezek között négy olyan pont is akad, amely a zenészeket érinti. Bár a rendeletek megszületéséig több körös egyeztetés van még hátra, dr. Gyimesi László és Kovács Géza is úgy érzi, többéves lobbizásuk vezetett sikerre. A szakszervezeti vezető és a Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója ugyanis több nemzetközi szervezetben képviseli a zenészek és a munkáltatók érdekeit. Emellett a FIM (International Federation of Musicians) oslói konferenciájáról és egyéb, a zenészeket is érintő, nemzetközi ügyekről számoltak be.

I Mikor kezdtek a zenészek repülőn történő hangszerszállításával foglalkozni?

– Sok éve lobbizunk már azért, hogy javuljanak a feltételek – mondja dr. Gyimesi László, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének főtítkára, a Magyar Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöke – hiszen mióta hangszereket szállítanak a repülőkre, azóta akadnak gondok. A probléma az, hogy az instrumentumok különleges értékű áruk, ráadásul – a szállítók szerint – lehetetlen formáik vannak. A hangszerek három csoportba sorol-

hatók: akadnak aprók, amelyek elférnek a személyes holmik között, vannak, amelyek kézzel hordhatók, emellett léteznek nagyok, amelyek csak csomagként utaztathatók. De ezek is kényesek, nem mindegy, hogy a csomagterem mely részben vannak, mert bizonyos hőmérsékletet nem viselnek el. A formájuk is rendhagyó. A zenészek és a vezetőik érdeke az, hogy az utazás során megkülönböztetett bánásmódot kapjanak. Legyen kedvező az ár, és minél kevesebb bonyodalom a hangszerekkel. A légi szállítás problémáival több évvel ezelőtt kezdett foglalkozni a PEARLE, (az előadó-művészeti munkáltatók európai szervezete) s elindítottuk a tárgyalásokat az Európai Bizottsággal. A zenészeket érintő módosítások most – nagy örömmel – egy nagyobb csomag részévé váltak, amely általánosan foglalkozik a légi utasok jogaival.

I A több száz javaslat közül négy vonatkozik a zenészekre. Ezek miben jelentenek előrelépést a korábbi állapotokhoz képest?

– Hármat érdemes közülük felsorolni. A kézicsomag természetes része egy utazásnak, fontos, hogy maga a hangszer ne számítson annak. Már csak azért se, hiszen sok fapados légitársaságnál a kézipoggyászt centikkel mérik, és az instrumentumoknak nem megfelelőek a méretei... S hadd' vigyen a zenész egy kizárólagos táskát is magával. A második pont a művésszel utazó cselló. Természetes, hogy a hangszernak kell jegy, hiszen elfoglal egy ülést, de legalább ne kelljen utána reptéri illetéket fizetni. Ne terhelje semmi olyan adó, amit a személyeknek nyújtott szolgáltatásokért kell leróni. Szintén lényeges, hogy a szállított hangszernak megfelelő rakteret biztosítsanak, olyan mértékben temperált helyet, ahol nem megy tönkre.

I Mikor lesz ebből rendelet? Mikortól élnek ezek a javaslatok?

– Most két akadályon jutott túl, hiszen az Európai Bizottság erős módosításokkal, de elfogadta a javaslatokat, így bekerült a légi utasok jogaival foglalkozó csomagba. Az EB javaslatát megtárgyalta az Európai Parlament, egy néppárti képviselő volt az előterjesztője. Az európai jogalkotási rendszer azonban meglehetősen sokszínű. Egy rendelet születésének folyamatában vagyunk,

a második állomásnál járunk, de van még egy harmadik is. A bizottság megtette a javaslatát, a parlament részben elfogadta, részben módosította. Azután a módosított javaslatot elsősorban többséggel elfogadta. Ezt követően az Európai Tanácsnak kell elfogadnia, ez pedig akkor történik meg, ha megegyezik a parlament és a tanács, ez azonban már a szakminiszterek részvételével történik. Kialakítják az álláspontjukat, szerencsés esetben elfogadják a javaslatot, kevésbé szerencsés esetben több ponton vitatják, rossz esetben elvetik. Még komoly mérkőzések vannak hátra... Már csak azért is, mert ismereteim szerint mindezt épp két jelentős tagország nem támogatja: az Egyesült Királyság és Németország. A versenyjog áll a háttérben, attól tartanak, hogy ez a szabályozás épp a szabad versenyt korlátozná... Ha viszont mindenben egyetértenek, akkor a rendeletek kötelező érvényűek lesznek a tagországok számára. Persze azért arról se feledkezzünk el, hogy ez a szabályozás az Európai Unióra vonatkozik... Fontos azonban, hogy végre elindult ez a folyamat, és bízunk abban, hogy hamarosan megszületik a végeredménye is.

I Február végén Norvégiában vett részt egy FIM által szervezett tanácskozáson. Milyen fontos, a zenészeket érintő ügyekről tárgyaltak még?

– A tanácskozássra a világ minden tájáról érkeztek a zenekarok és a munkáltatók képviselői, és szó esett például a gazdasági válságról hatásairól, amelyet már a fejlett országokban is érzékelnek. Szerencsére, nálunk még nem szűnt meg zenekar, így a mi pozíciónk határozottan jónak mondható. Persze azt is hozzáteszem, hogy egy ilyen fórumnak nem az a dolga, hogy összevesse a fizetéseket, a munkaidőket... Mi arról számolhattunk be, hogy Magyarországon a professzionális zenekarok esetében a munkaviszony és határozatlan idejű foglalkoztatás a meghatározó. Téma volt emellett a próbajáték, az újrajátzás a saját helyekért, ami eléggé megviseli a zenészeket. Érdekes volt hallani, hogy milyen viták és folyamatok zajlanak ennek kapcsán máshol. S úgy tűnt, a konfliktusok mindenütt erőteljesen személyhez kötöttek, s nem kultúrpolitikai szabályozáshoz, elhatározáshoz. Szintén sok helyen jelentkezik az a gond, amit a korai

nyugdíjazás és a járadék, a művésznyugdíj megszűnése okozott. Itthon mi is folyamatosan egyeztetünk, hogy valamilyen megoldást találjunk. Egészségügyi, foglalkoztatási és minőségi probléma is egyben ez. Senki nem tehet arról, hogy bizonyos kor felett a fizikai teljesítőképessége mérséklődik. Miután a gond nagyon összetett, az olyan leegyszerűsített válasz – mint például ennek a rendszernek a megszüntetése – semmilyen pozitív hozadékkal nem jár...

I Szó esett az egészségvédelmi kérdésekről is, hiszen ezek a gondok mostanában mindenütt napirenden vannak?

– Így van, hiszen a zenészeket érő egészségkárosodás sajátosságait nehezen tudja befogadni az általános orvoslás és egészségügy. Mindig speciális helyzet, ha valaki természetellenes testtartással ül harminc-nyolcvan évig. Kevés az erre szakosodott orvos, de persze a helyzet országonként változó. Egyébként érdekes megoldások születnek, hiszen több ország megerősítette a tuttiban azt a gyakorlatot, hogy forognak a sorok. Helyet cserélnek, a szólamban is mást játszanak, így mindig más van kitéve az ütősök okozta erős hanghatásnak.

– A munkahelyi ártalmak közé tartoznak például a hegedűsök, brácsások nyakán lévő bőrelváltozások, nem is beszélve a mozgásszervi, belgyógyászati és egyéb veszélyekről – folytatja Kovács Géza, a Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója, aki húsz éve képviseli Magyarországot a PEARLE-ben és tizenöt éve tagja a Végrehajtó Bizottságnak – Azok a zenekarok, amelyek megtehetik – például NFZ – hangszigetelő plexifalat használ a próbaterebben, és olyan ültetési rendet alakít ki, amellyel valahogy csökkenti a muzsikuskok zajártalmát.

I Térjünk még vissza az EP javaslataiboz. Hogyan sikerült az európai bizottság munkájában részt venniük?

– Folyamatos hármás párbeszéd alakult ki 2002 óta, uniós szinten az előadó-művészet területén. Ugyanis abban az évben alakult meg a „Társadalmi Párbeszéd az Előadó-művészetben” Munkabizottság, s ennek munkájában a PEARLE, azaz az Európai Előadó-művészeti Munkáltatók Szövetsége is részt vesz az EU Bizottsággal és a szakszervezetekkel karöltve. Tíz évnyi kemény munkával értük el, hogy ne csak milliós ágazatokkal foglalkozzanak, hanem a számában ugyan szerényebb, ugyanakkor társadalmi hatásában fontos kisugárzású szektorral. Lényeges ugyanis, hogy az Euró-

pai Unió ne hozzon olyan döntéseket, direktívákat, amelyek érintik a mi szektorunkat úgy, hogy ne legyen előtte egyeztetés. Ennek a munkabizottságának az elmúlt 12 évben voltak nagyon nagy eredményei és vannak folyamatos küzdelmei. Ezek közé tartoznak az utas-jogokon belül a zenészeket érintő rendelkezések. Az utóbbi időben számos kellemetlenség adódott a sokszor milliós értékű hangszerek szállításából, abból például, hogy az utasokkal cudarul bánó légitársaságok azt akarták, csomagtérbe adjuk fel a Stradivarit... A február 5-i döntés értelmében remélhetően nem a „becsekkoláskor” derül ki, hogy hogyan tudjuk szállítani a hangszereket. Hiszen ha egy zenekarnak nem jutnak el a megfelelő helyszínre az instrumentumai, az beláthatatlan következményekkel járhat. Mivel nekünk, a turnét szervező munkáltatóknak számos gondunk volt ebből, kértük az érintett európai és nemzetközi szakszervezeti szervek támogatását, ők azonnal mellénk álltak. Közös üggyé vált a zenészek légi hangszerszállítása, s örülök, hogy ilyen eredményt értünk el.

I Milyen egyéb, a zenészeket, zenekarokat érintő kérdésekkel foglalkoznak még?

– Nagyon lényeges a szerzői és előadói jogok kérdése. Napjainkban a zenekarok, mint hangversenyrendezők súlyos összegeket fizetnek azért, hogy egy-egy jogvédett mű akár csak egyszer is elhangozzon a közönség előtt. A technikai robbanás is újabb szerzői-és előadói jogi kérdéseket hoz elő. Például a CD-k háttérbe szorulásával egyidejűleg a letöltések jogi környezetének kérdéskörét, vagy azzal is szembesülnünk kell, hogy megjelentek az internetes, élő közvetítések, s ezek ugyancsak jelentős szerzői és előadói jogi fejtörést jelentenek, a folyamatnak pedig nem látjuk a végét. Eközben bizonyos szerzők jogutódjai folyamatosan azon dolgoznak, hogy a nemzetközi egyezmények hosszabbítsák meg jogait, az életművek védelmére hivatkozva. Mi felhasználók, persze – érdekeinktől vezérelve – ez ellen dolgozunk. Talán elég, ha csak arra utalok: ha a költségvetésbe nem fér bele, akkor egyszerűen le kell mondani bizonyos művek előadásáról, így akár bizonyos szerzők koncerttermi előfordulása messze alatta marad a kívánatosnál. Szintén nehézséget jelentenek az élő rádióadások, tv-adások, vagy archiválási célú felvételek, hiszen a hozzánk látogató művésztől írásos beleegyezést kell kapnunk, hogy ez megtörténhessen, s a kottapult mögött ülő muzsikuskollégákkal is tisztázni kell, hogy ez része a

munkájuknak. Szerencsére az előadó-művészek ma már rugalmasabbak, mint korábban és belátják, hogy a hang- és a képfelvételek, bizonyos közvetítések inkább a promóció részei, s nem ezek hozzák a pénzt. Mi nagyon örülünk, hogy az 1974 óta felvett hang- és képfelvételekért bizonyos összeg jár az előadó-művészeknek, viszont hosszabb távon nem tudom, hogy ez mennyiben tartható... Olyan fejezethez érkezünk el a „Társadalmi Párbeszéd...” munkabizottsággal ez ügyben, amely messze túlmutat az Európai Unió határain. Meglátjuk, hogy nemzetközi szinten hová jutunk.

I Szintén fontos kérdés a kettős adózás problémája.

– Ez az összes magyar, külföldre utazó előadó-művészt érinti, s az ennek elkerüléséről szóló megállapodásokat mindenképp ki kell terjeszteni. Ezért mi megteszünk mindent. Az Európai Unión belül mindez nem okoz problémát, a határain kívül azonban igen. Sportolók és művészek adót fizetnek fellépésük helyszínén és a saját országukban is. A PEARLE próbál tenni a kettős adózás elkerüléséért, ezért az OECD-hez, (a Gazdasági Együttműködés és Fejlesztés Nemzetközi Szervezete) fordultunk. Ugyanúgy megnyertük ehhez a szakszervezeteiket, vagyis a FIM-et és az EAE-t, az európai szintű szakszervezeti szövetséget, tavaly közvetítésem eredményeként az ISPA, a Nemzetközi Előadó-művészeti Társaság is az ügy mellé állt a saját nyilatkozatával. Mindannyian ugyanazt mondtuk és írtuk alá, reménykedünk benne, hogy így, együtt sikerrel járunk.

I Bár sokan nem is gondolnák, a rádió-spektrumokkal is foglalkozniuk kell...

– Az elmúlt bő, másfél évtized számos technikai eszközt hozott az előadó-művészetbe, melyek sokat segítenek egy-egy előadás sikerre vitelében. Ezek közé tartoznak például a mikroportos hangosítás lehetőségei. Az énekesek, hangszeres zenészek, és színészek használnak ilyen eszközöket, s ezeknek a frekvenciáinak a felosztása hatósági engedélyhez kötött. Ebben azonban nem minden Európai Unió ország egységes. Fontos pedig, hogy egyes spektrumokat az adott területen, az adott időpontban csak az adott előadáshoz használhassanak, mert bármilyen derűs perceket is szerzett annak idején néhány taxis rádióforgalmának megjelenése a Hamlet előadása közben, azért az efféle bizzar rádiófrekvencia-ütközéseket jobb elkerülni.

R. Zs.

Koncertekről

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2014. január 16.

A Szőke Tibor-mesterbérlet idei első koncertjének műsora két részre tagolódott; az első félidő kínált ritkaságokat, a másodikban pedig biztos sikerre számítható szimfónia kapott helyet, Beethoventől a IV. (B-dúr). A mesterbérlet estjein hagyományosan neves-rangos szólista is szerepel – ezúttal Rost Andreát sikerült megnyerni Berg hét korai dalának, s Korngold A halott város című operájából Marietta dalának előadójául. Az est karmestere a zenekarral 2010 óta rendszeresen dolgozó Kesselyák Gergely volt.

Bizonyára nem én vagyok az egyetlen, aki mindig örömmel regisztrálja, ha zenekari dalok kerülnek műsorra, hiszen ez is egy módja annak, hogy dalokat hallhasson, élő előadásban a zenebarát (a dal-műfaj mostoha sorsa régóta tart, a nagyritkán megrendezett dalestek kedvező fogadtatása ellenére). A ritkán hallható Berg-dalok a szakmabeliek számára is inycen csemegét jelentenek. Rost Andreát látva-hallva aligha tűnt jogosnak e dalok sorsa: a fiatal, huszoneves romantikus hangvételű miniatűrjei tetszetős hallgatnivalónak tűntek. Külön érdemes volt megfigyelni az énekesnő színpadi jelenlétének apró különbözőségeit amikor dalt, illetve, amikor operarészletet énekelt – énekesek ill. énekes-növendékek számára kifejezetten tanulságos lett volna. (Egy apróság, merthogy a közönség szívesen elégedetlenkedik: a műsorismertető által is tartalmazott versfordításokat kivetítve is olvashattuk – Marietta dalának nyersfordítását viszont nem. Az ideális megoldás a kétnyelvű szövegközlés lenne, akár nyomtatásban, akár kivetítve.) A lelkes fogadtatásért ráadás járt, Lauretta áriája a Gianni Schicchi-ből.

A Berg-dalok kíséretéért elismerés jár a zenekarnak: az áttört zenekari szövet jól érvényesült, a belső szólamok sohasem degradálódtak töltőszólamná. A következő műsorszám, Korngoldtól a Straussiana is példásan kidolgozott, remek hangulatú előadásban csendült fel. A szvit egyszerre hatásos játszánivaló (hiszen népszerű darabok feldolgozásainak sorozata), ugyanakkor hálátlan is, amennyiben úgy zeneileg, mint technikailag a legapróbb bizonytalankodás is rögtön feltűnő benne. A muzsikuskok érezhetően kedvvel játszották, Kesselyák lelkesítő irányítását követve.

Ilyen kezdet után elszomorító folytatás következett – annak ellenére, hogy a közönség lelkesen tapsolt. Korjelenségnek is tekinthető, nem egy karmesterünk „szokása”, hogy többé-kevésbé indokolatlanul hajszolja a tempót. Ilyesmi korábban sem a MÁV Szimfonikus Zenekarnál általában, sem Kesselyák Gergely vezényletére nem volt jellemző. Éppen ezért hideg zuhanyként hatott az a „megoldás”, hogy négy gyors tétel füzérévé alakították a ciklikus kompozíciót. Mintha nem bíztak volna a műben (értékében és érdekességében). Az érem másik oldala, hogy ezáltal különleges kihívást jelentett a zenekari muzsikuskoknak. Kétségtől remek munka-kapcsolatról tanúskodik, hogy lelkesen követték a karmestert, és tagadhatatlan, hogy imponáló felkészültségről árulkodott a kivitelezés (Takács Nagy Gábor vonóskari műhelymunkájának a gyümölcse a vonós-szólamok fegyelmezett összjátéka). Jó volt érezni a lelkesedést, a játék-örömet, ami pedig nem egyszer hiányzik a hivatásos együttesek teljesítményéből. De mindez nem kárpótolta magát a műért, amelynek érzelem- és gondolatvilága így nem bontakozhatott ki. És elismerés jár a fagottosnak, aki bravúros sport-teljesítménnyel már-már a lehetetlenre vállalkozott, szólamának artikulált megszólaltatásával a száguldó fináléban (méréskeltebb tempóban zeneiségét eredményesebben tudta volna kibontakoztatni).

(Fittler Katalin)

Kodály Filharmonikusok – 2014. január 19.

Keresi helyét még mindig a „Szimfonikus felfedezések” címre átnevezett, annak idején „Szimfonikus zenekari körkép” címmel életre hívott sorozat. A résztvevő együttesek számának csökkenésével a „körkép”-jelleg szűnt meg, az a ritka lehetőség, hogy a fővárosi közönségnek „házhöz jöjjön” az ország megannyi rangos zenekara. A meghívott kiválasztottak mostanra teljesen szabad kezet kaptak a műsor összeállításában; megszűnt az a korábbi kritérium, hogy műsorra kell tűzni egy 20. vagy 21. századi, lehetőleg magyar kompozíciót. Maradt viszont a fiatal tehetség felfedezésének illetve megismertetésének lehetősége. A Szimfonikus felfedezések programjait idén tematikusan két csoportba sorolták: „Korok rándevúja”, illetve „Hullámok és újhullámok”.

Az előbbibe került a Kodály Filharmonikusok Hommage a Beethoven estje.

Nagy feladatra vállalkozott a Kodály Filharmonia művészeti vezetője és igazgatója, Somogyi-Tóth Dániel, amikor a Hegedűversenyt és a IX. szimfóniát tűzte műsorra. A debreceniek e programja iránt minden korábbi MüPa-beli koncertjüknel népesebb hallgatóság érdeklődött, s ez öröndetes, akár Beethoven muzsikájának, akár a hatékonyabb közönség-szervezésnek köszönhető. Nem tudom, mennyi demo-anyag ismeretében esett a választás szólistaként Hosszu-Legocky Gézára, de tény: elhibázott döntés volt! Életrajzírásban erős időket élünk – amikor rendkívül eltérő felkészültségű művészek képesek hasonló szakmai önéletrajzot produkálni (a tényszerűen igaz fellépések semmit sem árulnak el a produkciók értékéből). Ráadásul, a feltüntetett repertoár is inkább a felkérésekről, a lehetőségekről ad képet, nem pedig az illető művész alkatát jellemzi. Mindenesetre, mostantól szerepelhet Hosszu-Legocky életrajzában, hogy a MüPában Beethoven Hegedűversenyt játszotta. Pedig valójában az történt, hogy nyersanyagként felhasználva a klasszikus remekművet, megcsillogtatta kétségkívül imponáló hegedűtudását.

Gyanakvással fogadom általában a sokat hangoztatott „művészi alázatot”, de ezúttal még a képmutató alázatot is tudtam volna értékelni. A szabadság határát súroló szabadsággal bánt szólamával a szólista, a maga ízlése szerint alakítva-formálva a kisebb-nagyobb zenei egységeket, amelyeket egymás után sorolt, a nagyforma-építés szándéka nélkül. Tette mindezt gyönyörű tónusú hanggal, problémát nem ismerő virtuozitással.

Klasszikus zenei koncerten már az is vizsztatetszést keltett, hogy a karmesterhez beszállva jött ki a színpadra, kottával, majd karmesteri segítséggel állította be a kottatartóját. (Repertoár-darabot „nem szokás” kottából játszani, főképp nem elegáns megoldás a bemutatkozó fellépésen.) Magának való szólistának tűnt, aki sem a karmesterrel, sem a zenekarral nem alakít ki – kölcsönös figyelmen alapuló – kapcsolatot. Ezzel lehetetlen helyzetbe hozta a karmestert, aki így koránt sem tarthatta kézben a zenei folyamatokat. Nem lehet érdemben kísérni annak a játékát, aki nem igényli az együttjátszást – nem lehet véletlen, hogy ezúttal még csak udvariasságból sem fejezte ki tetzésnyilvánítását a vonóskar!

A Szimfonikus felfedezések cím okafogyottá vált, hiszen Beethoven két közkedvelt műve aligha vár felfedezésre. Viszont a IX. szimfónia remek lehetőséget kínált, hogy felfedezzük, jelenleg milyen formában van az új nevű zenekar, amely ebben az évben ünnepli megalakulása 90. évfordulóját. Kiváló állóképességről tett tanúságot, amennyiben érdemben teljesített a hosszú műsor megszólaltatása során. A IX. szimfónia önmagában is erőpróba, s helyzetüket súlyosbította, hogy a szokásos rövid próbalehetőség birtokában kellett alkalmazkodniuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem akusztikai adottságaihoz.

Olyan előadást hallottunk, ami arról győzött meg: a zenekarnak van elképzelése a műről. A tételek indítása atmoszférát teremtett, a tematikus anyagok megformáltan csendültek fel. A nyitótételben talán csak a különböző hangszercsoportok dinamikai árnyalásában lehetett volna aktívabb a dirigens (differenciáltabban érzékeltetve a fafúvósok alkalmankénti funkcióját). A II. tételben pontosságból és érzékenységből egyaránt jelesre vizsgázott a zenekar; biztosan formáltak. Már az első frázissal sikerült megragadniuk a III. tétel hangulatát, és teljes szépségében bontakozhatott ki a Wagner által „a jó ember dallamának” nevezett téma. Az I. hegedű szólam ebben a tételben érzékeny kísérőnek bizonyult. A csellósólam leginkább a zárótételben talált magára, amikor rá összpontosította figyelmét a karmester. Az Örömóda követelményeinek igyekeztek megfelelni az énekesek is. Szólistaként Rendes Ágnes, Bódi Mariannát, Balczó Pétert és Rácz Istvánt hallottuk. A Kodály Kórus remek hangú adottságról tett tanúságot – a kifejezést illetően érdemes lenne többet követelni tőlük.

Szépen megoldott részletek sorjázta, a nagyformát illetően még lehetne árnyalni a kidolgozást. Ehhez arra lenne szükség, hogy a közeljövőben többször előadhassák e remekművet. Minden előadással értéket közvetítenének, s a megérdemelt siker további igényes munkára sarkallná a muzikusokat.

(Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikus Zenekar – 2014. január 25.

A megváltozott kezdési időpont ellenére is szép számú érdeklődő hallgatta Mahler VII. szimfóniáját az „Ótórai bérlet” második rendezvényén. Meglepő volt viszont, hogy néhányan úgy pattantak fel helyükről a záróakkordot követően, jöllehet, még kilenc óra sem volt, mintha legalábbis az utolsó buszt/

villamost akarták volna elérni. Annál is inkább, mivel a mintegy nyolcvan percnyi muzsika nem múlhatott (volna) el nyomtalanul, valamennyi „reflexióidőt” még egy impulzusokban szegény előadás is igényelt volna – márpedig erről koránt sem volt szó! Ez a koncert elsősorban a vendég dirigensnek, Stefan Soltésznek jelentett ajándékot. Ő elsősorban operakarmester (a Magyar Állami Operaházban is vezényelt a közelmúltban), s mint ilyenek, különleges alkalmat kell, hogy jelentsen a pódiumon való megmutatkozás (jöllehet, ilyen minőségben sem tekinthető rutintalannak a 65 éves karmester, mozdulatkészlete, s általában a részletekbe való aktív beavatkozása látványként is sejteti ezt). A hazai karmesterek közül valamelyest Kesselyák irányításával rokon az övé, annyi különbséggel, hogy magyar kollégája – a próbafolyamatok tanulságait, s nem utolsósorban a pillanatnyi hangzást szem előtt tartva - sokkal intenzívebb kapcsolatot tart a zenekari szólamokkal, szólistákkal. Örömmel volt ez Soltész számára, hiszen a remek formában játszó zenekar mindennemű karmesteri beavatkozás, kérés nélkül is remek részleteket sorjázott. Felismerve ezt a helyzetet, elsősorban a folyamatra koncentrált, a tempót határozottan kézben tartva. Nem lebecsülendő e feladat nagysága-jelentősége, hiszen hatalmas apparátusról van szó. (Más kérdés viszont, hogy a hirtelen halk frázisokat oly apró mozdulatokkal rajzolta néha, hogy abból semmit sem láthattak a megszólaltatásban érintett muzsikusok.) Az együtt-tartás szándéka indokolhatja a sok tükrö-mozdulatot, de ily módon megannyi „beintés” lehetőségét tekintett el a dirigens. Néha egy-egy kifejező gesztusa viszont elsősorban a közönségnek szólt, mivel térben nem „célozta meg” az illetékes hangszercsoportot.

A hangverseny legnagyobb eredménye, hogy elhangzott ez a kompozíció, amely még a Mahler-reneszánsz legintenzívebb idején is ritkaságnak számít a koncertterekben. Tény, hogy nem akárhol lehet előadni – de hasonló apparátusú társaival gyakrabban találkozni a koncertterem műsorán. És rögtön tegyük hozzá: olyan előadásban csendült fel, amely élményt jelentett azoknak is, akik ismerték (akár csak felvételtől) a művet, s azoknak is, akik számára ez volt az első találkozás. (Ez utóbbi rendkívül fontos, hiszen egy első csalódás évtizedekre visszavetheti nemcsak a mű, de általában szerzőjének a zenéje iránti érdeklődést is.)

Ha közben nem is, elhangzása után annál inkább töprenghetett magáról a szimfóniáról a hallgató. A kiosztott műismertető is

több véleményt ütköztetett a kompozícióról, s nem kétséges, a több mint egy évszázada bemutatott ötételes ciklus mindmáig erősen őrzi egyediségét. Nem jut messzire, aki a szimfónia-irodalom ismeretében akarja „beskatulyázni”! Aki viszont önmagában tekinti, megcsodálhatja azt a szabad szellemet (bátorságot), amely kétségkívül kellett ahhoz, hogy a maga korában korántsem természetes módon építkezzen – önmagukban könnyen érthető, első hallásra felfogható elemekből – a szerző. Jól körvonalazható puzzle-darabkák egymásutánjából épített többdimenziós hangzasképet (oly módon, hogy néha részben egymásra helyezte azokat), egyszerre szem előtt tartva egyedi nagyformát és a pillanatnyi impulzusok fontosságát. A hangszín-varázs ezúttal is megszokhatatlannak érezteti a Mahler-muzsikát – s ehhez kétségkívül hozzájárult a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem pódiumának remek kihasználása. Megint csak meggyőződhetünk, hogy – a pódium ideális kihasználásával – remek az akusztika, minden hallható.

Szép szólóállások villantak fel valamennyi tételben, egységes tónussal szóltak az egyes hangszercsoportok, s miközben intenzíven élt az irónia kérdőjele, a színek önmagukban is élményt jelentettek (rendkívül széles skálán; néha gyönyörködtettek, máskor meghökkenettek). Az összhatás talán csak akkor lett volna erősebb, ha azt is érezhetjük volna, hogy mindezeket a zenei folyamatokat – elképzelésének megfelelően – karizmatikus egyéniség tartja kézben. Így talán kissé személytelen maradt a közvetítés – vagy nevezhetjük akár objektív szándékú interpretációnak is.

(Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2014. január 26.

Hagyományosan az utolsó januári hétvégén került sor, immár 26. alkalommal a Mini-Fesztiválra. Mint a kortárszenei rendezvényeknek általában, kialakult a szakmai törzsközönség-magja, amelyhez az aktuális program iránt érdeklődők – jó esetben maradandóan – csatlakoznak. Az idei kínálat az operakedvelők számára kínált ritka csemegéket (Eötvös Péter: Paradise reloaded (Lilith) című operájának magyarországi bemutatójával a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben, s Bozay Attila: Az utolsó öt szín című, három tanítványa által befejezett művéből készült operafilm vetítésével a MüPa előadótermében). A Magyar Zeneművészeti Társaság és a Művészetek Palotája közös produkciója a Mini-Fesztivál, kama-

raestjének azonban más helyszín, a BMC – Budapest Music Center – adott otthont. A záróest hagyományosan zenekari koncert, amelyre (korábbi gyakorlatot követve) a Fesztiválszínházban került sor.

Kerekszámú évfordulókban idén sem lesz hiány – a magyar zenetörténet alkotó- és előadógárdájából is többen kerülnek ilyen megfontolásból az érdeklődés reflektorfényébe. Méltányos és illő, hogy a Mini-Fesztivál alapítójának (egyszersmind egy évtizeden keresztül az elnöki tisztét is betöltő) Durkó Zsoltnak reprezentatív alkotása is helyet kapjon a műsorban, a szerző születésének 80. évfordulója alkalmából. Csak hálások lehetünk a műsor összeállításáért felelős valamennyi szervezőnek, amiért a Halotti beszédet tűzték műsorra. Azt megelőzően, a záró koncert műsorának első felében három – a fiatalabb generációhoz tartozó – élő szerző műve szerepelt (Kovács Zoltán: *Vae victis* – nyitány, Tóth Péter: *Canzoniere*, valamint ősbemutatóként Virágh András Gábertől a *Concerto for orchestra*).

Az est főszereplője a MÁV Szimfonikus Zenekar volt, főhőse pedig Antal Mátyás, aki – nem először, s vélhetőleg nem is utoljára – akkor „került képbe”, amikor az eredetileg meghirdetett dirigens lemondta e fellépést. Mint korábban is általában, ezúttal is jó kezekbe került e műsor. Az új műsorszámokat is alapos műismeret birtokában irányította, Durkó korszakos jelentőségű művének pedig az értéknek kijáró tisztelettel és műgonddal adózott. Talán csak a vonósok számára állíthatta volna magasabbra a mércét – részükről a Halotti beszéd alaposabb elemülést igényelt volna, nem pusztán a szólamok többé-kevésbé korrekt megszólaltatását. S hadd pótoljak egy mulasztást, név szerint megemlítve a két kiváló szólistát, Philip Györgyöt és Pintér Dömötört – akiknek az est legemlékezetesebb perceit köszönhetjük. Mellettük kevésbé tűnt remekléisnek a Nemzeti Énekkar közreműködése – érezhetően kevesebb figyelmet tudott ezúttal szentelni nekik a karnagyuk, aki az áttört zenekari partitúra egészének visszaadását biztos-pontos ütésein túl a nagyforma koncepciózus felépítésével valósította meg. Az est nagy élményét a Halotti beszéd jelentette, azoknak is, akik korábban már hallották élőben, s azoknak is, akik legfeljebb hangfelvételtől ismerték. Az interpretációt minősíti, hogy azok sem jártak rosszul, akik ezúttal találkoztak első alkalommal a művel. Kovács Zoltán művét lendületesen játszotta a zenekar, Tóth Péter kompozíciója esetében viszont azt érdemes kiemelni, hogy immár nem az első apparátus szólaltatja meg.

A zenekarhoz szólistaként Meláth Andrea társult, a gyermekkori anyagot a Marczibányi Téri Kórusiskola Leánykara énekelte. Ők a zenekari játékosok között foglaltak helyet – ami indokolható akár a pódium-adta lehetőségekkel, de talán többről, másról is szó van, hiszen ugyanaznap délután a Nemzeti Hangversenyteremben a Cseh Filharmónia Énekara (Brno) is a Budapesti Fesztiválzenekar hangszeres művészei közé ékelődve vett részt a Polovec táncok megszólaltatásában. Virágh András Gábor műve esetében a címadást tartom kevésbé szerencsésnek.

Bő két órányi időre utópisztikus időutazáson vehettünk részt; részesei lehetünk egy olyan koncertéletnek, amelyben nem csupán az ismert-szeretett művek újrhallgatására van lehetőség, hanem olyan élményszerzésre is, amelyet más forrásból aligha tudnánk megszerezni. Ilyenkor úgy tűnik: a kortárs zenével (amiről kiderült már, hogy semmiféle szempontból sem tekinthető homogénnek) csak az a „gond”, hogy hallhatatlan... tehát, ki-ki a különböző alkalmakor, forrásokból megismert szegmensekből kénytelen – saját használatra – képet, véleményt alkotni. Ami – megannyi hasonló értékes koncertek tanúsága szerint – korántsem érthetetlen vagy érdektelen. Csupán – mint bármely korszak zenei termésében – itt is vannak egyszeri és többszöri meghallgatásra méltó darabok... (Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok – 2014. január 30.

Emlékezetes zenei élményekkel gazdagította hallgatóit e koncert. Az első részben – remek ötlet, gondosan előkészített realizálással – szinte „egybekomponáltan” csendült fel Sibeliusztól a *Valse triste* és a *d-moll Hegedűverseny*. A zenekar főigazgatója, Kovács Géza két nyelven tájékoztatta a közönséget, hogy a művészek egyváltéban kívánják megszólaltatni az első rész műsorát, s mivel a szólista a *Valse triste* utolsó ütemei alatt észrevétlenül foglalta el helyét (a tételt a zenekari hegedűsök mögött ülve hallgatta), sikerült a terv. Így a *Valse triste* atmoszférateremtőül szolgált a hegedűversenyhez. A moszkvai születésű francia szólista, aki első lemezén Bruch és Paganini versenyműveit, a másodikban Grieg kompozícióit játssza, rendkívül szuggesztív előadó. Érződik magabiztos fellépésén a korán megszerzett pódium-rutin, ugyanakkor sugárzik a játék-örömtől. Az ilyen szólista – aki közben mindvégig figyel a dirigensre – valószínűleg a zenekarnak is kedves. Tolmácsolásában nincs jelentéktelen hang, ugyanakkor min-

den jól karakterizált frázis – funkciójának megfelelően – az elképzelt (és megvalósított) mű egész koncepciójába illik. Gyönyörű tónusa egyszersmind kihívás a zenekari vonósok számára. Alexandra Soumm magyarországi debütálásának sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy két ráadást adhatott a lelkes közönségnek.

Az est második részének műsorán Schubert két szimfóniája szerepelt (III. és VIII.), s – mint Kocsis Zoltán tréfásan megjegyezte – hogy a zenekar se maradjon el a szólista mögött, ráadásként a *Befejezetlen* után felcsendült III. tételének rekonstrukciója. (A decentralizált program összeállítás következtében a közeljövőben egy másik zenekar tolmácsolásában is felcsendül a *Befejezetlen*. Ennek a véletlennek azok a zenebarátok a haszonélvezői, akik nem kötelezték el magukat kizárólagosan valamelyik zenekarunk mellett.)

A Schubert-félidő nagy tanulsága az volt, hogy ismételten bebizonyosodott: az artikuláció kidolgozottsága egészen kivételes hangzás-minőséget eredményez. A viszonylag nagy létszámú zenekar játéka úgy hangulatilag mint a dinamikai skálát tekintve rendkívül differenciált volt. Ennek köszönhetően mindig átélhetőek voltak a harmóniai történések, s a hallgatóság képes volt ráhangolódni az érzelmi-indulati változások mikrostruktúrájára – miközben önfeledten élvezte a schuberti dallamgazdagságot.

Két stílus – két világ. Kocsis Zoltán irányításával mindkettő egyszerre volt gyönyörködtető és – a szó legnemesebb értelmében – szórakoztató. (Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok – 2014. február 13.

Senki sem állíthatja, hogy bármely tekintetben is „vaskalapos” lenne a Nemzeti Filharmonikusok koncertszervezése. De ha tud lenni „Ótörái bérlet – megváltozott kezdéssel”, akkor talán érdemes lett volna idejekorán gondolni arra, hogy a rendkívül hosszú programot ne a szokásos fél nyolcas kezdési időponttal játsszák. Aki akár csak egyszer is megélte, hogy egy rendezvényen azért kelljen aggódni, hogy vajon eléri-e az utolsó közlekedési eszközt, tudja, hogy akár ott se lett volna – nincs az a remekmű és az a zseniális előadás, amely feledtetni tudná az aktuális problémát. A nem-szakmabelinek nem kötelessége tudni, hogy milyen terjedelműek a műsorszámok, s bizony, nem kevesen voltak, akik a helyszínen szembesültek a ténnyel: hosszú estének néznek elébe. Mert korántsem véletlenül (vagy spontán ötlettől

vezérelve) mondogatták sűrűn – hogy valamennyi látogató meghallja – a jegyszédők, hogy hosszú lesz a műsor... A kompozíciókat és az előadást egyaránt minősíti, hogy kevesen törekedtek a biztonságos közlekedésre, alig néhányan akarták biztonságosan elérni az utolsó járatokat. Akiket viszont ottmarasztalt az előadás, utána megadták a tiszteletet a művészeknek, kifejezve hálát és elismerést. Mert mindkettő kijárt nekik.

Két ritkán hallható oratorikus mű csendült fel, Rossini Kis ünnepi miséje, valamint Honegger Dávid királyának első verziója. Az est dirigense Antal Mátyás volt, miként immár hagyománnyá vált, hogy évadonként ő kapja az oratorikus programot, amikor remek együtteséé, a Nemzeti Énekkaré a főszerep. Ilyenkor maximálisan kamatozik a hosszú együttműködés során kialakult azonossága a zenei elképzeléseknek. Az énekkar tudja, mit vár tőle – ezúttal karmesteri minőségben – a karnagya, ugyanakkor, s ez talán még fontosabb, a dirigens ettől még nem hagyja magára dalosait. Mert hiába bízunk bennük, tudja: rutinból nem lehet élményszerűen zenélni. Felváltja az „első hallgató” szerepét, a koncerten mindvégig bábáskodik a hangról-hangra kialakuló folyamatok születésénél. Ez a fajta jelenlét az alapfeltétele, hogy a legegyszerűbb dallamfordulat se legyen közömbös az énekeseknek.

A nagylétszámú együttesekhez szokott dirigens másként viszonyul a zenekarhoz. Zenekari fuvalás múltja is hozzásegíti, hogy úgy irányítson, hogy közben meghagyja a keze alatt muzsikáló hangszerek önállóságát. Tehát, megadja azt a bizalmat, amelyre egyébként rá is szolgáltak a hangszerek – ugyanakkor a kényes pillanatokban vállalja az összerendezés felelősségét. Mozdulatai pontosak, az azonos zenei elképzelés birtokában lemond az - elsősorban a hallgatósnak szóló – izgalmas koreográfiáról. Az exponált szólambelépésekre figyel, s érezhetően állandóan készen áll az esetleges beavatkozásra, ha a hangzás megkívánná. Talán csak az imitációs szakaszokban követelhetett volna markánsabb-feszesebb megfogalmazást.

Rossini művét azzal tette emlékezetessé, hogy engedte áradni a gazdag dallamvilágot, anélkül, hogy „rájátszott” volna az operás hangvételekre. Rossini híres humorérzéke tudható be, hogy kicsinek titulálta a kompozíciót – s talán az ünnepi jelzővel arról akarta elterelni a figyelmet, hogy mennyire személyes hangot ütött meg. Igényes a kompozíció, vélhetőleg azért hallható ritkán a koncerttermekben. Remek feladat a

szólistáknak – ezúttal Hajnóczy Júlia, Heiter Melinda, Megyesi Zoltán és Orendt Gyula vett részt a kompozíció megszólaltatásában. Hajnóczy a második részben még jobban érezte kvalitásait; a francia muzsika vélhetően közelebb áll egyéniségéhez.

Rossini Petite Messe Solennelle-je meglegedett a hallgatói passzivitással – már-már relaxálva merülhettünk el a harmonikus hangzásban. Honegger szimfonikus zsolttára viszont (s ebben közrejátszik az is, hogy valaki vagy értette a francia szöveget, vagy pedig olvasta a vetített fordítást) egyszerűen a figyelmet is ébren tartotta. A hangszeres kamaraegyüttes változatos hangszínek sokaságával kápráztatta el a hallgatót, aki éppen ezért korántsem elégedett meg azzal, hogy tartalmilag kövesse a narrátor által elmondottakat, s a megzenésítés által elmélyített érzéseket. E muzsika hallgatása közben észrevétlenül repült az idő, s szomorúan nyugtáztuk, hogy egyszerűen véget ért a mű. Pedig még hallgattuk volna...

(Fittler Katalin)

Budafoki Dohnányi Ernő Zenekar – 2014. február 19.

(Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem)

A Budafoki Dohnányi Zenekar és karmestere, Hollerung Gábor felettébb érdekes kérdést boncolgatott Zene plusz bérletének harmadik hangversenyén, melyet Ungaresca címmel hirdettek meg. Az est központi témája – a könyvtárnyi irodalom ellenére – egy máig megfoghatatlan, meg nem válaszolt kérdést járt körül. Nevezetesen, hogy vajon mitől érzünk magyarnak (vagy magyarosnak) egy kompozíciót. Hiszen már azt is nehéz meghatározni, hogy voltaképpen mit tekintünk magyarnak. Odasorolhatjuk-e például a 18–19. századi verbunkos dallamokat? A korszak egyik kiváló kutatója, Szabolcsi Bence szerint a verbunkosban a nyugat-európai zene elemei éppúgy megtalálhatók, mint a szláv és a balkáni zene jellegzetességei és téveszme ezt a régi magyar nemesi muzsikából származtatni. Vagy egy másik példa: mennyire tekinthető autentikusan magyarnak az a táncmuzsika, amit a gyermek Kodály a galántai cigányoktól hallott és jóval később ezekre emlékezve írta meg egyik legnépszerűbb zenekari kompozícióját, a Galántai táncokat? Aztán itt vannak a külföldi zeneszerzők is, akik számára elsősorban különleges koloritot, színes hangzást jelentett az általuk magyarnak hitt zenei alapanyag. Haydn G-dúr trióját (Hob. XV:25) „Cigány”-trióként is szokták emleget-

ni, mely sejtetni enged, hogy a bécsi klasszika korában alkotó zeneszerző (aki harminc évet töltött a magyar Esterházy hercegek szolgálatában) nem népdalgyűjtő úton találkozott azokkal a dallamokkal, ami a mű 3. tételét Rondo all'ongarese-évé avatta, hanem nagy valószínűséggel cigányzenészek játékát hallva kaphatott ihletet egy ilyesfajta „egzotikus” tétel megírására. És itt van a nagy romantikus, Hector Berlioz. Már eleve homály fedi, milyen feldolgozásból ismerte meg a mi híres Rákóczi-nótánkat, ami aztán a legnépszerűbb része lett a Faust elkárhózása című drámai legendájának. A Rákóczi-induló néven ismertté vált részlet az 1846-os pesti bemutató óta az egyik legmagyarabbnak tartott zenemű, mely azóta is minden magyar számára a nemzeti függetlenség egyik jelképe. E néhány rövid példával csupán érzékeltetni akartam, mily sokféleképpen lehet megfogalmazni és értelmezni a magyar (vagy annak vélt) zene fogalmát.

Az ünnepi hangverseny – merthogy kétségtelven az volt – stílusosan Erkel Ferenc Ünnepi nyitányával kezdődött. A Himnusz és a Szózat dallamaival átszőtt kompozíció meggyőző pátozzal hangzott fel. A mű két nagy csúcspontja a Szózat idézetével teljesedett ki (milyen önzetlen gesztus ez a szerző részéről!), mely dús hangzásával, délceg tartásával kellő indítást és emelkedettséget adott az egész estének.

A szünetig ezután olyan művek következtek, melyek a magyar zene európai zene-kultúrában való jellegzetes megjelenési formáira mutattak be példákat. Először Mandel Róbert játszott tekerőlanton – lebilincselően – négy hajdútáncot a zenekar két ütőművésze (Szilvási Attila, Janca Dániel) kíséretével, majd a már említett Haydn-trió tételét szólaltatta meg pontosan és igényesen Tóth Mariann, Viniczai Éva és Helecz Dániel. Következett Berlioz Rákóczi-indulója, melynek tempói, színei és hangsúlyai híven szolgálták egy emlékezetes interpretáció létrejöttét. A jól ismert, sokat hallott mű frissnek hatott, a megformálás tökéletesen felszínre hozta a kompozíció indulókarakterét. Az átgondolt dramaturgiával felépített első rész parádés, látványos interpretációkkal folytatódott. Az újabb vendég, a Rajkó Zenekar által előadott a-moll csárdás azért is bizonyult jó választásnak, mivel remek alkalmat adott a cigánybandák hagyományos hangszereseinek virtuozitásuk megcsillogtatására. A klarinét és a cimbalom szólói mellett Hollerung Gábor megfogalmazása szerint a „hegedűvel a kezükben született” muzsikuskok az örömmel vállalt jutalomjáték hangulatát mutatták meg játékkal. A Bu-

dafokiak mellett ők is közreműködők voltak az első féldőt lezáró Kodály-mű, a Kál-lai kettős megszólaltatásában, csakúgy, mint a Budapesti Akadémiai Kórustársaság és a Duna Táncegyüttes táncosai (koreográfus: Juhász Zsolt).

A hangverseny második felét a „tiszta forrásból” merítő, magyar népzeneben gyökerező jelentős alkotások uralták. Így Dohnányi Ernő Rurialia hungaricájának (op. 32/b) erdélyi népdalokat felhasználó 2. tétele, Bartók dunántúli parasztdal-feldolgozásai-ból egy csokorra való és Kodály Galántai táncok című kompozíciója. Az előadás különlegességét a zenekar tagjaiból alakult, autentikus népzenei játszó együttes (Szepe-si Bence – klarinét, Berán Gábor – primás, Kusz Viktória – kontrás, Lombos Pál – bőgő) közreműködése adta, mivel megszólaltatták azokat az eredeti népi dallamokat, melyek Dohnányit, Bartókot és Kodályt inspirálták. Az esetenként Tintér Gabriellával (ének) Szabó Dániellel (cimbalom) és Szokolay Dongó Balázssal (duda, furulya) kiegészült népi együttes bármely táncban megállná a helyét. Hollerung Gábor jó karvezető-höz illő az izsapi lányok történetét elbeszélő népdal kapcsán pedig még arra is talált alkalmat, hogy a Bartóké mellett Bárdos Lajos feldolgozását is megmutassa a Budapesti Akadémiai Kórustársaság közreműködésével. Mind a Dohnányi-, mind a Kodály-művet az adott tájegységre jellemző ruhákban és tánc lépésekkel színesítette és tette a legnemesebb értelemben igazi show-műsorrá a Duna Táncegyüttes tíz táncospárja. A Galántai táncok előtt még egy újabb mű-faj, a jazz is szót kért: Binder Károly Concertójának I. tétele a szerző zongoraszólójával, melyben – Hollerung ismertetője szerint – a magyar népzene jelenléte szintén tetten érhető (ha másban nem is, Borbély Mihály tárogatószólóiban mindenképp).

Mi más zárhatta volna e mutatós, színes es-tet a teltház hangversenyterem közönsé-gének tapsait megköszönve, mint Brahms 5. magyar táncának légiiesen könnyed, tovasu-hanó, elegáns előadása. *(Kovács Ilona)*

Duna Szimfonikus Zenekar – 2014. február 21. (Duna Palota)

A Duna Szimfonikus Zenekar Pjotr Csajkovszkij (1840-1893) egy figyelemfelkeltő, csípős megjegyzésével hirdette Tavaszi bérletének 2. hangversenyét. A nagy orosz komponista „nem rokonszenvezünk egymással” kijelentése kortársához, Johannes Brahms-hoz (1833–1897) fűződő hűvös vi-

szonyát tárja elénk. A mondatot ismerve mi lehetne tehát frappánsabb, mint a két mű-vész alkotásaiból összeállítani az est műso-rát. Már csak azért is, mert így mintha egy zenei párbaj meghallgatására invitálnák a közönséget: döntsön a nagyérdemű, jo-gos-e az orosz mester pikírt vélemény-nyilvánítása. Hiszen a fenti megállapítás természetesen nem emberi kapcsolatukra vonatkozott, hanem egy felettébb szubjektív értékítélet volt a zeneszerző-Brahms munkásságáról. Csajkovszkij egy másik mondatával még a fenténél is tovább fokozta német kollégája szapulását: „Dühít, hogy ezt az önhitt középszert zseninek kiáltják ki.” Kérdés, mit ismerhetett tőle, minek alapján mondott ilyen szigorú ítéletet. Igaz, másokkal szemben sem fogta vissza magát. Händelt negyedrangú muzikusnak tartotta, Bachot szívesen játszott, de szerinte nem volt lángelme, Beethovent elismerte, ám nem szerette, Wagner zenéjét pedig kifejezetten unta. Még jó, hogy Mozartot istenítette, Gluckhoz vonzódott és volt néhány Haydn-mű, mely elnyerte tetszését...

A koncert első fele tehát Brahmsé volt, az Akadémiai ünnepi nyitány (op. 80) és a D-dúr szerenád (op. 11) képviselte a német mester „védelmét”. A kettő közül kétségkívül a nyitány a többet játszott. Bár alkalmi kompozíció (Brahms köszönetképpen írta a darabot a boroszlói egyetemnek, ahol díszdoktorrá választották), méltán vált rövid idő alatt igen népszerűvé. Ugyanakkor a szerző is tudatában volt annak, hogy írt már ennél igényesebb darabokat is. Hogy csak a nagyobb zenekari műveket említsük, ekkorra túl volt már az első két szimfóniáján és a Hegedűversenyen is. Mégis, a nyilvánvaló alkalmi jelleg ellenére is megragadja a hallgatót a belőle áradó életöröm. Tele van a korabeli humoros diákdalok idézeteivel, és ha ezeket a zárórészben felhangzó Gaudeamus igitur kivételével nem is ismerjük, mégis átjön belőle a derű és a diákos pajkosság. Nem véletlenül mondogatta Brahms a nyitányról, hogy az voltaképpen „diáknóták vidám pot-pourri-ja à la Suppé”. A zenekar elismerésre méltó figyelemmel és fegyelemmel követte a karmester, Medveczky Ádám pálcáját. Már az első percek után feltűnt azonban, hogy – bár az együttesnek remek fafűvősai vannak, kiválóak a rezek és a mélyvonósok, elismerésre méltóak a hegedűszólamok és remekül állta a sarat az ütőst igencsak megdolgoztató kompozíció, mégis – hiányzott a tömörszerű, egységes zenekari hangzás, mintha külön-külön, dobozból hangzanának az egyes szólamok. Nagy valószínűséggel ez nem a muzikusok hibája, hanem sokkal inkább az

egyébként gyönyörű, de zenekari hangver-senyek rendezésére kevésbé alkalmas terem akusztikájának róható fel.

A D-dúr szerenádban (a fiatal Brahms első zenekari kompozíciójában) a német komponista eredetileg a 18. századi szerenád hangulatát kívánta felidézni. A közel háromnegyed órás, hattételes darab azonban már nem a klasszikus divertimento mintáját követi. A koncertet indító nyitánytól több mint két évtizeddel korábbi mű inkább a jövő szimfóniáit tervezgető fiatal embert mutatja meg, a majdani későbbi nagy művek megtalálóját vetíti előre. Az egyáltalán nem könnyű szerenádodot a zenekar igényesen szólaltatta meg. Szépek voltak a szólók, táncosak a menüettek, sodró lendületűek a scherzók és színesek a saroktételek. Medveczky Ádám mesterien mutatta meg a partitúrában rejlő kontrasztokat, gondosan és súlyához mértén megfelelő intenzitással helyezte el a csúcspontokat. Tetszetős, kellemes interpretáció volt, kellő dinamikával és energiával.

A hangverseny második részében Csajkovszkij a legnépszerűbb versenyművek egyike, a b-moll zongoraverseny képviselte. Ami azt illeti, a mű megszületése után szerzője korántsem lehetett biztos abban, hogy valaha egyáltalán előadják majd szerzeményét. Az általa igen tisztelt Nyikolaj Rubinstein például „lejárthatatlan, zavaros szörnyűség”-nek nevezte a darabot. Tény, hogy nemcsak magas hangszertechnikai követelményeknek kell megfelelnie a mindenkor szólóistának, hanem meg kell teremtenie azt a sajátos atmoszférát is, ami például a második tétel édes-bús szláv melankóliáját, vagy a zárótétel tüzes orosz táncát jellemzi. Taraszova Krisztina, a 2013. évi Fischer Annie-ösztöndíj nyertese meggyőzően bizonyította, hogy nemcsak virtuóz, hanem egyszersmind érzékeny művész is. A darabot „sajátjának” tekintheti, annál is inkább, mivel 2009-ben – Gulyás István és Lantos István növendékeként – ezzel a művel diplomázott a Zeneakadémián. Az azóta eltelt évek alatt pedig bizonyára tovább érlelődött benne ez a különös, olykor vad, szertelen muzsika. Előadásában benne volt a szenvedély és a lágyság, az energikus-ság és a költőiség. Sikere megérdemelt volt. A precíz és alkalmazkodó kíséretért pedig a zenekart és karmesterét illeti az elismerés. A közönség tetszésnyilvánításából ítélve úgy tűnik, a Brahms-Csajkovszkij párbaj állása egyelőre döntetlen. A megfontolt döntéshez tehát még várjuk a Duna Szimfonikusoktól a további, ehhez hasonlóan magas színvonalú hangversenyeket.

(Kovács Ilona)

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. HEGEDŰ TUTTI HELYETTESÍTŐ EGÉSZ ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. április 10. (csütörtök) 10.00
 Helye: Zenekari színház (3525 Miskolc, Fábán u. 6/a)

I. FORDULÓ – ZENEKARI ÁLLÁSOK

- R. Strauss: Don Juan Op.20 elejétől a „B” betűig és „C”-től a „D” előtti 5. ütemig
- Glinka: Ruzlán és Ludmilla – nyitány elejétől a „B” előtti 6. ütemig
- Beethoven: III. szimfónia Op.55 III. tétel elejétől az ismétlőjelig
- Csajkovszkij: Rómeó és Júlia nyitányfantázia „C” utáni Allegro giusto-tól a „G” előtti 19-ig, valamint a „Q”-tól „R”-ig
- Schumann: II. szimfónia Op.61 II. tétel elejétől a Trióig
- Mozart: g-moll szimfónia K. 550 IV. tétel az elejétől a melléktema végéig, valamint a „B” betűtől az ismétlőjelig

II. FORDULÓ:

- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával Mozart : G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Az állás betöltése 2014. április 14-től

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2014.március 31. e-mailben, levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: missyo@hu.inter.net vagy 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a).

A zenekari szolamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Sikerős próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Miskolc, 2014. március 1.

Horváth Ádám Zsolt
 ügyvezető igazgató

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

ANGOLKÜRT TELJES ÁLLÁSRA,
II. OBOA VÁLTÓ KÖTELEZETTSÉGGEL

A próbajáték ideje: 2014. május 16. (péntek) 10 óra
 A próbajáték helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar színháza (Malom, Fábán u. 6/a)

A PRÓBAJÁTÉK KÖTELEZŐ ANYAGA:

Mozart: C-dúr oboaverseny K.314 – I. tétel

Zenekari állások:

Angolkürt:
 Dvořák: Új világ szimfónia – II. tétel Rossini: Tell Vilmos – nyitány
 Rodrigo: Concierto de Aranjuez – II. tétel Berlioz: Római karnevál – nyitány
 Ravel: G-dúr zongoraverseny – II. tétel
 Oboa:
 Brahms: Variációk egy Haydn-témára
 Dvořák: h-moll csellóverseny – II. tétel Kodály: Galántai táncok
 Bartók: Concerto II. tétel

A teljes művek, tételek ismerete elvárás; a helyszínen, a próbajáték előtt kerülnek egységesen kijelölésre az eljátszandó anyagok.

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2014. május 5-ig levélben, e-mailben vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a).

A zenekari szolamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők. H.–Cs.: 9–16, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as vagy a 30/219-8497-es telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Sikerős próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Az állás betöltése 2014. augusztus 10.

Miskolc, 2014. március 1.

Horváth Ádám Zsolt
 ügyvezető igazgató

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

NAGYBŐGŐ TUTTI EGÉSZ ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. május 16. 10 óra
 A próbajáték helye: Zenekari színház (3525 Miskolc, Fábán u. 6/a)

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- egy barokk szonátatétel vagy Hans Fryba: Szvit régi stílusban c. művének egy tétele
- egy tetszőlegesen választott nagybőgőverseny saroktétele

Zenekari állások:

- Beethoven: V. szimfónia III. tétel
- Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel eleje (recitativo)
- Bartók: Concerto I. tétel eleje
- Mozart: g-moll szimfónia I. tétel
- Mozart: Figaro házassága – nyitány

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2014. május 5-ig levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szolamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Sikerős próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Az állás betöltése 2014. augusztus 10.

Miskolc, 2014. március 1.

Horváth Ádám Zsolt
 ügyvezető igazgató

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

I. TROMBITA ÁLLÁSRA, III. VÁLTÓ KÖTELEZETTSÉGGEL

A próbajáték ideje: 2014. május 16. (péntek) 10 óra
 A próbajáték helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar színháza (Malom, Fábán u. 6/a)

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- J. Haydn: Esz-dúr trombitaverseny I. tétel (B-trombitán)

Zenekari állások (a kijelölt részek az alábbi művekből):

Beethoven: III. Leonóra nyitány
 Mahler: V. szimfónia
 R. Strauss: Don Juan, Zarathustra, Till Eulenspiegel
 Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
 Sztravinszkij: Petruska
 Bartók: Concerto
 Kodály: Háry János-szvit
 Ránki: Pomádé király új ruhája
 Gershwin: Egy amerikai Párizsban
 Csajkovszkij: Olasz capriccio

Jelentkezés: írásban, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2014. május 5-ig levélben, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábán u. 6/a). A zenekari szolamok kottái az irodában átvehetők, ill. igényelhetők H.–Cs.: 9–16, P.: 9–12 óra között a 46/323-488-as telefonszámon.

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

Sikerős próbajáték esetén a munkaszerződés megkötésének a feltétele az érvényes erkölcsi bizonyítvány bemutatása.

Az állás betöltése 2014.

Miskolc, 2014. március 1.

Horváth Ádám Zsolt
 ügyvezető igazgató

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA próbajátékot hirdet BRÁCSA – TELJES ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. május 6. 14.00-tól.
A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot.

Helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- Egy szabadon választott Bach szvit Preludium tétéle és
- Stamitz: D-dúr koncert 1. tétéle, vagy Hoffmeister D-dúr koncert 1. tétéle.

Zenekari részletek:

- Csajkovszkij: V. szimfónia 1. tétel B-D-ig, illetve O előtt 8. ütemtől P előtt 4. ütemig
- Verdi: Requiem Dies irae 11.-46. ütemig, illetve Libera me 22.-42. ütem
- Bartók: Táncsvit 44-47-ig, illetve 55-től 56 előtt 4. ütemig

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a titkárságon
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen (Poór Eszter rendezvényszervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2014. április 21. hétfő

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2014. február 25.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA próbajátékot hirdet FAGOTT – TELJES ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. május 8. 14.00-tól.
A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot.

Helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- Dohnányi: Variációk egy gyermekdalra I. fagott szólam IV. variáció I, variáció előtt 4. ütem VI. variáció IX. variáció első 35. üteme 81-91. ütemek kontrafagotton a IV. variáció
- Kodály: Galántai táncok 1. fagott: 82-95 123-129 307-317 354-362 467-514
- Liszt: Les préludes: B előtt 4-től G előtt 9-ig L előtt 14-től L után 3-ig N előtt 17-től végig

A zenekari állások kottái átvehetők a Zuglói Filharmónia titkárságán minden hétköznap 8.00-16.00 között.

A próbajátékon zongorakísérést a Zuglói Filharmónia nem biztosít.

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a titkárságon
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen (Poór Eszter rendezvényszervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2014. április 21. hétfő

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2014. február 25.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA próbajátékot hirdet HEGEDŰ – TELJES ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. május 5. 14.00-tól.
A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot.

Helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- Bach: d-moll Sarabande és
- Mozart: G-dúr (KV 216) hegedűverseny 1. tétéle,
- vagy Mozart: D-dúr (KV 218) hegedűverseny 1. tétéle,
- vagy Mozart: A-dúr (KV 219) hegedűverseny 1. tétéle kadencia nélkül.

Zenekari részletek (mind első hegedű szólam):

- Beethoven: V. szimfónia 1. tétel 25.-58. ütem, 2. tétel 183.-195. ütem
- Csajkovszkij: V. szimfónia 2. tétel G előtt 5. ütemtől H utáni Piú mosso-ig
- Csajkovszkij: V. szimfónia 4. tétel X előtt 8. ütemtől Poco meno mosso-ig
- Verdi: Requiem Dies irae első 10. üteme és Offertorio 171.-190. ütem és Sanctus 56.-70. ütem, illetve a 127. ütemtől a tétel végéig
- Bartók: Táncsvit 23-26-ig, illetve 63 előtt 5. ütemtől végig.

A zenekari állások kottái átvehetők a Zuglói Filharmónia titkárságán minden hétköznap 8.00-16.00 között.

A próbajátékon zongorakísérést a Zuglói Filharmónia nem biztosít.

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a titkárságon
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen (Poór Eszter rendezvényszervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2014. április 21. hétfő

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2014. február 25.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA próbajátékot hirdet KÜRT – TELJES ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. május 8. 14.00-tól.
A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot.

Helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- W. A. Mozart: Kürtverseny No. 3. 1. tétel kadenciával, vagy
- R. Strauss: Kürtverseny No. 1. 1. tétel

Zenekari részletek:

- L. v. Beethoven: III. szimfónia
- L. v. Beethoven: VII. szimfónia
- L. v. Beethoven: IX. szimfónia
- L. v. Beethoven: Fidelio, nyitány
- J. Bhrms: II. zongoraverseny
- A. Dvořák: Új világ szimfónia
- R. Strauss: Till Eulenspiegel vidám csínyjei
- R. Strauss: Hósi élet
- G. Mahler: I. szimfónia
- D. Sosztakovics: V. szimfónia

A zenekari állások kottái átvehetők a Zuglói Filharmónia titkárságán minden hétköznap 8.00-16.00 között.

A próbajátékon zongorakísérést a Zuglói Filharmónia nem biztosít.

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a titkárságon
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen (Poór Eszter rendezvényszervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2014. április 21. hétfő

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2014. február 25.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA próbajátékot hirdet OBOA – TELJES ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: 2014. május 6. 14.00-tól
A szakmai önéletrajz alapján kiválasztott jelentkezőknek
küldünk meghívást, feltüntetve a pontos időpontot.

Helye: 1145 Budapest, Columbus u. 11.

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- Dohnányi: Variációk egy gyermekdalra VI. variáció
- Kodály: Galántai táncok, 1. oboa:
123-133
173-233
268-283
303-315
569-571
- Liszt: Les préludes:
D-F
H előtt Un poco piú moderato-tól K-ig
N-től végig

A zenekari állások kottái átvehetők a Zuglói Filharmónia titkárságán minden hétköznap 8.00–16.00 között.

A próbajáték zongorakísérőt a Zuglói Filharmónia nem biztosít.

Jelentkezés módja: szakmai önéletrajzzal

- az info@zugloifilharmonia.hu e-mail címen
- személyesen, minden hétköznap 8.00-16.00 óra között a titkárságon
- 1145 Budapest, Columbus u. 11. postacímen
(Poór Eszter rendezvényszervezőnek címezve)

Jelentkezési határidő: 2014. április 21. hétfő

Sikeres próbajátékot kívánunk!

2014. február 25.

Záborszky Kálmán
művészeti vezető

AZ ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet az alábbi állásra I. KLARINÉT – II. VÁLTÓ KÖTELEZETTSÉGGEL

PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

W. A. Mozart: A-dúr klarinétverseny 1., 2. tétel
Egy szabadon választott előadási darab

Zenekari szemelvények:

Bartók: Concerto – II. tétel / 198-212. ütemig
Beethoven VI. szimfónia – III. tétel
Csajkovszkij V. szimfónia – I. tétel / 42-58. ütemig
Dvořák: IX. szimfónia – IV. tétel / 66-92. ütemig
Kodály: Galántai táncok
Sibelius: I. szimfónia (első szóló)
R. Strauss: Don Juan

A próbajátékon való részvétel követelménye a felsőfokú szakmai végzettség.

A jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt e-mailben kérjük eljuttatni 2014. március 24-ig az alábbi e-mail-címre:
info@odz.hu

A zenekari szemelvények 2014. február 5-től átvehetők a zenekar irodájában (Budapest, VI. ker. Paulay Ede u. 41., I. em./1. – kapucsengő: 50 – hétköznapokon: 10:00–16:00 óra között), illetve a zenekar felé jelzett igények alapján megküldjük postán vagy e-mailen (szkennelt változatban).

A próbajáték időpontja: 2014. március 31. – 10:00 óra

A próbajáték helyszíne: Óbudai Társaskör (Budapest, III. ker. Kiskorona u. 7.)

Zongorakísérőt a zenekar a próbajátékon nem biztosít.

További információk a zenekari irodában kérhetők: ladanyi@odz.hu

Budapest, 2014. január 28.

Ács Péter sk.
ügyvezető

A DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

II. FAGOTT HATÁROZOTT IDEJŰ EGÉSZ ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2014. május 22. (csütörtök) 10:00 óra
A próbajáték helye: Duna Palota – Színházterem (1051 Budapest, Zrínyi u. 5.)

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- W. A. Mozart: B-dúr fagottverseny I. és II. tétele kadenciával

Kijelölt zenekari állások a következő művekből:

- J. Haydn: 103. („Üstdobpergés”) szimfónia
- Beethoven: IV. szimfónia – IV. tétel
- W. A. Mozart: Figaró házassága – nyitány
- Csajkovszkij: V. szimfónia – III. tétel
- Rimszkij-Korszakov: Scheherezade
- Stravinsky: Tűzmadár
- Brahms: Hegedűverseny – II. tétel

Az írásbeli jelentkezéseket szakmai önéletrajzzal és elérhetőséggel személyesen vagy e-mailben 2014. május 20-ig az alábbi címekre várjuk:

Zenekari iroda: Duna Palota 1051 Bp., Zrínyi u. 5. 4. em./ 409.

Telefon/Fax: (+36 1) 355-83-30; Mobil: +36 20 772-43-85

E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

A próbajáték anyaga a zenekari irodában március 10-től személyesen átvehető vagy honlapunkról letölthető! www.dunaszimfonikusok.hu

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

További információk az említett elérhetőségeken.

Az állás betöltése: 2014. július 1.

Budapest, 2014. február 28.

Szklénár Ferenc
művészeti vezető

A DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

III. KÜRT, I. KÜRT VÁLTÁSI KÖTELEZETTSÉGGEL EGÉSZ ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2014. május 22. (csütörtök) 11:30 óra
A próbajáték helye: Duna Palota – Színházterem (1051 Budapest, Zrínyi u. 5.)

A PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

- W. A. Mozart: IV. kürtverseny (KV 495) I. tétel (visszatérésig)
vagy
- R. Strauss: I. kürtverseny I. tétel

Kijelölt zenekari állások a következő művekből:

- Brahms: d-moll zongoraverseny – I. tétel / III. kürt
- Mendelssohn: III. („Skót”) szimfónia – II. tétel / III. kürt
- Csajkovszkij: V. szimfónia – II. tétel / I. kürt
- Brahms: II. szimfónia – I. tétel vége / I. kürt
- Haydn: 45. („Búcsú”) szimfónia – IV. tétel / I. kürt
- Kodály: Háry – Intermezzo / I. kürt
- Beethoven: VII. szimfónia – I. tétel / I. kürt
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – Nocturno

Az írásbeli jelentkezéseket szakmai önéletrajzzal és elérhetőséggel személyesen vagy e-mailben 2014. május 20-ig az alábbi címekre várjuk:

Zenekari iroda: Duna Palota 1051 Bp., Zrínyi u. 5. 4. em./ 409.

Telefon/Fax: (+36 1) 355-83-30; Mobil: +36 20 772-43-85

E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu

A próbajáték anyaga a zenekari irodában március 10-től személyesen átvehető vagy honlapunkról letölthető! www.dunaszimfonikusok.hu

A zenekar zongorakísérőt nem biztosít.

További információk az említett elérhetőségeken.

Az állás betöltése: 2014. szeptember 1.

Budapest, 2014. február 28.

Szklénár Ferenc
művészeti vezető

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 16. vasárnap 19.30, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Zene plusz...
KÍSÉRTÉSEK
Tallis: Spem in alium
Mozart: Jupiter szimfónia K. 551
Bach: d-moll chaconne (zenekari átírat)
Mahler: Veni creator spiritus
Fourty Voices
Km.: Nyíregyházi Cantemus
Vegyescsapat, Budapesti Akadémiai Kórus társaság
Vez.: Hollerung Gábor

Március 21. péntek 19.00, Klauzál Gábor Budafok-Tétényi Művelődési Központ

Budafoki Hangversenyesték
Meskó Ilona: Esmélet
Chopin: e-moll zongoraverseny
Kodály: Felszállott a páva – variációk magyar népdalra
Hegedűs Endre – zongora
Vez.: Gál Tamás

Március 22. szombat 11.00, Klauzál ház

Megérthető JUNIOR
Kodály: Felszállott a páva
Előad és vez.: Hollerung Gábor

Március 22. szombat 15.00, Klauzál ház

Zeneértő leszek
Ismerkedés a billentyűs és a pengétes hangszerekkel. A zongora, a harmonika, a hárfá és a gitár
Előad: Zelinka Tamás

Április 8. kedd 19.30, Zeneakadémia

Dohnányi bérlet
Ott Rezső:
elle éternelle (ösbemutató)
Korngold: Hegedűverseny
Mahler: I. szimfónia
Vez.: Guido Mancusi

Április 13. vasárnap 11.00, Zeneakadémia

A megérthető zene
BŰN ÉS BŰNHŐDÉS
Kovács Zoltán: I. szimfónia
Előad és vez.: Hollerung Gábor

Április 26. szombat 11.00, Klauzál ház

Megérthető JUNIOR
Szerelem
Gyöngyösi: I. szimfónia I. tétel
Előad és vez.: Hollerung Gábor

Április 26. szombat 15.00, Klauzál ház

Zeneértő leszek
Dobpárhaj – az ütőhangszerek birodalma
A timpani, a nagydob, a kisdob, a cintányér, a harangjáték és a xilofon
Előad: Zelinka Tamás

Május 9. péntek 19.00, Klauzál Gábor Budafok-Tétényi Művelődési Központ

Budafoki Hangversenyesték
Mozart:
C-dúr szimfónia K338
Orbán: Veronai vázlatok
Mendelssohn:
Olasz szimfónia
Vez.: Hollerung Gábor

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARA

Március 10.

Borogyin: Igor herceg-nyitány
Prokofjev: II. (g-moll)
hegedűverseny
Sztravinszkij: A tűzmadár (1910)
Vez.: Ion Marin
Km.: Baráti Kristóf

Április 7.

Debussy: Egy faun délutánja
Saint-Seäns: I.(a-moll) csellóverseny
Ravel: Daphnis és Chloe
Vez.: Lionel Bringuier
Km.: Perényi Miklós – cselló, a Magyar Állami Operaház Énekara (karigazgató: Szabó Sipos Máté)

Április 28.

Dubrovay: Csellóverseny
Bruckner: VIII. szimfónia
Vez.: Györfványi Ráth György
Km.: Várdai István cselló

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 21. péntek 19.00 A Duna Palota Színházterme

Tavaszi bérlet 4.
„BEETHOVEN – KÉTSZER”
Beethoven: Coriolan nyitány, op. 62
Azerbajdzsáni szerző műve
Beethoven:
II. (D-dúr) szimfónia, op. 36
Vez.: Yelcin Adigezalov (AZE)

Április 6. vasárnap 10.30

A Duna Palota Színházterme
Családi Szimfonikus Matiné bérlet 6
„EURÓPA VÁNDORA”

Liszt: Les Preludes, Mazeppa, Rákóczi induló (15. Magyar rapszódia)
Berlioz: Rákóczi induló
Ifj. J. Strauss: Éljen a magyar
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Április 11. péntek 19.00 A Duna Palota Színházterme

Tavaszi bérlet 5.
„VARIÁCIÓK”
J. S. Bach: 3. G-dúr brandenburgi koncert BWV 1048
Oláh Kálmán: Passacaglia zenekarra és jazz trióra
Gershwin – Oláh Kálmán:
Porgy és Bess
Km.: Trio Midnight
Vez.: Deák András

Április 25. péntek 19.00 A Duna Palota Színházterme

Tavaszi bérlet 6.
„KAMARAZENE”
a Duna Szimfonikus Zenekar tagjaiból alakult alkalmi kamaracsoport előadásában

Április 27. vasárnap 10.30

A Duna Palota Színházterme
Családi Szimfonikus Matiné Bérlet 7.
„EGYÜTT ÉS EGYEDÜL”
Bartók: Concerto – Megszakított közjáték, Párok játéka. Magyar képek – Este a székelyeknél, Ürögi kanasztánc, Román népi táncok
Kodály: Hány János szvit (Bécsi harangjáték, A császári udvar bevonulása, Napóleon csatája, Dal, Intermezzo)
Vez.: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

AZ ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet az alábbi állásra KONCERTMESTER

PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

Bach szólószonáta vagy partita egy tétele
Tetszőleges romantikus vagy XX. századi versenymű sarok- és lassú tétele
Egy tetszőleges W. A. Mozart versenymű sarok- és lassú tétele

Zenekari szemelvények:

R. Strauss: Don Juan (első oldal+szóló)
Mendelssohn: Szentivánéji álom - Scherzo (előről E előtt 16-ig)
Kodály: Galántai táncok (utolsó oldal)
W. A. Mozart: C-dúr szimfónia nr.41 - II. tétel
Brahms: I. szimfónia – I. tétel (1–189)
– II. tétel (szóló)
Beethoven: IX. szimfónia – III. tétel (99–114)
J. S. Bach: Máté passió nr. 47 "Erbarme dich"

A próbajátékon való részvétel követelménye a felsőfokú szakmai végzettség.

A jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt e-mailben kérjük eljuttatni 2014. március 25-ig az alábbi e-mail-címre: info@odz.hu

A zenekari szemelvények 2014. február 10-től átvehetők a zenekar irodájában (Budapest, VI. ker. Paulay Ede u. 41., I. em./1. – kapucsengő: 50 – hétköznapokon: 10:00–16:00 óra között), illetve a zenekar felé jelzett igények alapján megküldjük postán vagy e-mailen (szkennelt változatban).

A próbajáték időpontja: 2014. április 1. – 10:00 óra

A próbajáték helyszíne: Óbudai Társaskör (Budapest, III. ker. Kiskorona u. 7.)

Zongorakísérőt a zenekar a próbajátékon nem biztosít.

További információk a zenekari irodában kérhetők: ladanyi@odz.hu

Budapest, 2014. január 28.

Ács Péter sk.
ügyvezető

AZ ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet az alábbi állásra NAGYBŐGŐ SZÓLAMVEZETŐ

PRÓBAJÁTÉK ANYAGA:

Dittersdorf, Bottesini vagy Koussevitzky egyik versenyművének 1. és 2. tétele
Egy szabadon választható előadási darab vagy egy Bach csellószvit tétele

Zenekari szemelvények:

W. A. Mozart: Figaro házassága – nyitány
Mahler: I. szimfónia – III. tétel
R. Strauss: Don Juan
Beethoven: III. szimfónia – III. és IV. tétel
Beethoven: V. szimfónia – III. tétel
Brahms: II. szimfónia – IV. tétel

A próbajátékon való részvétel követelménye a felsőfokú szakmai végzettség.

A jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőségével együtt e-mailben kérjük eljuttatni 2014. március 17-ig az alábbi e-mail-címre: info@odz.hu

A zenekari szemelvények 2014. február 5-től átvehetők a zenekar irodájában (Budapest, VI. ker. Paulay Ede u. 41., I. em./1. – kapucsengő: 50 – hétköznapokon: 10:00–16:00 óra között), illetve a zenekar felé jelzett igények alapján megküldjük postán vagy e-mailen (szkennelt változatban).

A próbajáték időpontja: 2014. március 24. – 15:00 óra

A próbajáték helyszíne: Óbudai Társaskör (Budapest, III. ker. Kiskorona u. 7.)

Zongorakísérőt a zenekar a próbajátékon nem biztosít.

További információk a zenekari irodában kérhetők: ladanyi@odz.hu

Budapest, 2014. január 28.

Ács Péter sk.
ügyvezető

Május 9. péntek 19.00

A Duna Palota Színházterme

Tavaszi bérlet 7.

„MAGAM SEM TUDTAM VOLNA
JOBBAN MEGÍRNI”
(Brahms Dohnányiról)
Dohnányi:
Ruralia Hungarica, op. 32/b
Dohnányi: Variációk egy
gyermekdalra, zongorára és
nagyzenekarra, op.25
Brahms:
I. (c-moll) szimfónia op. 68
Km.: Balog József (zongora)
Vez.: Deák András

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Március 14., péntek, 19.00

Győr, Richter Terem

Richter János bérlet

A MI SZÓLISTÁINK
I. F. Sztarvinszkij:
A katona története
L. van Beethoven:
VIII. (F-dúr) szimfónia, op. 93
Vez.: Keller András
Km.: Molnár Tibor – klarinét,
Méri Balázs – fagott,
Németh Tamás – trombita,
Szépszabó Krisztián – harsona,
Nagy Zsuzsa – hegedű,
Heitler Renátó – nagybőgő,
Baross Gábor – ütőhangszerek

Március 30. vasárnap, 19.00

**Sopron, Liszt Ferenc Konferencia-
és Kulturális Központ**

Liszt Ferenc bérlet KOBAYASHI

L. van Beethoven:
Egmont-nyitány, op. 84
Kodály Z.: Galántai táncok
L. van Beethoven: III. (Esz-dúr)
„Eroica” szimfónia, op. 55
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro

Március 31., hétfő, 19.00

Győr, Richter Terem

Nikisch Artur bérlet

KOBAYASHI
L. van Beethoven:
Egmont-nyitány, op. 84
Kodály Z.: Galántai táncok
L. van Beethoven: III. (Esz-dúr)
„Eroica” szimfónia, op. 55
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro

**Április 6., vasárnap, 16.00, Győr,
egyetemi hangversenyterem**

(Volt zsinagóga, 9025 Győr,
Kossuth utca 5.)

Flesch Károly bérlet

GRAN PARTITA
W. A. Mozart: B-dúr szerenád,
„Gran Partita”, KV 361
Hollós M.: Ciklus kurtkvartettre
A hangversenyen közreműködnek
a Győri Filharmonikus Zenekar
művészei.
Művészeti vezető:
Berkes Kálmán

Április 9. szerda, 19.00

**Mosonmagyaróvár, Flesch Károly
Kulturális Központ**

Filharmonikus bérlet –

Mosonmagyaróvár

JANDÓ JENŐ
P. I. Csajkovszkij:
b-moll zongoraverseny, op. 23
E. Grieg: Peer Gynt szvit
P. I. Csajkovszkij:
Rómeo és Júlia – nyitányfantázia
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Jandó Jenő – zongora

Április 10. csütörtök, 19.00

**Pápa, Jókai Mór Művelődési és
Szabadidő Központ**

Filharmonikus bérlet – Pápa

JANDÓ JENŐ
P. I. Csajkovszkij:
b-moll zongoraverseny, op. 23
E. Grieg: Peer Gynt szvit
P. I. Csajkovszkij: Rómeo és Júlia –
nyitányfantázia
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Jandó Jenő – zongora

Április 11., péntek, 19.00

Győr, Richter Terem

Varga Tibor bérlet

P. I. Csajkovszkij:
b-moll zongoraverseny, op. 23
E. Grieg: Peer Gynt szvit
P. I. Csajkovszkij: Rómeo és Júlia –
nyitányfantázia
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Jandó Jenő – zongora

Április 12. szerda, 19.00

**Dunaszerdahely, Dunaszerdahelyi
Városi Művelődési Központ**

Filharmonikus bérlet

NÉPSZERŰ KLASSZIKUSOK
W. A. Mozart: A varázsfuvola – nyitány
W. A. Mozart:
A-dúr klarinétverseny, KV622
E. Grieg: Peer Gynt szvit
P. I. Csajkovszkij:
Rómeo és Júlia – nyitányfantázia
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Varga Gábor – klarinét

Április 28., hétfő, 19.00

Győr, Richter Terem

Nikisch Artur bérlet

KATSARIS
J. S. Bach:
D-dúr zongoraverseny, BWV 1054
W. A. Mozart: C-dúr zongora-
verseny, No. 21., KV 467
M. Ravel: Couperin sírjánál
M. Ravel:
Daphnis és Chloe sírjánál – II. szit
Vez.: Berkes Kálmán
Km.: Cyprien Katsaris – zongora

**Május 4., vasárnap 16.00, Győr,
egyetemi hangversenyterem**

(volt zsinagóga, 9025 Győr,
Kossuth UTCA 5.)

Flesch Károly bérlet

KONTRASZTOK
J. Haydn: f-moll quartett, op. 20,
no. 5. Hob. III:35
Bartók B.:
Kontrasztkok, Sz. 111. BB. 116
A hangversenyen közreműködnek
a Győri Filharmonikus Zenekar
művészei.
Művészeti vezető: Berkes Kálmán

KODÁLY FILHARMONIKUSOK DEBRECEN

Március 17. 19.30

Debrecen, Kölcsey Központ

*Francia bangulatban Debussy-vel és
Ravellel*

C. Debussy: Trois nocturnes, L. 100
C. Debussy–Kocsis Z.: 7 dal
Les ingénus, L. 104/1
Fantoches, L. 80/2
Rondeau, L. 30
Caprice, L. 5
Le Faune, L. 104/2
Fête galante, L. 23
Noël des enfants qui n'ont plus de
maisons, L. 139
M. Ravel: Daphnis et Chloé
Km.: Hajnóczy Júlia – ének

Kodály Kórus Debrecen
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Kocsis Zoltán

Március 20. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Bécsi klasszikusok III.

J. Haydn: D-dúr Divertimento,
op.1. No. 3. (Hob. III.3)
L. van Beethoven:
Esz-dúr szeptett, op.20
W. A. Mozart: A-dúr
hegedűverseny, K. 219
Km.: Joanna Kamenarska – hegedű
Vez.: Bényi Tibor

Március 26. 10.00, 14.00

Debrecen, Bartók terem

A fuvola és barátai – ifjúsági koncert

Március 27. 10.00

Debrecen, Bartók terem

A fuvola és barátai – ifjúsági koncert

Március 27. 19.30

Debrecen, Bartók terem

G. F. Händel: Deborah – oratórium,
debreceni bemutató
Km.: Jónás Krisztina, Ducza Nóra,
Armin Gramer, Tomáš Šelc, Jekl
László – ének
Kodály Kórus Debrecen (karigaz-
gató: Pad Zoltán)
Savaria Barokk Zenekar (korhű
hangszereken)
Vez.: Németh Pál

Április 2. 19.00

Debrecen, Bartók terem

Kvartettben:
Mozart–Hidas–Kodály–Hadady
W. A. Mozart: D-dúr („Prágai”)
szimfónia, K. 504
W. A. Mozart:
C-dúr oboaverseny, K. 314
Hidas F.: I. oboaverseny
Kodály Z.: Galántai táncok
Km.: Hadady László – oboa
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

Április 3. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Kvartettben:
Mozart–Hidas–Kodály–Hadady
W. A. Mozart: D-dúr („Prágai”)
szimfónia, K. 504
W. A. Mozart:
C-dúr oboaverseny, K. 314
Hidas F.: I. oboaverseny
Kodály Z.: Galántai táncok
Km.: Hadady László – oboa
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

Április 11. 19.30

Debrecen, Csokonai színház

*Ünnepi hangverseny a Város Napja
alkalmából*

Vajda János:
Cantus Firmus – A megtartó ének
ősbemutató – Kölcsey Ferenc
ösztöndíj
Km.: Balczó Péter, Bátky Fazekas
Zoltán – ének
Lautitia Gyermekkar (karigazgató
Nemes József)
Km.: Kodály Kórus Debrecen
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

**Április 12. 19.30, Budapest,
Zeneakadémia Nagyterem**

Vajda János:
Cantus Firmus – A megtartó ének
Km.: Balczó Péter, Bátky Fazekas
Zoltán – ének
Lautitia Gyermekkar (karigazgató
Nemes József)
Km.: Kodály Kórus Debrecen
(karigazgató: Pad Zoltán)
Vez.: Somogyi-Tóth Dániel

Április 17. 19.30

Debrecen, Bartók terem

Baráti Kristóf, a karmester
W. A. Mozart:
Don Giovanni-nyitány, K. 527
L. van Beethoven: III. (c-moll)
zongoraverseny, op. 37
F. Mendelssohn-Bartholdy:
V. (d-moll, „Reformáció”)
szimfónia, op. 107
Km.: Balog József – zongora
Vez.: Baráti Kristóf

Április 23. 19.00

Budapest Erkel Színház

Vajda: Don Perlimplin;
Don Cristobal
A debreceni Csokonai Színház
vendégjátéka
Vez.: Török Géza

Április 29. 14.00

Debrecen, Bartók terem

*Ifjúsági koncert –
Zenés állatkerti séta*

Május 5. 10.00, 14.00

Debrecen, Bartók terem

*Ifjúsági koncert –
Zenés állatkerti séta*

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 20. csütörtök 19.30

Művészetek Palotája – BBNH

Szimfonikus Felfedezések

Liszt F.: Mazeppa
Bartók B.: I. hegedűverseny
Rózsa M.: Magyar noktürn
Doráti A.: Éji zene
Dohnányi E.: Amerikai rapszódia
Km.: Oross Veronika
Vez.: Teddy Abrams

Március 26. szerda 15.30

Magyar Nemzeti Múzeum

Beethoven-est

Egmont nyitány
c-moll zongoraverseny
VII. szimfónia
Km.: Claudia Yang
Vez.: Carlo Ponti

Március 29. 10.00 és 11.30

**Magyar Nemzeti Múzeum,
Diszterem,**

„Unokák és nagyszülők hangversenyei”

150 éve született Richard Strauss
(1864. június 11.)
R. Strauss: A rózsalovag – keringő
R. Strauss: Till Eulenspiegel
vidám csínyjei – mesével, vetített
képekkel
Vez.: Csaba Péter
Mesélő: Korhecz Imola

Április 3. 19.00

Zeneakadémia, Nagyterem,

Erdélyi Miklós-bérlet

G. Rossini:
A sevillai borbély – nyitány
Kodály Z.: Galántai táncok
H. Berlioz:
Fantasztikus szimfónia
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro

Április 11. 19.00

Zeneakadémia, Nagyterem

Lukács Miklós-bérlet

C.M. von Weber:
A bűvös vadász – nyitány
M. Bruch: g-moll hegedűverseny
K. Jenkins: Sarikiz
P.I. Csajkovszkij:
Olasz Capriccio
Km: Marat Bisengaliev (hegedű)
Vez.: Madaras Gergely

Április 18. 19.00

Zeneakadémia, Nagyterem

Lukács Miklós-bérlét

J.S. Bach-est
50. kantáta
„Nun ist das Heil und die Kraft”,
BWV 50
IV. szvit, D-dúr, BWV 1069
Húsvéti oratórium, BWV 249
Km.: Róser Orsolya, Dobi-Kiss
Veronika, Mukk József, Palerdi
András, a Nemzeti Énekkar
Vez.: Kocsis Zoltán

Április 24. 19.30

Művészetek Palotája, BBNH

Szőke Tibor-mesterbérlét

Jekatyerina Lekhina áriaestje
Bellini, Mozart, Bizet, Thomas,
Muszorgszkij, Rimszkij-Korszakov,
Csajkovszkij, Strauss, Bernstein,
Gershwin művei
Vez.: Medveczky Ádám

Április 29. 18.00

Festetics Palota, Tükörterem

Festetics-bérlét

W.A. Mozart:
Serenata Notturna, K. 239
R. Wagner: Siegfried-idill
Haydn:
Sinfonia Concertante, Hob. I/105
Km.: Kőrösy Miklós, Francia Zsolt,
Tarkó-Nagymenyi Dóra, Vámos
Marcell
Vez.: Csaba Péter

Május 9. 19.00

Zeneakadémia, Nagyterem,

Erdélyi Miklós-bérlét
G. Verdi: A végzet hatalma – nyitány
P. de Sarasate: Carmen-fantázia
P. de Sarasate: Cigánydalok
A. Dvořák: IX. e-moll szimfónia
(Az Újvilágból)
Km.: Kállai Ernő (hegedű)
Vez.: Kesselyák Gergely

**MISKOLCI SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

Március 31. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Népszerű bérlét

A HÁROM „B”
Bartók: II. hegedűverseny
Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Az évad sztárvendége:
Michael Barenboim (hegedű)
Vez.: (?)

Április 4. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Klazz koncertek sorozat-Nyári
Károly „Love Story” Koncert Show
Ének és zongora: Nyári Károly
Meghívott fellépő: Szulák Andrea
Vez.: (?)

Április 5. 14.30 és 16.30

Művészetek Háza, Miskolc

Játsszunk zenét a szimfonikusokkal!
Forgatókönyvíró és műsorvezető:
Csuka Timea
Vezényel: (?)

Április 28. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Népszerű bérlét

A MŰZSÁK SOHASEM HALLGATNAK
Weiner: F-moll szerenád
Addinsell: Varsói koncert
Holst: Planéták
Vezényel és zongorázik: (?)

Május 5. 19.00

Művészetek Háza, Miskolc

Szezonbérlét

A SZÜLŐFÖLD HANGJAI

Smetana: Moldva
Chopin: e-moll zongoraverseny
Dvořák: VIII. (G-dúr) szimfónia
Zongora: Gyöngyösi Ivett
Vez.: (?)

**NEMZETI
FILHARMONIKUSOK**

Március 14., 19.30

Zeneakadémia, Budapest

Mahler: II. szimfónia c-moll
„Feltámadás”
Vez.: Kobayashi Ken-Ichiro
Km.: Szabóki Tünde (szoprán),
Gál Erika (mezzoszoprán),
Nemzeti Énekkar (karigazgató:
Antal Mátyás)

**Március 25., 19.30, Művészetek
Palotája – Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem, Budapest**

Enescu: I. román rapszódia, op. 11
Bartók: III. zongoraverseny
Csajkovszkij:
Manfréd-szimfónia, op. 58
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Fejérvári Zoltán (zongora)

**Április 10., 19.30, Művészetek
Palotája – Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem, Budapest**

Ferencsik-bérlét

Csajkovszkij: Szláv induló, op. 31
Szkrajbin:
fisz-moll zongoraverseny, op. 20
Mozart:
C-dúr „Koronázási” mise K. 317
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Kun Woo Paik (zongora),
Celeng Mária, Megyesi Schwartz
Lúcia (mezzoszoprán), Brickner
Szabolcs (tenor), Kovács István
(basszus), Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Antal Mátyás)

**Április 18., 19.30, Művészetek
Palotája - Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem, Budapest**

Ótórai bérlét

Adnan Saygun: Rituális tánc
Saint-Saëns: V. zongoraverseny
F-dúr „Egyiptom”, op. 103
Schumann: III. szimfónia Esz-dúr
„Rajnai”, op. 97
Vez.: Isin Metin
Km.: Emre Elivar (zongora)

**Április 26., 18.00, Művészetek
Palotája – Nemzeti Filharmonikus
Zenekar próbaterme, Budapest**

Próbatermi vendégség – Kamarazenei bérlét

Iannis Xenakis: Dmaathen
Horváth Béla oboa, Joó Szabolcs
ütő, Kodály: Triószerenád,
Falvay Attila, Bangó Ferenc hegedű,
Gál Zoltán brácsa
Dohnányi: Triószerenád
Papp Dániel hegedű, Kertész
Sándor brácsa, Deák György
gordonka
Mozart: G-dúr duó, K. 423
Papp Dániel hegedű, Kertész
Sándor brácsa
Bach: h-moll szvit, BWV 1067
Szabó Anita fuvola, Papp Dániel,
Miczki Rita hegedű, Balogh Enikő
brácsa, Deák György gordonka,
Sztankov Iván nagybőgő

**Május 3., 19.30, Művészetek
Palotája – Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem, Budapest**

Klemperer-bérlét

R. Strauss:

Aus Italien (Itáliából), op. 16
R. Strauss: Az úrhatnám polgár –
szvit, op. 60 (III)
Vez.: Kocsis Zoltán
Km.: Bizjak Dóra (zongora),
Kelemen Barnabás (hegedű)

**ÓBUDAI DANUBIA
ZENEKAR**

Április 9., 19.30, MŰPA

Szimfonikus felfedezések

Csajkovszkij:
b-moll zongoraverseny, op. 23
Brahms: IV. (e-moll) szimfónia, op. 98
Km.: Alexander Ullman
Vez.: Bánfi Balázs

Április 12., 19.00, BMC

Beethoven sorozat – 1. Lázadó
Prométeusz teremtményei – nyi-
tány op. 43
Coriolanus nyitány op. 62
I. Leonóra nyitány op. 138
III. szimfónia op. 55
Házigazda: Eckhardt Gábor
Vez.: Hámorai Máté

Április 17., 19.00, Operaház

Április 19., 19.00, Operaház

Bach, J. S. / Mendelssohn,
F.: Máté-passió
Km.: Szigetvári Dávid,
Kovács István, Baráth Emőke,
Schöck Atala, Megyesi Zoltán,
Cser Krisztián
Kodály Kórus Debrecen
Vez.: Vashegyi György
Rendező: M. Tóth Géza

Április 23., 19.30, Zeneakadémia

DANUBIA-20 tavaszi bérlét /2.

A 20 éves Óbudai Danubia
Zenekar hangversenye
Beethoven: c-moll zongoraverseny
Sibelius: I. szimfónia
Km.: Vásáry Tamás
Vez.: Hámorai Máté

**PANNON
FILHARMONIKUSOK**

Március 15., szombat 19.00

Kodály Központ

Ünnepi díszhangverseny

Km.: Kiss Gy. László – tárogató
Vez.: Bogányi Tibor

Március 27., csütörtök 19.00

Kodály Központ

CIMBALOM & GERSHWIN

Oláh Kálmán: Cimbalomverseny
Borbély Mihály: Kettősverseny
tárogatóra és cimbalomra
Copland: Rodeo – szvit
Addinsell: Varsói koncert
Gershwin – Grofe: Kék rapszódia
Km.: Lukács Miklós – cimbalom,
Borbély Mihály – tárogató, Barcza
Horváth József – nagybőgő, Dés
András – ütőhangszerek, Kovács
László – zongora
Vez.: Kovács László
A koncert a Nemzeti Kulturális
Alap támogatásával valósul meg.

Április 10., csütörtök 19.00

Kodály Központ

BARÁTI & VÁRDAL & VÁRJON

Muszorgszkij: Éj a kopár hegyen
Beethoven: Hármasszerenye
Dvořák: Klid (Csendes erdő)
Sztarvinszkij:
A tűzmadár – szvit (1919)

Km.: Baráti Kristóf – hegedű,
Várdai István – gordonka,
Várjon Dénes – zongora
Vez.: Vass András

Április 29., kedd 19.00

Kodály Központ

A virtuóz fuvola

Bartók: Magyar képek
Doppler: Kettősverseny
Dvořák: X. „Újvilág” szimfónia,
(e-moll) op.95
Km.: Tímár Judit – fuvola,
Codeluppi-Zsabó Gabriella – fuvola
Vez.: Vass András

Május 6. kedd 19.00

Kodály Központ

Weber: A bővös vadász
Km.: Pécsi Egyetemi Zenekar
Vez.: Kocsár Balázs
A koncert a PTE Művészeti Kar és a
Pannon Filharmonikusok
koprodukciójában valósul meg.

**SAVARIA SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

Március 22., szombat, 19.00

Bartók Terem

Opera bérlét 3.

P. I. Csajkovszkij: Anyegin
Anyegin: Káldi Kiss András,
Tatjana: Létay Kiss Gabriella,
Lenskij: Pataky Potyók Dániel,
Olga: Gál Erika, Larina: Balatoni
Éva, Filipjevna: Kovács Annamária,
Gremis: Kovács Kolos, Zareckij:
Vághelyi Gábor, Triquet: Kóbor
Tamás, Kapitány: Paulik Ákos,
Inas: Mányik Albert
Nemzeti Énekkar
Karigazgató: Antal Mátyás
Vez.: Alexander Rudin
Rendező: Mányik Albert

Április 4., péntek, 19.30

Bartók Terem

Szimfónia bérlét 8.
Hangverseny Robert Houlihan-nel
E. Elgar: Pomp and Circumstance,
March, No.1 in D
P. I. Csajkovszkij:
D-dúr hegedűverseny
D. Sosztakovics: 5. szimfónia
Km.: Gwendolyn Masin – hegedű
Vez.: Robert Houlihan

**SZEGEDI SZIMFONIKUS
ZENEKAR**

Március 17. hétfő 19.30

Békécsaba, Csabagyöngye

HANGVERSENY

Aaron Copland: Rodeo
Wolf Péter: Concertino zongorára
és zenekarra
Richard Addinsell: Varsói koncert
– rapszódia zongorára és
zenekarra
Leonard Bernstein: Divertimento;
West Side Story – szimfonikus
táncok
Zongorán közreműködik és vez.:
Kovács László

Március 18. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház:

Vaszy-bérlét/5

Aaron Copland: Rodeo
Wolf Péter: Concertino zongorára
és zenekarra
Richard Addinsell: Varsói koncert
– rapszódia zongorára és
zenekarra

VICTORIA music

hangszer
kotta
hangszerjavítás

www.victoriamusic.hu
1024 Budapest, Fény u. 15.

33% kedvezmény február hónapban

Vonósoknak minden Pirastro húrra,
fúvósoknak Vandoren és Victoria nádra.

Budapestieknek készpénzes vásárlás esetén érvényes,
vidékieknek postai utánvétellel küldjük.
Egyéb kedvezménnyel nem összevonható.